

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

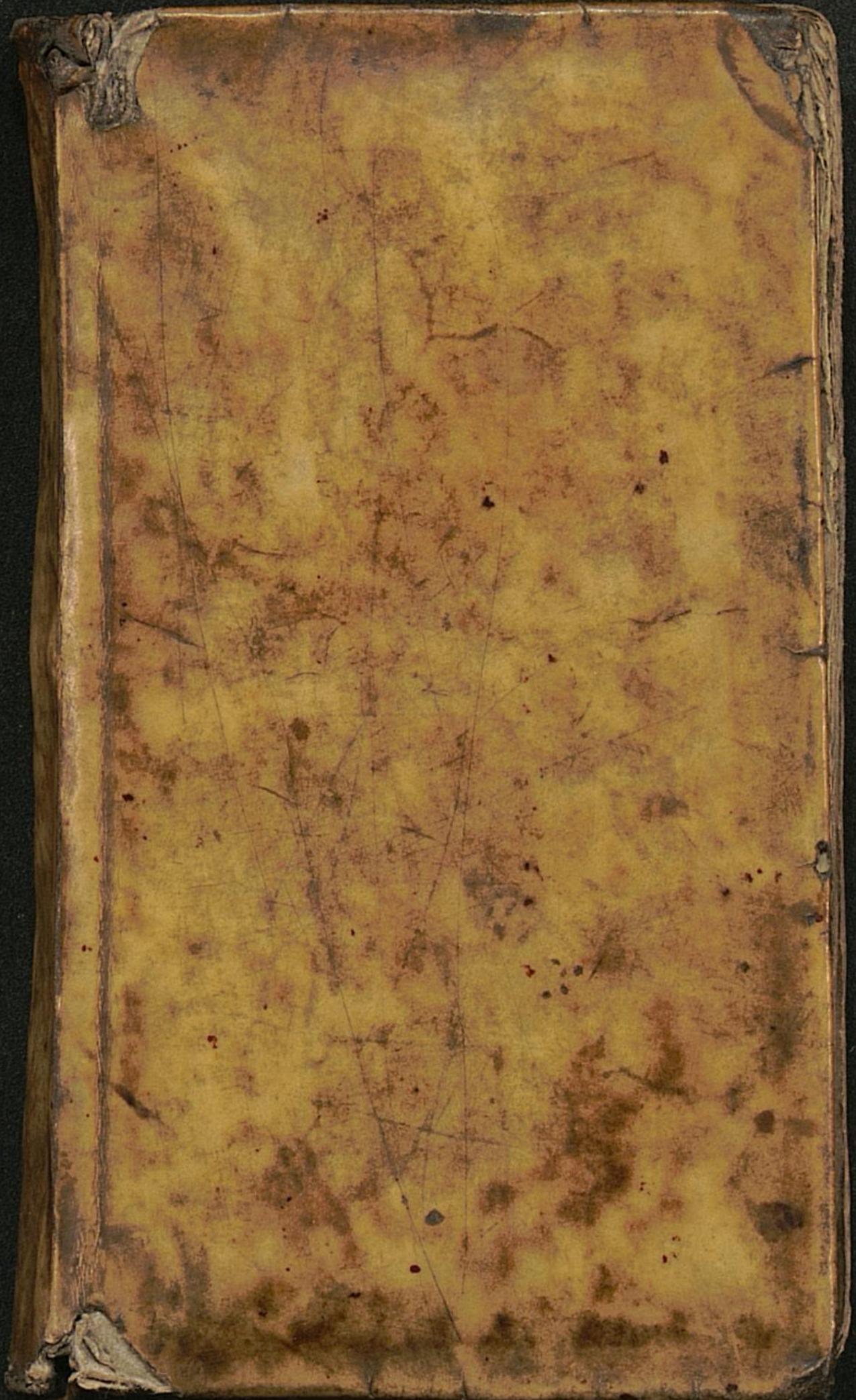
Universitätsbibliothek Paderborn

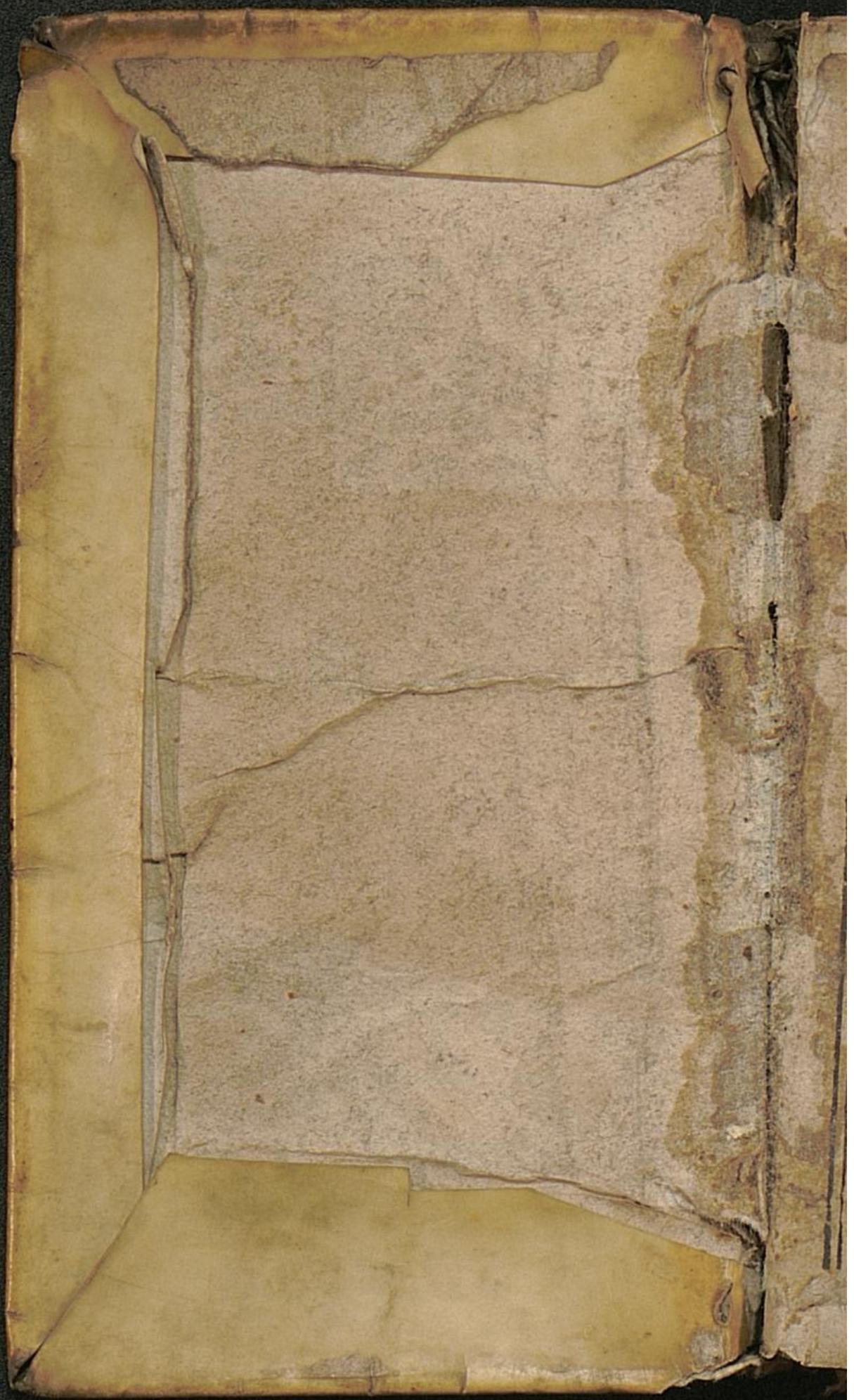
Sponsvs Sangvinvm

Zachmoorter, Michiel

T'Antwerpen, [1641]

urn:nbn:de:hbz:466:1-35954

S P O N S V S S A N G
Den Bloedigen

BRVYDEGOM

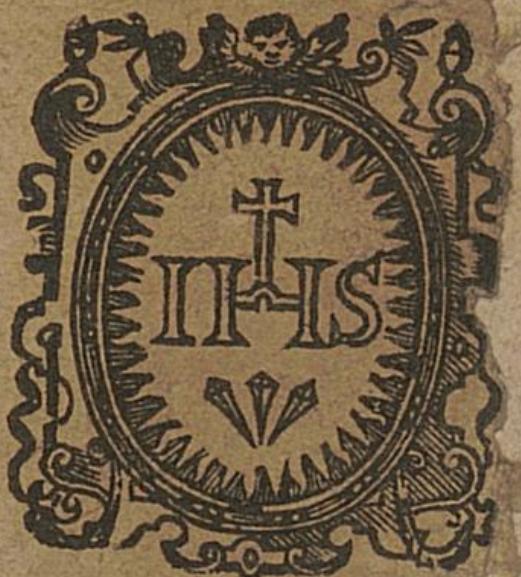
Vertoont in xx. Meditationen

Door den Eerw: Heere
MICHEL SACHMOORTER
Licētiaet inder Godheyt, Pastoor v.
S. Marten t' Eckergem binne

G E N T.

De V. Editie vermeerdert ende
verbetert.

Weest gedachtig mijn armoede, bittere
heyt ende galle, &c. Thren. 3.

T' ANTWERPEN.

By Geerae
Abd.

Aen den Doorluchtighsten
ENDE
Eerweerdighsten Heere
IACOBO BOONEN
AERTS-BISSC.
van Mechelen.

Doorluchtichsten ende
Eerweerdighsten Heere

SOESLEYDTS Oyses leydt-
man van het
volck van Is-
rael heeft slaē-
de tweemael
met sijne roe-
de op den steen, daer uyt soo
overvloedelijck water doen
vloeyen dat al het volck ghe-
laest is gheweest om voorts
te reysen naer het Landt der
beloften. Dat desen steen be-
teeckent heeft Christum on-
sen Salighmaker, mogen wy
leeren uyt den Apostel Paulus

Ichrijvende tot die van Corinthen. Ende inder waerheydt hy is dien vasten steen onderhoudende gheheel sijn Kercke , den welcken gheslagen ende ghedoodt vande Ioden, heeft gheghet ende uyt hem laten vloeyen overvloediche wateren van gratien , met de welcke salighlijck ververst , ghelaest ende gesterckt worden alle de gene die door de Woestijne van dese wereldt reysen nae het opperste landt van beloften , het welck is het landt der levenden , daer de goedighen Gods ghesien worden.

Psal.
26.

Num.
G2.

Maer om dat dese wateren in onse zielen beter souden vloeyen , is het van noode dat wy op den selven steen fullen slaen , niet als de Ioden , wreedelijck , maer minnelijck , ende dat tweemaal als Moyses eerst met innigh aensien ofte bedenckē , ten tweeden met beoessenen ende be-

merc-

mercken van de deughden
ende goedinghen die in hem
gesien worden, ende soo sal in
ons vloeyen een fonteyne van
wateren springende tot in het *Iohn. 4*
eeuwigh leven. Het welck,
soo't alle Christenen toestaet
te doen, besonderlijck die ee-
nigen voortganck willen doé
inde deught, soo aldermeest
aende Bisschoppen ende O-
versten, die als Moyses leyts-
mans van andere gestelt zijn,
ende alsoo uyt dien steen wa-
ter moeten trecken, niet alleē
voor hun selven, maer oock
voor alle de gheene die sy te
leyden hebben, naer het Lant
hier boven, daer alle goedt
in volcomentheydt beseten
wordt. Soo dede den H. Apo-
stel ende Leytsman des vol'cx
Paulus, die seyde onder de *1 Cor.*
sijne, niet te weten dan *Ie - 2*
sum, ende dien gecruyft. Ende
desen is inder waerheydt den *Exod.*
patroon, naer den welcken *25.*
alle menschen, ende meest

Oversten als Moyses moe-
ten wercken : desen is den
boeck des wets die sy als Io-
sue nimmermeer en moghen
besijden stellen , maer moe-
ten nacht ende dagh daer in
sien ende daer op dencken ,
om hun wegē recht te maken
ende de selve te verstaen. De-
se godtvuchtige maniere
van doen hebt ghy, *Doorlug-
tigsten Heere* , soo onderhou-
den oock inden staet van Bi-
schop ende Overste des volcx ,
dat ghy niet te vreden en zijt
gheweest selve op desen Al-
derheylichsteu Steen gedue-
righlijck te staen om wateren
der saligheydt daer uyt te
trecken , maer hebt oock te
Ghendt als Bisshop regeren
de , den selven gheslaghen in
sijn bitter Passie op eene be-
sondere maniere in't open-
baer willen stellen ende ver-
toonen , instellende in onse
Parochie van Sinte Marten
v' Eckergem eenen devoten

Omme-

Ommeganck ende Bevaert,
inden welcken verscheyden
Mysterien van het lijden des
selfs Steens Christi I s s v in
beelden by uwe D. E. ghe-
gheven , worden vertoont,
die nu al in schoone Pil'aeren
ende andersins verheven zijn.
Welcken heylighen Ommeg-
ganck ghy niet alleene tijde-
lijck ende geestelijck milde-
lijck hebt begift , maer oock
met groote devotie ende
stichtinge van alle menschen,
soo wel inde eerste in-stellin-
ghemet solemnis Processie,
als daer naer verscheydelijck
selve hebt begaen , ende alle
middelen ghesocht om den
selven te voorderen ende
doen besoecken.

Al het welck ghy met soo
goede begeerte ende yever
hebt ghedaen, dat yeghelyck
heeft moghen mercken , hoe
lief dat u soude wesen dat al-
le menschen op desen Steen
devotelijck souden staen om

salighe wateren daer uyt te
treckē tot lavenisse van haer-
lieder zielen , ende dat **Chri-**
stus lijdende ende stervende
voor de saligheyt vande men-
schen , henlieden soude die-
nen tot voorbeelt om nae te
wercken , ende voor eenen
boeck om geduerig in te le-
sen , ghelyck ghy als Iosue
nacht ende dach zijt doende.
Waeromme ick met betrou-
wenderf segghen , dat **Godt**
aen den selven Iosue seyde;
*Wordt versterkt , ende weest
vroom , ende en wilt niet vree-
sen , ende en wilt niet vervaert
zijn , want de Heer u God is met
uin als daer ghy toe-gaen sult.*

Ios. I

Col. I

Maer ist geoorloft geweest
aenden Apostel te segghen,
dat hy voldede't ghene ghe-
brack aen het lijden Christi ,
in sijn vleesch , voor sijn Li-
chaem 't welck is de Kercke;
ick bidde , dat ick oock tot
voldoeninghe van dese devo-
tie met oorlof van uwe D,E.
ende

ende onder haer handt ende
bescherminghe, late uytgaen
desen boeck, inden welcken
de Mysterien in desen Om-
meganck vertoont soo op
haerlieder verschil ende mate
worden ghestelt, dat op elck
ghebrocht wordt eene Medi-
tatie ende ghebedt, hebbende
boven-dien laten uyt-gaen
een ander boeck ofte tra-
ctaet, onder den naem van't
Bruydegoms Beddeken, daer
onder andere leeringhen ghe-
stelt wordt de maniere om de
Passie Christi welt e medite-
ren, op datter noch eemars,
noch coorden, noch andere
ghiereetschap ghebreken en
soude voor de ghene die dese
wateren willen putten. Ende
my wat voorder verstouten-
de hebbe ghepooght eenigh-
sins t' ontdecken die salighe-
weyden die te vinden zijn
almen door desen Steen en ¹⁶⁴²
de deure Christus wel inge-
gaen is.

Dit aen uwen naem (soo 't
in alle manieren betaemde)
toe-geeygent : sal u believen
maer uwe ghewoone goet-
heydt te ontfanghen , ende
aensien, niet naer het werck,
maer de jonste van een danck-
baerigh herte vanden geenen
die altoos blijven sal.

*Doorluchtichsten ende
Eerw. Heere
V. D. E.*

*Ootmoedigen Dienaar
MICHEL ZACHMOOR TER.*

VOOR-

VOOR-REDEN

Tot den Leser.

Alist soo dat de Chrestelhecke volcomenheit heeft
meest gheleghen is in
waerachtelijck metten
geest Godt aen te han-
ghen / ende alsoo een niet hem te
woorden / soo en zijn nochtans de
uytwendighe oeffeninghen niet te
verachten / jaer in sekere ghelegen-
heden seer oorvoerlijck ende som-
tijds nootsaeckelijck. Onder dese
zijn de pelgrimagien tot plaetsen
die Godt niet eenighe wercken/
reliquien/ memorie van Heiligen;
ofte niet eenighe welsadden vereert
heeft. Want al ist dat dien gros-
ten Godt in gheene plaetsen be-
sloten en can wesen/ oft men nach
hem al omme aenbidden / soo ist
dat hy niet min altoos eenighe
plaetsen verkozen heeft tot sijn
besonderen dienst / ende daer hy
besondere gaben de menschen is
uwt-deplende / soo wy hier af on-

Voor-reden

tallijcke exemplelen van voor ende
naer Christi gheboorte souden kon-
nen voort brenghen. Het besoecken
van sulcke plaetsen is losselijck
ende goet: 1. Om dat het van sijn
nature weghue verweckinge is tot
devotie. 2. Om dat met sulck be-
soeck Godt vereert woordt; want
't is teeken dat wy Godt ende de
Heilighen groot achten / als wy
moepte doen om plaetsen Godt
ende de Heilighen toe-gheepghent
te besoecken. 3. Het is een werck
van penitentie ende voldoeninghe
wrede-brenghende sijn pijnelijck-
heid. 4. Het is een uytwendigh
werck en belijdenisse des geloofs/
waer mede wy toonen Catholijck
te wesen / en ons niet te schaemen/
jae goet te vindien selfs de manie-
ren van doen die de wanden van
ons gheloof / meest bestrijden.
5. Het is een uytwendigh werck
der dengt diemen noemt Religio,
ofte Godts-dienstigheyt ende eer-
biedinghe tot Godt / waer mede
wy bekennen onsen Godtschepper
van ziele ende lichaem / als wy

Hem

Tot den Leser.

hem soo wel metten lichaem / als
met de ziele ende gheest dienst be-
wijsen.

Onder dese Pelgrimagien ende
Bevaerden is altydt verre d'uyt-
nemense ghehouden gheweest de
gene van het heyligh Landt / ende
meest vande plaelsen die onsen
Salighmaker eertijds besproept
heeft met sijn precieus Bloedt / oft
daer hy iet besonders om de sa-
ligheyt vande menschen gheleden
heeft. Hier af schrijven seer hoo-
ghelyck den H. Hieronymus in
sijn 17. brieft / den welcken is aen
Marcellam / in sijnen 27. vande
doot van Paula ende elders / ende
vele andere oude en nieuwe schrij-
vers / soo oock ontallijcke Godt-
vruchtighe personen gheestelijck
ende meerlyck van alle qualitey-
ten / soorten ende conditien / met
groote vruchten ende profijten
van haerlieder zielen dese plaelsen
besocht hebben.

Maer soo't ieghelyck niet ghe-
leghen en is soo verre niet soo
grooten kost / als daer toe van

Voor-reden

noodre is/ door de Ongheloobighe/
met veel perijckels te repsen / om
te ghemoet te comen de goede zie-
len ontstekken met begheerte om
haerlieder Saligh-maker in sijn
bloedighe voetstappen naer te vol-
ghen/ende om dat die selve te beter
deelachtigh souden wozden vande
wateren van gratien en verdien-
sten die in't heyligh Landt over-
bloedelijck uyt de Mysterien van
de Passie Christi ghevloeyt hebben
en noch vloezen voor alle de gene/
die met dorst van haerlieder salig-
heyt de plaetsen daer die Mysteri-
en volcomnen zijn besoecken / heeft
den Doorluchtiesten ende Cer-
weerdchisten Heere Iacobus Boo-
nen Wercsch-bissc op van Mechelen/
als-doen Bisshop van Gent/
den xx. Junij 1621. met groote so-
le mittept ende Processie inde Pa-
rochie van S. Marten t' Ecker-
gent/ inde selve stadt van Gent/
inghestelt eenen deboten Ommegang
ende Bebaert/ inden welc-
hen verscheypden Mysterien van
h't Lijden Christi vertoont wo-
den

Tot den Leser.

den nae d'af-scheppinge ende ver-
deplinghe der plaetsen soo die van-
den N. Lande af-ghemeten / syne
Eerwierdigheyt over-ghesouiden
zijn ghetweest.

Tot meerder verstandt van de-
sen Ommechanck ende Bedaerdt
vande Passie Christi / sult hemerc-
ken / datter meer Mysterien ver-
haelt woorden van Stationen ; eens-
deels door dien dat de Bekie van
Cedron niet gherekent en wordt
voor eenne Statione / maer wel voor
eenen doorganck / nochtans seer
merckelijck / om de redenen hier
naer ghestelt pag. 35. eensdeels
door dien dat inde Statione van het
Rechter-hups van Pilatus alleen/
ons drie Mysterien (om dat die
zijn vande besonderste van geheel
de Passie) voor ooghen ghestelt
worden / elck met eenne Meditatie
verclaert in desen boeck / te weten
de Gheesselinghe / Crooninghe /
ende Ecce homo' met de verwoesin-
ghe Christi ter doodd. Soo datter
in als achthien Stationen zijn / en-
de eenentwintigh Mysterien.

Het

Voor-reden

Het ontmoeten van Veronica/
die Christo eenen doeck biedende/
de ghedaente sijs aenschijns/ van
hem daer in ghedrucht/weder ont-
fanghen heeft/ hebben wy ghestelt
vupten de stadt van Hierusalem/
daer Christus aan eenen steen (die-
men de Pelgrims pleegh te too-
nen) is blijven staen/ al-waer hy
de dochters van Hierusalem aen-
ghesprocken heeft/ onder de welcke
dese Veronica was/ soo P. Salme-
ron Tom. 10. in Euangel. Tract. 33.
Hieron. Natalis Societ. Iesu Theol.
Euang. Hist. imagine 125. & in An-
notat. in eandem, ende andere seer
wel schrijven: al ist dat sommighe
dese ontmoetinghe van Veronica
stellen in de stadt voor de Rech-
ters poorte/ ja eenighe ma ecken
daer af eene nieuwe Statie: waer
af my duncat de eenighe reden te
wesen/ om dat aldaer ghetoocht
wordt het hups van Veronica/
ende dat sommighe de heyligh
plaetsen besocht hebben/ sonder
voordier acht tenemien/ ofte niet
wetende waer dit bidden vanden

doeck

Tot den Leser.

doeck soude gheschiedt zijn / stellen
het selve voor het hups van Veron-
ica / om dat sy is die vrouwe die
dese beleeftheyt aan Christo be-
wesen heeft / die van Christo / in-
der manie ren als voorsydte is/
vergolden is gheweest / hoe wel dat
andere / die met meerder voorschij-
righeyt gheschreven hebben / hier
af anders niet en schrijven / dan
dat al-hier ghetoont wordt het
hups van Berenice ofte Veroni-
ca / die welcke siende onsen Salich-
maechter mismaecht van sweet /
bloedt / ende spousel / heeft gheno-
men eenen doeck van haeren hoof-
de / ende den selven hem ghepresen-
teert om sijn Wenschijn af te droo-
ghen / etc. sonder dat sy segghen dat
dit op dese plaetse soude gheschiedt
zijn. Ende en is niet te verwon-
deren dat men aan de Pelgrims
van Hierusalem begaende den
pynlijcken wegh / die genoemt
wordt Via dolorosa , toont het hups
daer-men houdt sulck-eene ver-
maerde Vrouwe ghewoont te heb-
ben / ende aldaer eenighen tijdt be-
waert

Voor-reden

waert te hebben dien wonderlijcken doeck met de ghedaente van het Wenschijn des Heeren daer in ghedrucht / ghemercht men inden selven wegh / en op de selve strate wel toont het hups vanden Pharisæus / daer den Heere ghenoont zynne / een Sondaresse is inge-
comen / wasschende sijne voeten met haere traenen / etc. het welck oock by de Pelgrims ende Schrijverg wordt aengeteekent / ja selfs het hups datmen seght gheweest te hebben de wooninghe van den Kijcken Dreck verbiesen ter hellē / daer den Heere af spreecht. Luc. 16

Maer hier uyt en can geensins volghen dat dit bidden van dien doeck / eude het drucken vande ge-
daente van het Wenschijn Christi inden selven / die nu te scoomen in S. Peeters Kercke bewaert ende somtijds ghetoont wordt / soude gheschiedt zijn voor ofste ontrent het hups van Veronica ; ja en schijnt niet gheloovelijck te wesen / dat alle die andere Godtvreesende vrouwen Christum volghende /

sp/

Tot den Leser.

sp / die met besondere liefde tot
hem ontsteken was/ soude t' hups
ghebleven hebben/ tot dat hy al-
daer voorby gaen soude/ maer is
meer te dencken (soo wylt uyt ghe-
loofbaer Schrijvers ghestelt heb-
ben (dat Veronica met die ander
Drouwen Christum/ soo hy ginck
naer den bergh van Calbarien/
volghende/ waer-ghnommen heest
sijn stil-staen bryten de poorte/
als hy/ soo voorseyd is/ die Drou-
wen aen-ghspoken heest / ende
dat sy daer eenen doeck van haren
hoofde (soo-men ghemeynelyck
schrijft (af-doende / dien Christo
ghepresenteert heest om daer mede
sijn mismaecht Wenschijn af te
drooghen/ waer toe sy wel andere
doecken soude ghehadt hebben/
waert soo dat sy recht uyt haer
hups naer Christum soude ghe-
gaen hebben: niet wesende oock
om gelooven dat de vyande Christi/
haestelijck spoedende om Christum
te crupcen/ souden toe-ghela-
ten hebben dat hy soo dichmaels
soude gherust ofte stil-ghestaen
heb-

Voor-reden

hebben. Oock eenigh mis-ver-
standt / soo wel nopende Veronica
als die andere Drouwen van Chri-
sto aen-ghesproken / by sommighe
ghestelt binnen de stadt van Hieru-
salem / mach daer uyt gheresen
zijn / dooz dien dat den bergh van
Calbarien/ende den wegh/soomen
in desen tijdt derwaerts gaet / is
nu binnen de stadt van Hierusa-
lem / daer eerlijccts dit al baupten
de stadt gheweest is / seker wesende
dat onsen Saligh-maecker daer
baupten gherupst is / ende dat hy
om na den bergh van Calbarien
te gaen de Rechters poorte uyt-
ghegaen is / dooz de welche / nu
t'eenemael verballen/geenen dooz-
ganch meer en is. Ende soo comt
onse maniere van stellen van dese
Statien beter over een met de ghe-
steltenisse van Hierusalem / soo die
was ten tijde van onsen Saligh-
maker/ende is ghecondeert op het
schrÿben van treffelijcke Schry-
verg ende Leeraers : soo oock het
verschil ende de mate die wy ghe-
volght hebben over een comt met

de

Tot den Leser.

de mate ghenomen by de gene die
heyligh plaetsen besocht hebben-
de / al ist dat sommighe het heyligh
Landt nopt ghesien hebbende / als
selft Adrichomius / die anders
veel dingen wel gheschreden heeft)
hier in wat verschillen. Naer dese
maet den wegh van het bitter lij-
den Christi I e s v (in desen onsen
Omme-ganck af-ghelept ende ge-
volght) beginnende vanden hof
van Oliveten tot het gat van de
steenroste van Calvarien / waer in
het Crups vast ghemaecht was /
als den Saligh-maker daer aen
was hangende ende stervende voor
het menschelyck gheslachte / is in
als behelsende vijs duysent ses
hondert vier-en-sestigh treden.
Elcke trede begrijpt twee voeten
en een half / en soo zynnder heerchien
duysent hondert en t'sestigh voe-
ten. Daer-by voeghenden (soomen
in dusdanighe Omme-ganghen
ende Bevaerden gemeynlyck doet)
de 108. treden vande plaetse van
het Crups tot het graf / comt ge-
heel den wegh tot 5772. treden/
maken-

Voor-reden

makende 14430. voeten. Het deel
van desen wegh / 't welch-men
noemt Via dolorosa den pijnlycken
ost Bloedighen wegh / besproept
met het precius Bloedt ons Sa-
lighmakers / als hy daer door ghe-
gaen is op den Goeden Vrijdagh/
van het Rechter-hups van Pi-
latus tot de plaetse van het Crups
op den Bergh van Calvarien / is
van neghen hondert vier-en-tach-
entigh treden / dat zijn twee du-
sen vier hondert 't sextigh voeten.
Maer ghenomen tot het graf ons
Heeren zijn't 1092. treden/maken-
de 2730. voeten. Den Ghendtschen
Landt-voet is minder dan den
gheene van het N. Landt/ ende is
van thien dupmen / naer welche
mate de veerthien voeten maercken
een Goede / daer mede men ghe-
woone is het Landt te meten / en-
de sulche veerthien hondert Hoe-
den maken een Vlaemsche mijle.
Maer dese mate is gheheel den
wagh vande Passie Christi behel-
sende vijftien dupsent vier hon-
dert voeten / dat zijn elf hondert

Boeden/

Tot den Leser.

Hoeden ende alsoo vijftigh hoeden
meer dan drie quartiers mijls.
Via dolorosa , oft den Bloedighen
wegh is van 2915. voeten / maec-
kende 208. Hoeden: die hier af sou-
de willen nemen de 108. treden tot
het graf / soude moeten af nemen
287. voeten seven duynen ende een
seste deel van eenen duyn Gendt-
sche Landt-mate. Maer den voet
van het h. Landt / waer af wij ge-
sepdt hebben de twee en half te
maken een trede / en verschilt niet
vele vanden eersten Roomischen
antijeschen voet / end oock vanden
Gendtschen hout-voet / die meer-
der is dan den Landt-voet / soo
dat de 13. hout-voeten maken te
Ghendt 14. Landt-voeten ; ende
by-na een stroomael meer / ende
is van elf duynen / by-nae over-
een-comende / niet all een met den
voet van Italien / maer oock van
veel plaatzen van dese Nederlan-
den. De metinghe ende verdeplin-
ghe vande plaatzen vertoonende
de mysterien vande Passie / by ons
goeden Onse-ganch / en in de-
sen

Voor-reden

sen boeck onderhouden / is ghevolght in veel plaeisen van het Nederlant / namentlyck in Vlaenderen tot Hijssel / Deurne / Aude naerde / Gheertsberghe / Hardope / Eraerde / Olsen / Extuelde / ende elder s.

Desen vermaerden Ommeganc en Bebaerdt vande Passie Christi begint te Gendt / soo voorsept is vande Hepligh-Bloedt Capelle vertoonende den Hof van Olive ten / al-waer onsen Saligmaker (vol droefheydt zynne) heeft synnen Hemelschen Vader gebeden / swettende water ende bloet / ende eyndt inde Parochiale Kercke van sinte Marten t' Ekergem / daer de memorie is vande begrafenisse van het H. Lichaem ons Heere. Welcken Ommeganch tweemael alle jaere met solemnele Processie begaen wordt / te weten / op den Goeden Drijdagh (onderhoudende nochtans sulch als den tydt is toe-latende) ende op den eersten Sondagh naer d' Octave vanden Feest-dagh van het hepligh Sacrament /

Tot den Leser.

crament / wesende den dagh van
de in-stellinghe van dese devotie/
beginnen de t'elckens naer 't voor-
gaende **S**ermoon ten vier uren
naer noene / welcken **S**ondagh
met de acht naer volgende daghen
inde voorsepde Kercke met **S**er-
moonen ende verscherden Godts-
diensten onderhouden warden.
Boven dien wordt het deel van
desen wegh genoemt **V**ia dolorosa,
pijnlijcken ofte Bloedighen wegh/
met Processie begaen / oock naer
't voorgaende **S**ermoon t'sabonts
ten vijf uren in het slupten vande
boven-gheschreven neghen dagen/
en insghelycks op den dagh vande
verheffinghe van het **H.** Crups
den 14. **S**eptemper / op welcken
dagh op den Bergh neffens de
voorsepde Kercke het Crups met
solemnele Benedictie van den bo-
ven-geschreven Aertsch-Bisschop
van Mechelen in 't jaer 1621. ghe-
stelt ende verheven is geveest. In
alle dese Processien/ upt -genomen
op den Goeden Dypdach/ braeght-
men den **S**aligh-maken in 't heyl-

(••)

ligh

Voor-reden

ligh Sacrament / die eens met
grooten spot / pijn ende smerten
alle dese weghen / hier vertoont/
onse salighyt werckende / begaen
heest. Boven dien mach den sel-
van Ommeganch alle de daghen
vanden jare Godtvruchtelyck en-
de verdienstelijck besocht worden/
soomen oock met groote stichtin-
ghe siet geschieden. Ende dit doen-
de / verdientmen t'elcke repse vier
hondert daghen Asslaet / ende als-
men te vozen gebiecht zynnde / ende
het. H. Sacrament ontfangen heb-
bende / het selve doet op de verhef-
singhe van hen heyligh Crups/
ende op den Goeden Vrijdagh / se-
ven jaren ende soo veel Quadra-
ginnen. Boven-dienhondert vier-
tigh daghen voor elck Beeldt ende
Mpsterie van desen Ommeganch/
alsmen het selve eenighe eerbiedin-
ghe is bewysende / alles midtg.
datmen bidde voor de verheffinge
van de H. Kerche / vpt roepinghe
der heresien / ende eendrachtigheyt
der Christen Printen. Soo dat
wie desen deboten omme-ganch
vande

Tot den Lezer.

vande Passie Christi te Ghendt
begaet / elck Beldt eere bewijzen-
de ende devotelyck biddende / als
vooren gheseydt is / voor de heylige
Kercke / etc. verdient t'elcke cepse/
wat dagh vanden jaer het 3p
drie duysent drie hondert veertigh
daghen Alslaet. Bit al boven den
vollen Alslaet op den eersten Son-
dagh naer d' Octave van het H.
Saccrament / als wanneer begin-
nen de boven-gheschreven neghen
daghen / ende insghelyckis op sinte
Martens dagh den 11. Nobom-
bris / ende boven den vollen Alslaet
op H. Crups Vindinghe ende Ver-
heffinghe; ende veel andere schoone
parodoenen ghegunt aan de ghene
die zijn in hen Broederschap van
hen H. Crups in dese Kercke on-
dehouden / midts noch andere
Alslaten diemen verwacht ten op-
sicht vanden voorsyden Omme-
ganch.

Den voornoemden Voorluch-
tigsten Heere Aerisch-Bisch op is
beweeght geveest om dese devotie
meer in dese Parochie dan elders

Voor-reden

in te stellen ; eerst ter oorsaecken
vande voorsepde Heyligh-Bloedt-Capelle staende op den acker niet
verre vande Parochiale Kercke /
vandewelcke sy is eenen aenhang-
ende dependentie / de selve heel toe-
behoozende : welcke Capelle is
eene oude memorie / van dat in't
jaer Christi 1354. eenighe dieven
by nachte inde Kercke vande Au-
gustijnen te Ghendt ghebroken
zynnde / ende aldaer onder andere
ghestolen hebbende de groote Ci-
borie / inde welcke het H. Lichaem
Christi was rustende / sijn daer
mede gekomen tot de plaetse daer
de voorsepde H. Bloedt-Capelle
staet / al waer sy het H. Sacra-
ment uyt de Ciborie nemende beb-
ben ghedolven. Waer af den eenen
dies in sijn conscientie beroert wo-
dende / is wederom ghekeert om
het selve aan iemandt te kernen te
geven / op dat aan dit alderweer-
dighste Sacrament geen meerder
oneere en soude gheschieden / ende
is de heyligh Hostie t'eenemael
bebloedt ghevonden by hem / ende

Op =

Tot den Leser.

op eenen schaep-herder aan wien
op dese saecke ontdeckte/ den welc-
ken siende sijn schapen (als knie-
lende) rontom de H. Hostie lig-
ghende / ende de aerde bespreinkelt
ende vochtigh vanden bloede / is
gheloopen tot het volck / hen dit
groot mirakel te kennen gebrinde.
De Augustijnen dit verstaende /
hebben het selve in Processie met
grote eerbiedinghe in hunne
kerche ghehaelt / ende ter eer
van dit H. mirakeleus Bloedt een
vermaert Broederschap op-ghe-
recht / ende men houdt daer jaer-
lijcks Sondaeghs onder d' Octa-
ve van H. Sacraments dagh ee-
ne solemnele Processie / diemien
noemt van het H. Bloedt / inde
welcke de Augustijnen die voorz-
sepde Capelle comen besoecken /
singende aldaer eenighe Lof-san-
ghen die ghesloten worden met de
Benedictie met het H. Sacrament
aan het volck. De selve Capelle
wordt met Processie jaerlijcks be-
socht op den Feest - dagh vande
Vindinghe van het H. Crups/ den

Voor-reden

derden dagh van Mey / smorghengsten thien ure / uyt de voor-ghe-
noemde Prochje Kercke van sinte
Marten / ter ghedenckenisse vande
vindinghe van de H. Hostie / ende
van het miraeckel hier vooren ghe-
stelt / waer af de Historie ende ghe-
schiedenis eertijts was gheschild-
ert op de mueren van de eerste
Capelle / maer die inde voorleden
troublen met de Prochje-Kercke
door de vanden des gheloofs af-
ghebroken zynnde / is de selve Hi-
storie in een gheschildert taferel
ghestelt op den Aultaer vande Ca-
pelle naer de voorsepde troublen
herbouwt / daer die voorgaende
gestaen hadde / soo die noch te sien
is op den Aultaer vande Capelle/
soo die teghenwoordelijck is Hier
is van ouden tijden groot besoeck
geweest tegen verscheden cranch-
heden / besonderlijck van cortsen/
ende veel personen zyn in dit be-
soech ghenesen gheweest / al het
welck ghebleken zynnde / oock dooy
attestatie van syne Eerwaerdig-
heyt aan haerlieder Hoogheden

Alder-

Tot den Leſer.

Aldertns ende Isabella' (ter hoogher
ende saligher memorie) heeft ghe-
maecht / dat sy leſt t' samen te Gent
wesende / dese heylige plaetse heb-
ben comen besoecken / en niet eene
goede somme begift / om dat eene
nieuwe meerdere Capelle op de
selve plaetse gemaecht soude wor-
den / de welcke op-ghemaecht zijn
de / dient seer wel voor beginsel en-
de eerste Statie van desen Omme-
ganch / vertoonende op die plaetse
onzen Saligh-maker biddende /
ende niet Bloedt ende water / dat
hem af-liep de aerde vochtigh
maeckende / daer de memorie is
vanden selven Saligh-maker in
het H. Sacraiment eertijds inde
aerde verbonden met veranderin-
ghe vande aerder in bloedighedt.
Dese eerste Statie is by laste en-
de ten coste vande Alder Dooz-
luchtigste Infante ende Princesse
Isabella Clara Eugenia verheven in
het voorhof vande voortsepde Ca-
pelle met de memorie van haer-
lieder Hoogheden.

Tentweeden / so is dese Prochje

Voor-reden.

bequaem gebonden tot desen Omme-ganck om de stilligheyt ende verschepdenheit vande selve vanden volcke/ het welck seer helpt tot oeffenen van debotie/ende daerom / al ist dat men eenighe straten ghenomen heest om bequamelijck Processie te moghen draghen ende onbequaeme weghen te schouwen / soo is't dat alle de Stationen ghebrocht zyn op stille ende vertrocken plaetsen.

Ten derden/ om dat daer de vpanden van het oprecht gheloobe die voorleden troublen de Parochiale Kerche totten gronde af-breken-de / hebben ghesocht de salighe memorie van het Crups ende Lijden Christi / ende het Sacrificie der Missen(ons het selve Lijden voorschouwende) te verdrijven ende teneael te benemen / dat al-daeer op-ghericht zynde den standaert van het Crups / ende verschepden Mysterien vande Passie Christi voor ooghen ghestelt / beschaemt souden worden de vpanden van het Crups Christi / ende de Ghe-loobige

Tot den Leser.

loovighe verwecht / om met beweghen te ghedencken de dzoefheden/smerten/ende pijnen/die onsen Salighmaker in sijn lichaem gheleden heeft / ende salighlyck veroert souden worden om sijn voestappelen te volghen met oprecht herouwder sonden / ende om henneden te bekleeden met alle deugden / soo sijne Eerweerdighedt ghestelt heeft in sijne opene brieven daer af uyt-ghegeven.

Boven dien soo is dese plaetsse van S. Marten t' Ekeren ghe- noemt/van oude tijden ghehouden gheweest voor eenie seer devote plaetsse / ende oversulchis alomme vermaert ende van veel besocht/ daer verscheden mysterien vande Passie ons Heere op diversche plaetsen verthoont waren/hoe-wel niet soo op haer-lieder mate ende verschil als nu / daer oock in de Kercke waren veel schoone Reliquien / onder andere van het hout van't H. Crups ende van S. Marten/ die aldaer noch bewaert worden; de eerste in een silveren Crups/

Voor-reden

d' andere inde fier tel van S' Marten / hebbende de selve Kerche och
begift gheweest met seer veel Af-
laeten / als onder andere boven
de groote Paerdoenen (soomen die
noemt) van Passie-sondagh ende
Palm-sondagh voor alle Gheloo-
vighe in state van gracie die be-
soechende op eenighen Sondagh
ofte Feestelijcken dagh / ende noch
veel andere daghen banden jare/
ofte daer Misse oft eenighen an-
deren dienst haerende ofte celebrie-
rende / ofte doemde celebrieren de
Misse / oft het Kerch-hof omme-
gaende over alle zielen biddende/
oft gevende eenighe aelmoesse ter
hulpe vande fabrijcke / licht / oft
sranmenten vande selve Kerclie/
ende ter veel andere occasien / ten
minsten ses hondert tachtentigh
dagen / dijkmaels thwaels hondert/
ende somtijts meer. Welche saec-
ken door de verwoestinghe vande
leste troublen verdwyster zynnde/
heest syne Eerw-ghesocht door de-
sen devoten Omme-ganch dese
plaetsen ende Kerche in hare oude
ver-

Tot den Leſer.

vermaerthepdt / besoekende staet
(jae beteren waert moghelyck) te
vrentghen.

Ter ghelycker meyninghe heeft
die Alder-doorzuchtigste Prin-
cessse Isabella Clara Eugenia niet al-
leen soo voorsept is / verheven die
eerste Statie aende H. Bloedt-
Capelle / maer ooch den 3 o. No-
vembrijs 1625. den dagh van S.
Andries geaffisteert vanden Eer-
weerdighste Heere Antonius Triest,
Bisschop van Ghendt / onder aen
den Bergh van Calvarien ghelepte
den eersten steen vande Choor van
de voorsepde Kercke van S. Mar-
ten t' Eckergen inde voerleden
troublen by de heretijcken totten
grondt af-ghebroken (in welcke
Kercke eynt dien heylighen Om-
meganch ende Bebaerdt met de
vertooninge vande begravinghe
Christi : willende alsoo dese Gode-
vruchtinghe Princesse met haer ey-
gen handen weicen de schanda-
leuse memorie van Kerch-brake
aldaer de vyanden van het Ca-
tholijck gheloove ghelaten / gelijck

Voor-reden

eertijts de heylighelie Helena / moeder vanden Kypser Constantinus
upt-gheroept heeft de onstichtelijcke memorien vanden Heydnen
op de heylighelie plaetsen ghestelt /
stichtende aenden bergh van Cal-
varien eene seer eerlijcke Kercke /
ende bryngende die selve over het
heyligh graef. Boven dien soo heeft
de selve Alder-doorluchtigste In-
fante ende Princesse den 24. No-
vembris 1623. wesende eenen vro-
dag (al-hoe-wel dat het seer cout
was / vergeselschapt met sijn Ex-
cellentie den Marquis Spinola, ende
andere Heeren des Hofs te voete
gheghaen gheheel desen wegh ende
Ommeganch vande Passie Christi /
ende voor elck Beeldt knielende
langhe ghebeden) groetende en-
de eerende alsoo in persoone de
Mysterien hier vertoont / daer af
sy de heylighelie plaetsen daer die
volcomen zijn bupten ende bin-
nen Hierusalem / heeft tot twee
stanten doen besoecken door Be-
ligieusen vande Orden der Capu-
cijnen : ghebende alsoo ieghel ijch
goet

Tot den Leser.

goet exemplel van Godtvuchtig-
heyt ende debotie-

Maer alsoo het niet ghenoegh
en is desen heyligen Ommeganch
ende Bebaerdt uwtwendelijck te
begaen / ten zyf het selve ghechiede
met inwendighe debotie / soo is't
dat ich / om die te helpen / voort-
stelle dese twintigh Meditatiën op
de Mysterien vanden selven Om-
meganch / daer by voeghende de
ghebedekens ende verschillen van
de Statien / hier te vozen gedruckt.
Dese Meditatiën hebbe ich soo
in't langhe ghestelt / niet dat van
noode is die alsoo van woordē tot
woordē te volghen / maer om daer
mede eenighe hulpe te gheven aan
de gheene die begheeren te medite-
ren / ende om dat de selve aendach-
telijck ghelesen bequaem zijn om
den mensch te verwecken / ende dat
alsoo de selve dienen voor goede
oeffeninghen / niet alleen voor de
gheene die desen Ommeganch be-
gaen / maer oock op alle andere
tijden / ende stonden / selfs inden
heylighen dienst der Missen / al-

Voor-reden tot den Leser.

waer de Passie Christi lebendigh
wordt vertoont. Dese Meditatiën
zijn gestelt op de bedeplinghe ende
maniere verclaert in mijn Brup-
degom's Beddeken / beginnende
van het vierde Capittel des eer-
sten deels : waer af ich een cort
begrijp hebbe by-ghevoeght in't
epnide van desen boeck / achter de
Meditatiën. Doet met desen mij-
nen arbeydt profijt voor u ziele /
ende bidt den oppersten Brupde-
gom voor my / die ich in desen
boeck noeme Bloedighen Brup-
degom / om dat hy vande eerste
Statie in't hofken bloedigh is
gheweest.

Copij

Copije vande opene Brieven uytge-
geven by den D. Eerweerdighsten
Heere I A C O B V S B O O N E N,
Bisschop van Gent, nopen de't in-
stellen vanden Ommeganck ende
Bevaert vande Passie Christi in de
Parochie van S. Marten t'Ecker-
gem in Gendt.

IACOBVS BOONEN Dei &
Apostolicæ sedis gratia Episcopus
Gandavensis Universis Christi fidelis-
bus præsentes litteras inspecturis sa-
lutem in Domino senpiternam. Nihil
ad homines à vitijs avertendos & ad
virtutem ac pietatem impellendos est
accommodatius sacra Dominicæ passio-
nis memoria tantopere nobis commen-
data, ut ad eam fortius Christiano-
rum animis imprimendam, & jugiter
conservandam, illius velut memorial
perpetuum Salvator ipse instituerit,
ac Ecclesiae sue reliquerit sui Corpo-
ris & Sanguinis sanctissimum sacri-
ficium & Sacramentum Hanc nostam
utilem.

Copije vande

utilem, tamque salutarem memoriam
renovare, & omnium mentibus altius
infigere cupientes: dum non omnibus
conceditur invisere loca Salvatoris
nostr*i* vestigijs notata ejusque sanguine
rubricata & perfusa, piam supplica-
tionem seu peregrinationem in hono-
rem ac memoriam dictae passionis Do-
minicæ in Parochia S. Martini, de
Eckergem, hujus civitatis & diœcesis
Gandavensis, quovis anni tempore
obeundā, Deo adjuvāte, instituimus,
incipiendam à facello ejusdem Paro-
chiæ dicto Sanctissmi Cruoris Christi,
quod Dominū nostrum refert in horto
orantem, ac sanguinem pro salute no-
stra sudantem, & inde procedentem
per certum ambitum seu circuitum,
in quo secundum diversas distantias &
intervalla, ad mensuram ex locis terræ
sanctæ desumptam quam proximè
fieri potuic accedētia, varia ejusdem
Passionis Domini mysteria iconibus
& imaginibus representantur, donec
perveniatur ad dictam Parochialē Ec-

clafiam

clesiam in qua est memoria ac vene-
ratio Dominicæ sepulturæ: ut ubi hæ-
retica rabies precedetibus turbis fun-
ditus eversa Ecclesia illa Parochiali,
salutarem Crucis ac Passionis Christi
recordationem, ejusq; memorativum
sacrificiū abolere conata est, ibi erec-
ta Crucis vexillo, varijsq; mysteriis e-
jusdē Passionis ante oculos positis, cō-
fundantur inimici Crucis Christi, ac
fideles ad pié recoledas acerbitates &
dolores, quos in suo corpore pro nobis
sustinuit, nec non ad ejus sectāda ve-
stigia, & ad verā animi compunctionem,
omnemq; virtutem excitentur.
Hanc nos sacram supplicationē mag-
no Cleri ac populi comitatu bodie,
quæ est Dominicæ post Octavam Festi
Coporis Christi proxima obivimus,
eamq; Dominicam cum alijs octo die-
bus sequentibus deinceps quotannis ibi-
dem solemnem esse decrevimus ac fe-
riam sextā in parasceve, ipsam, sicut
& prefatam Dominicā solemnī (ser-
vatis tamen tempori convenientibus)

Copijje vande opene Brieven

processione celebrandam. Ut verô fidelis populus ad dictâ sacram supplicatione se up eregrimationem devotè conficiendam, & mysteria Passionis Christi cum fructu recolenda, magis magisq; excitetur: Omnibus & singulis illam obeuntibus, vel aliquam dictarum representationum venerantibus, quacumq; die id fecerint, ac pro Sanctæ matris Ecclesiæ exaltatione, heresum extirpatione & Christianorum Principum concordia oraverint, quadraginta dies indulgentiarum ad singulas dictarum representationum sensatienum, ubi supradicta devotè fecerint, in forma Ecclesiæ concessimus & co nedimus per præsentes. In quorum fidem hisce litteris subscriptissimis, & sigillum nostrum appendicuravimus, die supradicta vigesima Iunij, anno à Christo nato Millesimo sexcentesimo vigesimo primo.

JACOBVS BOONEN
Episcopus Gandensis.

De

*De selve Brieve over gezaet
in't Vlaemsch.*

ACOBVS BOONEN
door de gracie Gods ende des Apostolijcken
Stoels Bisschop van Gendt, aen alle Christen-geloovige, die dese letteren sul-
len sien, eeuwighe salicheydt inden Heere. Niet en is soo bequaem om
de menschen vande sonden af te keeren, ende tot alle deught ende Godtv-
ruchtigheydt te stijgen, als het salich
gedencken vande Passie des Heeren
ons soo seer gheremmandeert, dat
om de selve inde herten vande Christenen sterckelijcker te druckē, ende
altoos te behouden, onsen Salighma-
ker selve tot eene eeuwighe gedenc-
kenisse vande selve sijne Passie in-ge-
stelt, ende sijn H. Kercke achter ghe-
laten heeft het alderheylichste Sacri-
ficie ende Sacrament van sijn Lichaē
ende Bloedt. Wy willende dese soo
profijtige ende salige ghedachtenisse

ver-

Copijevande

vernieuwen, ende in alle herten die-
per prenten, alsoo ieghelyck niet
ghelegen is te besoecken de plaetsen
inet de voetstappen van onsen Sa-
lighmaker betreden, ende met sijn
Bloedt root-verwigh gemaectt en-
de besproeyt, hebben door de hulpe
Godts in gestelt inde Parochie van
S. Marten t' Eckergem in dese stadt
ende Bisdom van Gendt, eenede-
vote Processie ende Bevaert ter ee-
ren ende ter memorie vande voor-
s Feyde Passie ons Heeren, te beginnen
aen de Capelle vande selve Parochie
gheseydt van het heyligh Bloedt
Christi, vertoonende den selven
Heere biddende in den Hof, ende
weetende Bloedt voor onse salic-
heydt, ende van daer voort-gaende
door seeckeren wegh ende Ommee-
ganck, in den welcken verscheyden
Mysterien van het Lijden des Hee-
ren in Beelden vertoont worden
naer de verscheydinghe ende af-
deelinghe der plaetsen, soo naeco-
mende aende mate vanden heyli-
ghen Lande ghenomen, alst moghe-
lijck is gheweest te doen, tot datmen

come

opene Brieven.

come inde voorschreven Parochiale Kercke, daer de memorie ende vieringhe is vande begravenisse des Heeren, op dat daer de rasende boosheydt der herettijcken de voorleden troublem die Parochiale Kercke te gronde af-breeckende, hebben ghesocht de salighe memorie van het Cruys ende Lijden Christi, ende het Sacrificie't selve voor-houdende uyt te roeyen, aldaer den Standaert des Cruys op-gherecht zijnde, ende verscheyden Mysterien vande selve Passie voor ooghen ghestelt, beschaemt souden worden de vanden van het Cruys Christi, ende de gheloovighe verweckt om met beweghen te ghedencken de bitterheden ende pijnen die hy in sijn Lichaem om ons gheleden heeft, ende om sijn voetstappen naer te volghen, ende dat sy tot waerachtigh berouw der sonden, ende tot alle deughden souden worden onsteken. Dese heylige Processe hebben wy als heden, welck is den naesten Sondagh naer d' Octave vanden Feest-dagh van het H. Sacrament, met groot

ghefe-

Copij vande

gheselschap van Clergie ende van
völcke begaen , ende gheordonneert
dat voort-aen alle jare den selven
Sondagh met andere acht naer-
volghende daghen al daer sal solem-
nelyck gheviert worden , ende oock
den goeden Vrijdagh , op den welc-
ken sco oock den voorseyden Son-
dagh (onderhoudende nochtans
suick als naer den tijdt bequaem is)
solemnele Procesſie ghedraghen sal
worden. Ende op dat de gheloovige
meer ende meer verweckt souden
worden om dese heylige Procesſie
ende Bevaert devotelijck te begaen ,
ende met vruchten te bedencken de
Mysterien vande Passie Christi , alle
ende ieghelyck die den selven sal
omme-gaen , ofte eenighe van die
vertoonighen eeran , op wat dach
hy dat doet , biddende voor de ver-
heffinghe van onse moeder de H.
Kercke, uyt-roeyinghe der heresien,
ende vereeninghe der Christen Prin-
cen , hebben ghegeven ende gheven
midts desen inde forme van de H.
Kercke , veertigh daghen Aflaet aen
eick van dese vertoonighen ofte

Statien

opene Brieven.

Statien, doende devotelijck, soo
voorseyt is. Tot vastigheydt van't
gheene voorschreven, hebben wy
dese brieven onderteekent, ende
daeraen doen hanghen onsen Segel,
den voorseyden twintighsten Junij
in't jaer naer Christi gheboorte duy-
sent ses hondert een-en-twintigh.

IACOBVS BOONEN

Episcopus Gandensis.

Onder hangt den zeghel van
mijnen Eerweerdichsten Hee-
re in dobbelen steert van
Parchemijn.

APPROBATION

Dese Meditatien van ons
Liefs Heeren Passie, sullen
seer beweghelyck ende ghesticht-
saem zijn om oeffenen, ende daer-
om sullen de selve, met de by-
ghevoeghde ghebeden op de Sta-
tien vanden heylige Omme-
ganck van het bitter lijden Chri-
sti Iesu profijtelijck ghedrukt
worden. Ghegeven te Gendt den
9. Martij. 1623.

Guilielmus Arents.
Archid.Gandens.
L.C.

SPON-

I

S P O N S V S
S A N G V I N V M
D E N

Bloedigen Bruydes
gom onser zielen.

Met alle de wegen die hy in zijn
bitter Passie om de saligheyt
der menschen betreden heeft,
verthoont in 20. Meditatien;
seer bequaem om t' allen tij-
den ghelezen ende gheoeffent
te worden , oock onder den
dienst der Missen.

Vaer by zijn ghevoeght de Stationen
ende plaezen der Mysterien op
haer verschilende mate , met een
devoot ghebedt op elck Mysterie.

A

D E

2 Den Bloedigen Bruydegom

D E I. S T A T I E.

Den Hoff van Oliveten.

Christus benauwt totter doodt, valt
ter aerden op sijn heyligh aen-
schijn , bidt ende sweet water
ende bloedt,

G H E-

G H E B E D T.

Heere Jesu / alle
onse hope / liefde
en salighedt / ver-
smoordt doch in
dese eerste Bloet-
stortinge onse me-
nighvuldighe son-
den / die uyt het binneste onser
herten ons leet zyn.

O Godt ! wy bidden u ootmoe-
delijck door dit droef beginsel/
door u crachtighe ghebeden / door
die warm bloedighe tranen / door
desen benauden strijdt uwer zielen/
versoet onse droefsheidt / drooght
onse traeren / ontsteeckt onse ghe-
beden / leydt ons door eenen nieu-
wen wegh des veughdelijcks le-
bens naer uwen alderliefsten wil-
le / op dat wy hier beginnen niet
alle liefde u te loben ende te danc-
ken / ende hier namaels niet alle
de Heylighen in alle eeuwen der
eeuwen. Amen.

M E D I T A T I E.

Bereydinge ofte preparatie , die mach dienen niet alleen tot dese , maar oock tot alle andre Meditatiën.

Dit is het eerste deel vande
Meditatie.

NArdeinael dat om bequamine-
lijck te bidden nootsaeckelijck
is te weten (mijn ziele) aen wien
ghy gaet spreken / te weten aenden
alnoghenden Godt / ende waer-
om/ende wie ghy zijt / soo en konde
dat niet beter bekennen dan over-
legghende sijne onspreeckelijcke
grootheyt ende moghenthedt /
ende ter contrarien ubre cleyn-
heit / snoothedt / ende verwoz-
pentheyt. Maer om dat hy dat
onbevrijdelijck licht is daer wop
met den verstande niet toe en kon-
nen gheraken / laet ons daer toe
eenen trap nemen om daer eene
cleyne kennisse af te crÿghen /
den welcken sal wesen het over-
dencken

dencken van u cleynheyt gheleken wesende by de gheheele werelt / by de groote locht / by den wijden Hemel / die al maer Godts creaturenen zijn / die hy niet een werck van sijnen wille dupt sentmael schoonder ende volmaechter can maecken / ende soo sult ghy u cleynheyt by hem gheleken / een lutsken beghinnen te ontdekken.

Aen dien grooten Godt / cleyn verwozpen creature gaet ghy dan spreken / mijn ziele / ghy segghe ich / die dien almoghenden Heere soo dichtmael verttoozent ende vergramt hebt / die ghy nochtans soo van doen hebt / dat ghy naer ziele noch lichaem niet eenen oghenblick en soude connen leven / sonder sijne gheduerige hulpe ende onderstandt / 't welck in u moet vercoorsaeken een diepe ootmoeidighed / mistrouwen ende versmaetheyt van u selven / die de aldermoetsaekelijschte bereydinge is tot het ghebedt.

De redenen waerom ghy hem

6 Den Bloedigen Bruydegom

gaet bidden / moghen beelderhan-
de wesen / van uweent weghe/ ende
een principale van sijnent weghe :
want van uweent weghe ghy heft
hem van doen / ghy en condt son-
der hem niet / noch verghevenisse
van sonden / noch eenighe deught/
gracie / noch glorie vercrijghen/
jae noch eten noch leven / noch iet
goets hebbien. Maer de princi-
paelste reden is van sijnent we-
ghe / om dat hem gheen aengena-
mer saecke en can gheschieden dan
dat den mensche hem comt te
bidden / ende inwendigh met hem
vercommert te wesen / waer dooz
hy comt als met sijne Goddelijc-
ke Majestept kennisse te maecken/
ende soo begint hy van hem ver-
sicht ende van sijne liefde (eer hy
dat meynt) ontsteken te worden.
Ende want den mensch niet en
weet / hoe / wanneer / ende in wat
maniere hy tot dese Goddelijke
liefde comen moet / jae om dat den
wegh die derbaerts leydt / t'eeue-
mael is verschillende, van al dat
hy soude connen ghepeynsen/ daer-

om

om den besten middel om wel te
bidden is / dat hy al d'andere re-
denen vergetende / gheen ander op-
sicht / nochtie waeromt en neemt /
als hy gaet bidden / dan alleene-
lijck om daer in den lieffsten wille
van sijnen Godt te doen / van
wienis wille den mensche moet
hem laten leyden / waer / hoe / ende
in wat maniere dat sijne Godde-
lijcke Majesteyt belieben sal / waer
door sal gheschieden dat als hem
Godt sal lateri valten in verstropt-
heypdt / onsmaeckelijckheypdt / ofte
dorrichheypdt / duerende sijn ghebe-
den / jaer oock in andere tijden / dat
hy met alles seer wel sal te vre-
den wesen / als hebbende het ghene
dat hy aldermeest is soeckende /
te warten het volbrenghen van den
lieffsten wille Godts / die dick-
maels veel meer is dat wy ghe-
nen smaeckter wereldt en condem-
nions ghebeden crighen / dan dat
wy veel bevoeletijckie devotien
souden smaecken / al is't nochtans
dat een mensch moet sijne neer-
sticheypdt doen / om van sijnen

8 Den Bloedigen Bruydegom

weghe gheen oorsaecke van't ver-
schaiven van alsulche devotie al
willens te gheven / ende als hy die
ghegeven soude hebben / moet noch
te vreden wesen / van Godt met
dese dorrigheyt ghestraft te
woorden.

Daerom suldy dit voor eenen
generalen reghel altijds in alle
uite ghebeden houden / dat als
ghy sonder troost / smaeck / devo-
tie / ofte indachtigheyt u binden
sult / dat ghy alsoo gherust blijft
met het volbrenghen des Godde-
lijcken wille / al oft ghy al den
troost des werelds hadt / ende sult
alleenelijck pooghen al den tydt
uins ghebedts in die ghelatent-
heyt over te brenghen / want al
en dede ghy niet anders dan al-
leenelijck altoos segghen : Heere
ulden wille moet in my gheschie-
den; oft al en peps de ghy dat in aer
gherustelijck al den tydt / 'tselbe
ghepeys oft woorden vernieu-
wende oft behoudende / weet dat
ghy veel aenghenamer ghebedt
doen souwt / al hadt ghy met veel

ver-

verstropheden ende tentateen ver-
vochten gheweest / dan oft ghp al
die devotien hadt ghehadt die u
herte soude moghen wenschen.
Want daer moeten al u medita-
tien/ affectien/ en aspicasien epnden
metter tijdi / dat ghp in gheen an-
dere saeche en sult meer voldoe-
ninghe vinden / dan in u stillekens
te houden sonder besonder ghe-
pepis ofte affectie voorts te
brenghen inde tegenwoordighedt
Godts / waer in u ziele meer vol-
doeninghe sal trijghen / dan in al
u voorgaende Meditatien / al ist
dat u natuere u sal qualijck dat
laten ghelooven ghelyck u in myn
Brugdegoms Beddeken gheleert
sal worden / 't welch als Godt sal
laten gheschieden houdt u daer
mede wel te vreden / ende blijft
gherustelijck in een minnelijcke
ghenegentheyt tot dat onbekent
on sprekelijck gaet / dat Godt is /
welcke lieffelijcke ghenegentheyt
u als-dan sal ghegeven worden /
sonder op dien tijt u te quellen om
te mediteren / al duerde dat uren/

10 Den Bloedigen Bruydegom
jae daghen lanck / want het altijds
meer ende meer groepen sal.

Dese voorseyde bereydinge oftē preparatie behoort gy te doen vooral uwe meditatien met een oogh-merck op de grootheyt Godts ende u cleynheyt ge-
lagen, rechtende also puerlijck u meyninghe als hetu moghelyck sal wesen,
dan in u ghebedt anders niet te soeckē
als het volbrenghen van sijnen lieffsten
wille in al dat hy u sal laren overcomē:
'twelck ghy altijts moet vernieuwen,
als ghy duerende u ghebedt verdrietig
oftswaer soudt worden om dat u de ure
te lanck valt, openbaert eecken dat gy
meer den troost soeckt dan sijnen lieff-
sten Wille, die u begheert als dan met
die quellinge te besoeckeui, waerom
ghy dan u meyninghe moet wederom
terstont sonder geveynstheyt rechten,
ende sijnen lieffsten wille om helsen,
ende daer mede ghelyck blijven.

H I S T O R I E,

Tweede deel der Meditati.

DE bereydinghe ghedaen heb-
bende overdencht / Christen
ziele / hoe Christus Jesus hebben-
de nu sijne laetste avontmael ghe-
houden

inden Hof van Olivet. I. statie. 11

houden / en sijn H. Lichaem / ende
dierbaer Bloedt ons tot een testa-
ment ghelaten / is ten eynden uyt-
den huyse ghegaen naer het hof-
ken van Getsemans / om aldaer
te bidden volghens sijne ghewoon-
te ; ende daer zynde heest begonst
bedrucht / bedroeft / ende vermaut
te woorden / in sulcker vtegheu / dat
hy sijne discipelen septe / dat sijn
ziele bedrucht was totter doodt
ende scheydende vande selue Dis-
cipeler / om sy-selven desen troost
van hun gheselschap te ontnemen /
valende op sijn aensicht ter aer-
den / heest sijn ghebedt begost met
een onspreeckelycke weemoedig-
heyt / segghende aldus : Vader / ist
moghelyck / dat desen kelch voort
by gae / sonder dat ick dien drinc-
ke / niet te min niet mynen wille /
maer den uwen moet gheschie-
den ; welcke woorden hebbende
tot driemaal ghesproken / ende noch
langhe daer naer ghebeden / ken-
nende dat den wille sijns Vaders
was / dat hy soude sterben ende
soo afgryselijke een doodt / hem sel-

12 Den Bloedigen Bruyde gom
ven overweldighende om die ghe-
willighelyck t'aenbeerden/ soo heest
syn teer ghebenedijdt lichaem daer
af soo gheschzoomt gheweest / dat
het overgoten wesende niet on-
sprekelijsche perse / ancx / ende be-
nautheypdt / beghonst heest niet al-
leene te schudden ende te beven/
maer oock soo overbloedelijch te
sweeten water ende bloedt / dat
het selve was loopende ende
bloepende op der aerden.

Consideratie oft over-legging he
van 't mysterie.

Derde deel vande Meditatie.

Christen ziele die dese drucke-
lijcke Historie nu zijt siende/
ende dese nopt ghehoorde droef-
heypdt zijt aenmerchende / waer
dooz een mensch soo bedroef-
wordt / dat hy comt te schudden
ende te beven/ jae bloedt in over-
bloedicheypdt te sweeten/ rijst in u
gheen begheerte om te weten
wie desen mensch is / ende wat
reden dat hy mach hebben om soa
onghehoorde droefheypdt te ma-
ken?

ken? Ick en twijfle niet dan jae ;
maer oft ick u seyde dat desen u
seer naer bestondt / van u naeste /
niet alleene maeghschap / maer
oock vrienden waere ; hoe be-
anxte ende in wat pijn soude ghp
u binden om seker te weten oft
dit uwen berninden Vader wel
soude kunnen wesen / die u het le-
ven heeft ghegheden / oft u wen-
broeder / die in een lichaem niet
u heeft gheleghen / oft temant van
u beste vrienden / om al u beste te
doen om hem van dese sijne on-
sprekelycke droef heypdt te vertroo-
sten. Maer oft ick u daer op voor
andtwoerde gabre / dat hп u veel
naerder bestaet / dan uwen Vader /
ende dat ghp meer obligatie tot
hem hebt / als aen uwe Moeder /
ende hem meer schuldich zijt dan
aen uwen Coninck. Wien suldy
moghen pepsen dat wesen magh-
aen wien ghp niet soo groote
schuldt / liefde ende obligatie ver-
sonden zijt / om hem eenigh so-
laes in dese sijne ueste droef-
heypdt aen te doen ? Ick sal't u seg-

14 Den Bloedigen Bruydegom

gen/ o Christen ziele/ maer en ver-
schickt niet: Desen mensch die
ghy soo desolaet siet/ is Christus
Jesus uwen Salighmaker / 't is
den Heere van alle de werelt / 't is
die u het lichaem / ghesontheyt/
leven/den kost/ ende daer en boven
doock die edele ziele heeft gheghe-
ben/jae 't is den some Godts/ aen-
voien ghy al schuldich zijt dat ghy
hebt / die ghy soo bedroeft ende
mistroostigh siet. En indieu ghy
noch daer-en-boven my waeght;
Hoe soude dat kommen gheschie-
den/ dat den Salighmaecker des
wereldts soude in quellinghe val-
len / ende hoe den gheenen die de
Enghelent / ende de Heilighen in-
den hemel verbijdt / soude comen
soo bedroeft woorden op der aer-
den / hoe den onbeweghelycken
Godt soude soo ombanghen kon-
nen wesen met die passie der
droef heyd / dat hy in sijn tranen/
ende bloedigh sweet ghewasschen
soude kunnen zijn? Soo sal ick u
segghen / dat hy hem dese cranch-
heydt ende droef heyd heeft ghe-
willigh

willigh onderworpen om een van
sijn slaven te verlossen / die hem
vervolght hadde / den welcken
moeste met veel swaerder droef-
heidt ende tormenten ghestrafst
worden ; wat dunkt u van sulch
een excess ende overvloet der lief-
den / ende vande obligatie deser
slave ? Maer ick segghe u noch
meer : Ghy zijt dese slave selue die
hem dese droefheidt hebt veroor-
saeckt / dese tranen doen storten/
dit bloedigh sweet doen uitber-
sten / als hy comt t' overdencken
die onlijdelijcke tormenten die hy
gaet lijden om u te verlossen van
de pijnen die ghy dooz uwe son-
den selue verdient hebt / ende dat
sijn lijden heel onverdraeghelijs-
ker maecht / is / dat hy niet het
cleyn werck / dat ghy maecht van
alle sijn tormenten / nademael dat
ghy hem soo dickmaels noch comt
te vergrammen.

Affectie

16 Den Bloedigen Bruydegom

Affectie ofte verweckinghe vanden
wille tot berouw der sonden.

Vierde deel der Meditatie.

I S dat waer ! ben ich dan ! O Godt ! O Schepper des we-
reldts ! O goetheyd t ben ich die u
al dese droef hepydt aendoe ! O goet-
hepydt ! wie sal wateren gheven aen
mijn herssenen / ende traenen aen
mijn ooghen / ende ich sal sonder
ophouden weenen ? O onsaligh /
ongheluckigh mensch / wiens son-
de seo swaer / wiens boosheyt soo
groot / wiens ondankbaerheyt
soo onverdraeghelyck is / datse
Godt in droef hepydt / anxt ende
lijden brenght ! Wat straffe can
bequaem wesen gan't misdaet
van een kind / dat sijn Vader doodt /
sijn moeder vermoort / sijnen broe-
der doorsteekt / sijnen Coninch
verraet ende onteert ; gheente voor-
waer. Wat straffe ben ich dan
weerdigh ! ich stinkende mensch /
die teghen u / mijn alder-goedertie-
renste Vader / die mij het leben
ghegheven hebt / soo dijkmaels

geson-

ghesondight hebbe / dese doodelijs-
ke droef heydte hebbe veroorsaeckt /
ich verwoerpen aertwormiken / die
van u Almoghenden Schepper
mijt wesen hebbe ontfangen / ende
met hei selve u gheboden over-
treden : ich stof der aerdien / die u
mijn en eeuwighen Godt soo dick-
maels onteert hebbe / ende u beeldt
dat ghy in mijn ziele hadt ghe-
stiert / verradelijs den dupbel
hebbe in handen ghegheden / ende
door sonde gheschonden. De hel-
le en heeft gheen tormenten / die
my naer mijn verdiensten ghe-
noecht sonden konnen straffen /
noch de dupbels en hebben gheen
wrechtedyt ghenoegh om u van
my te wreken. Ende dit niet-te-
genstaende / soo hebt ghy noch pa-
tienten met my : sco verwacht ghy
my noch tot vternisse : soo ver-
maent ghy my noch tot berouw
mijnder sonden / o onsprekelicke
goetheydt ! jae dat meer is / om dat
ich gheen berouw en hebbe / soo
wilt ghy u bedroeven ; om dat ich
niet en wille eens versuchten / soo
smilt

18 Den Bloedigen Bruydegom

smilt ghy in traenen ; om dat ick
coint blijve als een ijs / soo perst
die hitte der liefsden upt u Hey-
lich lichaem dat bloedigh sweet,
Houdt op Heere / houdt togh op /
Cessent oculi cui a lachrymis , en
wilt niet meer weenen / ick ben
die ghesondigheit hebbet / het staet
my toe te weenen ; ick hebbet die
schult ghemaecht / ick behoordese
te betaleen : de reden en laet niet
toe ! dat den onnooselen voor den
beschuldichden / den Vader voor
den Sonne / den Cominck voor de
slave / Godt voor den mensche
soude hem bedroeden oft comen
te lijden. Houdt doch op o goeden
Vader / o goedertieren Godt / en
wilt toch niet meer schrepen /
want ghemericht dat u droef heyd
sprint door het aensien van mijn
versteentheyt / soo hebby reden
van u wat te troosten / aenghesien
dat ghy mijn ziele verdoert hebt
met een waerachtigh berouw
mijnder sonden / waer dooz ick die
versaeckie ende verfoeye upt den
gront myns herten / van de selve u
ootmoe-

gotmoedelijck vergiffenisse bidden / want sy my oprecht leet
zijn / jaē soo leet hem inden Vader /
dat ich liever alle pijnen soude lij-
den / dan noch uwe goetheypdt in't
minste al willens vergrammen:
gheest my doch den tijdt ende de
gracie van die te biechten ende
voor de selve penitentie te doen/
ende my oprechtelijck te gaen be-
teren: want ich nu voor al adieu
segghē aen alle sonden / ende die
meer vreese als de doodt / naer
datse sulch een droefhēypdt / jaē de
doodt hebben aen mijnen Salich-
maker veroorsaeckt / wiens droef-
hēypdt ich meer achte dan alle de
tormenten / die ich daer voor ver-
dient hadde / oft de glorie die ich
daer door verloren hadde. Sterckt
o Heere dit berouw in mijn herte
dat ghy my gheghaben hebt / op
dat het selve in my mach groejen
totter doodt / ende verandert moe-
den in een waerachtighe liefde.

Onderhout u selven in dit berouw
met uwen Sallghmaker sprekende
want het selve hem seer wel behaegt

D E N

20 Den Bloedigen Bruydegom

DEN WECH.

Christus gaet vande plaeſe daer
Chy ghebeden hadde ſijn vyandeu
in't ghemoet, ontrent eenen ganck
van veertigh treden.

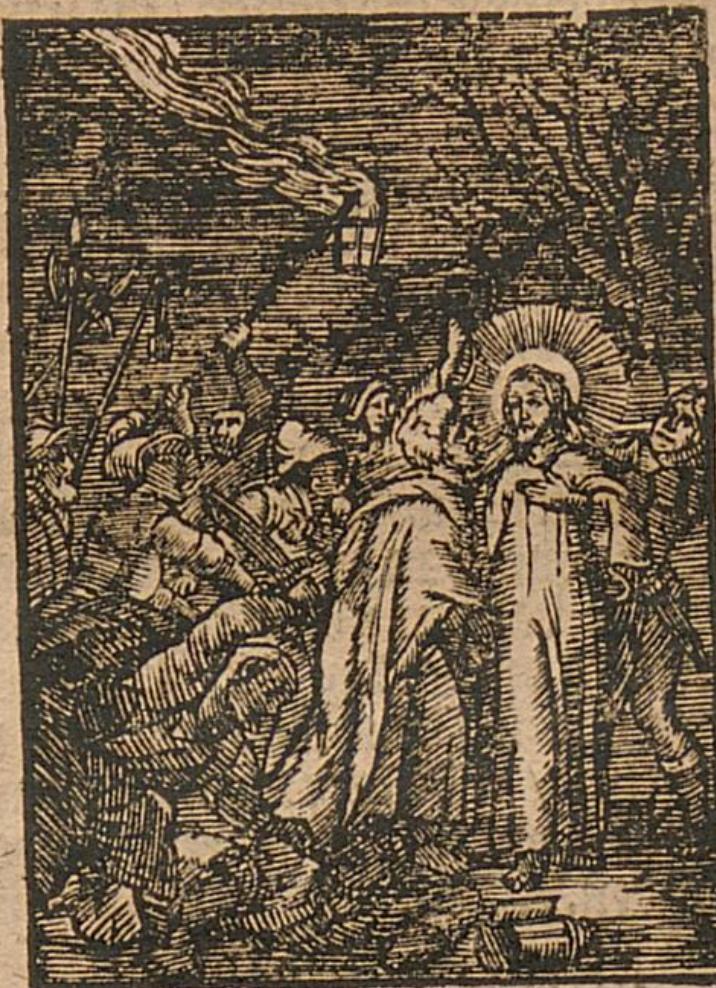

DE

verraden van Iudas, 2. statie, 21

D E I I. S T A T I E.

De plaetse der verraderije van
Iudas.

Hier wordt den Verlosser des we-
relts van sijnen verrader ghekuft,
de wreede Ioden ghelever t , als
roover ende moordenaer ghevan-
ghen, ghekoort, ghetrocken, ghe-
sleypt.

GHE-

22 Den Bloedigen Bruydegom

G H E B E D T.

O Lief. hebbver der zielen / die
ouwe gheswozen vbanden zijt
in't ghemoet ghecomen / die u van
den verrader Judas hebt laeten
cussen / die als eenen missadighen
u hebt laten vanghen/binden / ende
trecken: wyp bidden u hertelijck/
veneemt de cracht aen alle onse
sienlijcke / ende onsielijcke vban-
den: wilt doch onse sondighe ziele
ghenadelijck ontmoeten / name-
lijck inde benauude ure onser doodt.
Bindt ons van nu af sterckelijck
met de banden uwer crachtigher
lief de / op dat wyp hier beginnen
met alle liefde u te loben ende te
dancken / ende hier naemaelg met
alle de Heilighen in alle eeuwen der
eeuwien. Amen.

M E D I T A T I E.

Bereydinghe-

Eerste deel der Meditatie.

Ghemercht dat ghy nu ver-
staen hebt / Christen ziele / dat
bidden is met Godt te handelen
ende

ende te spreken / met Godt / die
heimmel ende aerde verbult / by den
welcken gheleken alle menschen
min dan stof zijn / daerom siet
het selve te doen met de meeste
eerbiedinghe die u moghelyck is :
ende op dat u ghebedt hem aen-
ghenamer zy / recht u mynninghe
ende seght hem / dat ghy dat om
gheen ander eynde noch opsicht
doen en wilt / dan om hem alleen-
ne te behaghen / ende sijnen lieftien
wille te volbrenghen / soo ghy in-
de voorgaende bereydinghe ghe-
leert zijt.

HISTOIRE.

Tweede deel vande Meditatie.

NAdemael dan dat den Heere
Iesu sijn ghebedt met sulck
eene onbegrijpelicke benauwt-
heyt hadde ghesproken / al was
sijn teer lichaem vercrancht door
het veel bloedt dat hy ghesweet
hadde / nochtans niet een cloechie
begheerte van die bitter doodt
om 's menschen saligheyt te
sterven / soo comt hy tot sijne

Disci-

24 Den Bloedigen Bruydegom

Discipelen / die hy heest slapende
ghebonden / en dien tydt dat hun-
nen Heere ende Meester was in
die uytterste verwaarloſheidt / die
welcke hy saechmoedelijck ghe-
weckt heest / ende met weemoe-
digh herte vermaent / dat het nu
gheen slapens tydt en was / als
hy soo wzedelijck ghevanghen
moest worden van die scharen der
soldaten / die nu soo naer waren/
datmen him ghedruogs was hoo-
rende / want eer hy noch dese
woorden volgesproken hadde / niet
daer is Judas sijnen Apostel
ghecomen voor aen als Capiteyn
en Lepdsiman van alle dese wre-
de dienaers ende beulen / hebben-
de hun dit teeken ghegeven ; die
ick kussen sal / die is't die ghy van-
ghen moet / ende listelijck lepden /
want anders hy soude u ontgaen.
Ende om sijne belofte te volbre-
ghen / soo is den verrader tot sij-
nen Meester ghecomen / ende met
sijnen stinckenden mont heest dat
aensc hijm ons Saligmakers ge-
kust / seachende : Weest ghegroet

Meester,

Meester, Jesus siende dit verraders stuck sijns lieve Discipels /
aen wie hy soo veel liefde ende wel-
daden ghetoont hadde / als ver-
getende die onghenadighe tormenten /
die hem terstonts aenstaen-
de waeren / meer ghewont zynide
van het medelyden van sijnen
Discipel die hy verlooren sagh
gaen / dan van sy selfs noodt / be-
gint hem toe te spreken / met de
liefste woorden die hy conste / om
daer door sijn herte te vermor-
wen / seggende : Mijn vriend waer
toe sijt ghy ghecomen ? Al oft hy
wilde segghen. O Juda mynen
beminden Discipel / konde ghy wel
in u herte ghebinden / dat ghy my
met eenen kus verraeft / den ghe-
ne die u niet soo veel liefde heeft
voortkommen ? Maer merckende
sijne hertnechighe onbeweghelych-
heydt / om te toonen dat al was't
dat sijn onnozel menscheydt was
teghen die doodt soo schroomende /
dat hy nochtans de selve gewillich
was aenbeerdende / soo is hy die
schaeren te ghemoete ghegaen /

25 Den Bloedigen Bruydegom

ende heest hen ghebraeght wie sy
sochten. Ende hebbende voorz ant-
woordde ghegeven dat sy Iesum van
Nazareth sochten; Soo heest hy
hun geseyt: Dier ben ick; 't welck
niet soo haest ict ghesproken en
was oft alle sijne wanden zijn te
rugghe in onmachte ghevallen.
Maer op dat der menschen sa-
ligheid niet langher ict-ghe-
stelt en soude worden/ ende om dat
sy gheen onschult en souden heb-
ben van haere sonde/ soo heest hy
hun weder ghegeven gheboelen/
ende cracht om op te staen/ ende
ander-mael ghebraeght wien sy
sochten/ obstinater als te vooren
gheantwoort hebbende/ Iesum van
Nazareth, soo heest hy hun ghe-
seydt: Ich bin't. Nademael dat
ghy my soeckt/laet dese mijne Dis-
cipelen onghelindert wech gaen;
ende soo haest als hy dese woorden
hadde ghesproken/ ende hun macht
over sy-selven hadde toeghelaeten/
die rasende beynen hebben dat on-
noosel Lammeiken omringelt/op-
gevallen/gegrepen/ende gebangen.

Con-

Consideratie oft overlegginge
van dit mysteric.

Derde deel der Meditatie.

Soudem / o mijn ziele / iet
saechentoedigher kunnen ghe-
pepen dan dat dit Lammekeen te
ghemoet ghegaen is dese honghe-
righe wolveen sonder troost oft
consolatie ; ghemercket / dat sijn li-
den soo luttel ter herten ginck
aen sijn lieftse Discipelen / dat sy
laeghen slapende / hy dat patien-
telijck lijdende / gaet cloeckelijck
Iudam ende alle de schaeren te
ghemoete / om u te toonen dat niet
teghenstaende die groote vrees
die sijn natuere hadde van dat li-
den / nochtans uwe saligheyt
hem meer ter herten ginck / dan
sijn eyghen leuen / ende daerom
noch verbaest vande menigte
van sijn bpanden / noch wijckende
om die grouwelijckheyt der tor-
menten / die sy hem souden aen-
doen / noch achterwaerts siende
om u onweerdigheyt / soo gaet
hy tot hen / ende en heyt niet dat

28 Den Bloedigen Bruydegom

Sp sonden tot hem comen. Maer
Heere waer gaet ghy ? weet ghy
doch wel wat ghy doet ? weet
ghy niet dat het u dootlyck vp-
anden zyn / die uwe doodt ghe-
cocht / ende gheswozen hebben?
Heere indien ghy voort-gaet/
weet voorseker datter noch pijn-
ne/ noch torment / noch wreetheft
die peynselijck sal wesen / en is/
Diese aen u sparen sulen. Hy gaet/
mijn ziele / ende om dat mijne raet
u schaedigh is / al waere hy hem
prosytigh / om dat hy u lieber
heest dan sp-selven/ soo en hoozt hy
daer niet naer / maer hy gaet
voorts/ende siet deneersten die hem
ontmoet / dat is sijnen beminden
Discipel Judas / die hy soo ghe-
naedelijck gheroepen hadde / die
hem desen wreden aenslach heest
bereydt die hy sochte verradelijck
te decken / ende al oft hy naer sijn
ghewoonte by sijnen meester co-
mende nieuwers af en wiste / soo
heest hy onsen Saligh-maecker
willen kussen. Heere/ Heere/ wacht
u / en kust hem niet; want desen
uwen

uwen Discipel is eenen schelonschen verrader die desen kus heeft ghegheven aen wie vanden tot een teecken om u te banghen / niet dit teecken der liefsden soeckt u den valschen verrader te brenghen in de doodt ; en kust hem togh niet / want sy gheen ander teecken en hebben om u te kennen / ende ghe sulc soo moghen ontgaen. Kust ghep hem noch ? is het oock moghelyck ? waer condt ghep dat oock binden van uwen verrader / ende sulch-eenen valschen verrader / u te laten kussen ? Maer ten minsten Heere als ghep immers dat doen wilt seght hem wel sijn salighheypdt / behijst hem wel / ende volghens sijn verdiensten strast hem ; Amice ad quid venisti ? Driemdt waer toe zy-dy ghekommen ? Iuda mynen beminden Discipel / konde ghep oock wel in u herte ghelin den / dat ghep my / my segghe ich / die u soo bemint hebbe jae noch beminne / verraeft / ende verraeft met eenen kus / met een teecken der liefsden / hoe condt ghep dat oock

130 Den Bloedigen Bruydegom

ghedoeden ? hebt medeliiden niet u
selben / laet het u leet wesen / al le-
vert ghp my inde doodt / ick salse
gheerne sterben om u te moghen
vergheven / ende het leven u daer
mede te geben. Maer Judas blijft
verhardt. Ach Juda boose crea-
tuere ! o schelmschen verrader / o
galghen-aes / ende brandt-stock
des eeuwighs byers ! hoe en rij-
sen u hayzen niet op van schroom !
durft ghp met uwen onsalighen
mont gheraecken dat aenschijn /
dat die Enghelen door groote
eerbiedinghe niet en durven by-
hans aenschouwen ? hoe meynt
ghp die eeuwiche wijsheidt des
Vaders te bedrieghen ende ver-
raden niet eenen huis ? Is het doch
wel moghelyck / dat ghp in soo
luttel tijds dat ghp het goet ghe-
selschap verlaten hebt van uwē
Meester / ende mette quaede ver-
keert hebt / zit soo verandert dat
ghp van Apostel vercondigheer des
Heeren zit gheweorden sijnen ver-
rader / ende hebt hem gaen ver-
coopen voor een cleyn gelt ; en dat

meer

meer is / en hebt hem niet alleene
vercocht ende verraden / maer hoe
liesselijc dat hy u toe spreekt en
laet ghy u hertte niet vermorboen ?
hoe ist moghelyck dat die aerde
u niet en verslindt ? hoe en breken
u die duvels den necke niet ? hoe
en sinckt ghy niet beneden in dien
helschen brandt naer u verdienste.

Affectie oste Voornemen.

Vierdeedeel der Meditatie.

Mer al soethens / mijn ziele /
hoe laet ghy u soo wegh
draeghen dooz ongheregelde vpe-
richteydt / beschuldighende die
minst quaet ghedaen heeft / ende
vry-latende die de meeste schuldit
heeft ; 'Ten is niet soo ghy u
laet duncken / Judas en heeft dit
verraet niet alleen bedreven / ende
hy en heeft dat maer eens ghe-
daen / ende andere hebben't by
hondert-mael ghedaen : ende in-
dienghy hem oordeelt weerdigh
te wesen van sulcke tormenten om
eens / wat pijn sullen die andere
verdient hebben ? Ghy weet wel /

32 Den Bloedigen Bruydegom

ende het is waer / dat Godt de
sonde soo haet / dat hy liever noch
eens soude comen sijn passie ende
doodt lijden / dan noch met een
doodt-sonde versmaedit ende ont-
eert warden. Al de ghene dan die
een doodt-sonde doen / die komen
alsoo veel alst in hen is Christo
weder alle sijne pijnen te vertrou-
wen ; jaer doen noch argher / want
sijn pijnen en ballen hem soo swaer
niet als hume sonden. Wat straffe
dan hebt ghy verdient / die soo
dickmaels uwen Godt hebt ver-
raden / met eenen hys ghelevert
aen sijne vrianden / ghepijnigh-
ende ghecrupst / die soo dickmaels
hebbende hem peys ghekuist dooz
het Sacrament der biechten / heb-
bende aen sijne tafele gheten / jaer
hem selven ghenut in u lichaem
ende ziele / hebt cortg daer naer u
ziele den duvel dooz de sonde o-
verghelevert ? hebdv dan begeerte
van te roepen / ende den verrader
te versaecken / roept op u selven/
want ghy meer schuldit hebt dan
hy. Is hy onverdigh dat Chri-

stug

stus hem den hys biedt / soo zydet ghy soo veel meer / als ghy u veraderijc dichtwilder hebt verneuwt. Maer ghelyck hy Judam niet en heeft versinaedt / maer vergiffenis gheboden / hadde hy die willen aenbeerd / ende het quaet gheselschap laeten : soo doet hy u oock. Siet dat ghy die niet en versynt maer waerneint / daerom neemt voor u uwen beinden nimmermeer te verlaeten / dichtmaels op hem te pepnzen / gheduerelijck u liefde tot hem ontsteken te houden / maer haben al / d' oorsaecken der sonden ende alle quaedt gheselschap te schouwen / naerlijck van sulcke oft sulcke plaetsen ofte personen die u occasi gheven van te sondighen / ende danckt hem van sijn groote goedertierenheyt / ende onsprekelycke liefde.

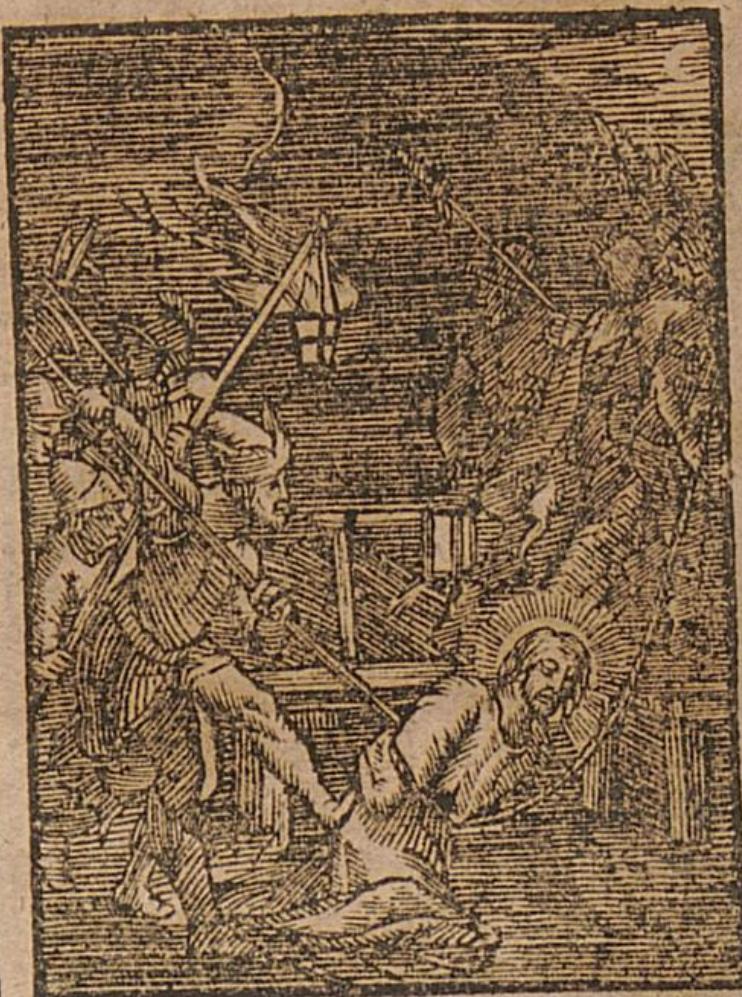
D E N W E G H.

Christus is van dese plaetse gheleydt ghetrocken, ghesleypt tot Annas, deur eenen wegh over de beke Cedron, van twee duysent drie hondert t'lestigh treden.

De

De Beke van Cedron.

Onsen Heere Iesus met spottē laster-
ēn gecken wordē jammerlijck ge-
trocken door het water vā Cedron

Mateert dat dit niet ghenomen en
woit voor cē staetie/maer voor eenē
deurganc of passagie/ en de en staet
daerom op gene sekere maete/ woit
niet min hier op ghesielē een gebedt.

GHE-

G H E B E D T.

Wherom zijt ghp o
Heere vā een ieder
verlaten ! van een
ieder gestootē ende
aldus door de Be-
ke van Cedzou dan
gheleppt om ons
te leeren dat wyp immers u souden
by-staen / u door nat ende droogh
volgen / ende cloeckmoedelijck ver-
draghen al dat ons in desen wegh
des Levens te lyden staet totter
doot toe.

Seyndt uwe heylighē gracie o
Heere ! leydē / jaē trecht ons sterc-
kelijck naer uwen liefssten wille
door de weghen onser alder-seker-
ste salighedē / op dat wyp hier be-
ginnen met alle liefde u te loben
ende te danken / ende hier naer-
maels met all de Heyligen in alle
eeuwen der eeuwen. Amen.

DE

D E III. S T A T I E.

Het hof van Annas.

Naer eenen swaren ende pijnelijcken wegh comt voor Annas, alwaer hy seer wreedelijck in sijn H. Aenschijn wort gheslaghen.

B 7

GHE-

G H E B E D T.

 Ch hoe langhe sullen
Wp noch staen op de
eere des wereldts /
ende groot-achtin-
ge ons selfs! O groo-
ten Godt / die met
soo menighe vers:naetheydt ende
lasteringhe tot Annas ghetrocken
zijt / ende daer soo schandelyck ende
grousaemlijck aen uwe P. Wan-
gen geslagen zijt. Wp bidden u in
alder oormoedigheyt / wilt ons
volcomen gracie geben om alle te-
gen-spraecke / schimpen ende onge-
lych dat ons over-comt / sydt same-
lych te verdraghen : op dat wop hier
beginnen met alle liefde ute loben
ende te dankē / ende hier namelys
met alle de Heplighen in alle eeu-
wen der eeuwen. Amen.

M E D I T A T I E.

Bereydinghe.

Eerste deel der Meditatie.

Neer de ghewoonelijcke be-
reydinghe / ende u ghestelt
heb-

hebbende in de teghenwoordig-
heydt Godts / recht u meyninghe
van u ghebedt te gaen doen al-
leenelijck om hem te behagen / soo
u ghelyert is in de Bereydinge van
de eerst Meditatie/fol.4.

HISTORIE.

Tweede deel der Meditatie.

Ansiet daer naer / o Christen ziele / hoe dat soo saen
de wreede tyrannen de handt had-
den gheslaghen op uwen Saligh-
malier / ende hem hadden ghevân-
ghen sijn teer lichaem handelen-
de met de meeste wreetheydt die sp-
conden om hunne wraeck-gie-
righeydt te versaden / dat noch-
tans de saechtmoedigheydt van u-
wen Verlosser soo groot was dat
hy hen seer lieffelijck heeft toe-
ghesproken om hun hechte te ver-
machten / segghende : Ghy zijt niet
sweerden ende wapenen tot my
ghecomen / als tot eenen dief / daer
ich nochtans daghelycks hy u
seden was den volcke prekende
in den tempel / waerom en hebt

ghy

40 Den Bloedigen Bruydegom

ghyp my als-dan niet ghevangen/
indien ghy die macht hadt ? maer
dit is nu u den tydt/ende de macht
der duysternissen / in welcken ich
u toe-laete dat ghy-lieden op my
volbrenght al wat u quaedt herte
versieren kan / ende den duvel
prince der duysternissen u sal in-
blasen. Welcke macht ontfanghen
hebbende / hebbent hem noch veel
vaster ghebonden ende ghecoordt
om versekerder hem te lepden nae
de stadt ten huse van Annas / en-
de doen sy hem waren lepdenende /
komende aen de beke van Ce-
dron/ soo hebbent sy hem geworpen/
(wel vast-houdende die epide van
hunne koorden) in dat water van
Cedron / ende soo is de Prophecie
volbrocht (Psal. 109.) dat hy van de
bekke op den wegh drincken soude/
om daer nae sijn hoofst te verhes-
sen ; waer myt hem getrocken heb-
bende nat/beslycht/ende ber-noeft/
hebbent soo gheleydt / oft o n beter
te segghen / ghedraeghen oft ghe-
slept naer het hups van Annas/
al-waer den voosen raedt der Syna-
goge

nagoghe vergadert was / verlangende nae den tijdt sijnder comste om hem te moghen vernielen. Ende ghebracht wesende in hune teghenvoordigheit / naer vele schimpens ende spottens / ghebraeght zynde nae sijn Discipels ende leeringhe / doen hy wijselijk ende vromelijck gheantwoort hadde / een vande soldaten heest met ghewapender handt met alle sijn macht op sijn kaiche wreedelijck gheslaghen / waer mede hy niet alleene sijne ghebenedijc aenschijn en heest doen opswillen / maer oock door het overvloedigh bloedt dat ten tanden ende ter neusen upstzonck / seer heest misnaecht.

Consideratie oft over-legginghe
van't mysterie.

Derde deel vande Meditatie.

IS u herte cloeck ghengagh / o myn ziele ! om uwe inwendiche ooghen weder te slaen op dat alder onnoselste Lammekien/ jae op den Coninck der glorien/ op die onbegrijpelijcke Godde-
lijcke

42 Den Bloedigen Bruydegom

lijche Majesteydt / die met sijn ghe-
sichte gheheel de wereldt doet be-
ven / die ghp ghelaten hebt / soo
vreeselijck ghebonden tusschen de
handen van die vrieschende leeu-
wen ? Wat mondit soude konnen
uutsprekken / wat verstandt soude
konnen begrijpen / wat herte sou-
de konnen vermoeden (o Almo-
gende Godts Sonne !) hoe die hon-
den op u Goddelijke Majesteyt
ghedallen zijn / nademael dat sy
u soo dikmaels ghedreught / soo
neerstigh ghesocht / ende soo lan-
ghe naer desen tijdt verwacht
hadden ? hoe onmenschelyck moe-
ten sy ghehandelt hebben den ghe-
nen naer wiens bloedt sy soo lan-
ghe ghedorst hadden. Alle die mij-
digheyt / voosheyd / versmaet-
heyt / ende wreetheydt / die sy van
overlantig vergadert hadden/
hebben sy nu teenemael op u vol-
bracht. Maer aensiet hem eens/
o mijn ziele / indien 't u herte kan
verdraghen / die raesende Beeren
overghelevert / verlaeten van alle
menschen : siet / siet ghp dien niet

die

die sijnen hals crom houdt niet
sijn hoede / ende dien anderen die
sijnen baert vast houdende / hem
doet gappen / om het ghewelt dat
dien anderen groaten beul doet
van sijn hary teghen treecken / al
oest hy hem wilde op-heffen met
sijn hary : is't oock moghelyck!
maer siet dien anderen schelm /
die heft sijne vryst op om sijn
aenschijn te slaen. Maer H.H. En-
ghelen hoe condy dat verdrachten!
't is my onmoghelyck dit meer
te aensien sonder bewijcken. Is
het oock om sien mijnen Heere/
mijnen Godt / den Schepper des
wereldes / den lebenden Godts
sone / comende om de menschen te
verlossen van sijn ewighen creatu-
ren ghevanghen als eenen dief/
oest moordenaer / nauwe ghebon-
den als een wilde wrede beeste/
jae soo nauwe / dat het bloedt ter
naghelen uit springht / van den
eenen ghescooten / van den eenen
begecht / van d'ander bespoegen/
van elck gheslaghen / van al ghe-
trocken. Ick moet vertreecken/ick

soude

44 Den Bloedigen Bruydegom

soude sterven / moest ich dit lan-
gher aensien. Maer soude ich oock
kennen in mijn herte binden van
hem te verlaeten. O neen ich / och
neen / dat ware al te ontrouwigh-
ghedaen ; gaet / loopt / doet dat ghij
hondt / staet in't midden / doet u
beste om hem te verlossen. Ich
gaen. Maer wat doen ich ? wil
ich sijn lijden vermeerderen ghe-
lijck S. Peeter heest ghedaen /
slaende met den swerde / waerom
sy hem nu noch meerder wreedt-
heyt aendoen ?

Affectie ende verweckinghe vanden
wille tot liefde ende danck-
baerheyt.

Vierde deel der Meditati.

Ich neme dan mijnen laetsten
toeblycht tot u / o hemelschen
Vader. Wensiet toch nu / ende
verlost uwen eenighen beinni-
de Some / met soo breeffelijc-
ke benaufteden bevangen / met
soo vele grouwelijcke tormenten
omringhelt / hoe kan toch u Va-
derlijch herte verdraeghen van
hem

hem soo schroomelijck te sien han-
delen sonder hem te helpen. O
Vader ! Vader / hoe hebby hem
toch kunnen verlaeten ? zijn dan
de inghebanden van u Vader-
lijcke vermyertigheyt teghen
uwē Sone ghesloten ? 't schijnt
teghen alle redene te wesen. Wat
soortē van liefde is dit / dat om
my ondankbaerighen boosken son-
daer te helpen / ghy uwen liefs-
ten Sone laet inde tormenten ?
wat vremde liefde is dat / dat om
den sondighen mensch te verlossen
ghy uwen Sone soo doet versma-
den ? wat reden / dat om my te ver-
lossen van de doodt / uwē slaebe/
ghy levert in de doodt uwē liefs-
ten Sone / op hem legghende al
mijn sonden / van hem erschende
al mijn schuld / op hem wrekende
al mijn boosheit ? Ick bidde te
vergheefs / ick en werde niet ver-
hoort / daer en comt geenen troost.
Naedemaclan ! o mijn ziele / dat
van dese syde gheen hope en is/
ende dat Godt den Vader u soo
bemint / dat hy lieber synen Sone

inde

in de tormenten siet / dan dat hy
u soude verliesen / ende dat den
Sone uwe Salichmaecker u soo
groote affectie draeght / dat om u
tot sijne liefde te verwecken / hy al
dese tormenten gheerne wilt lijden/
soudt ghy noch wel soo ondanch-
baer kunnen wesen van hem niet
te beminnen / van hem te verghet-
ten / van hem te verlaeten / om te
volghen u quaede ghenegenthe-
den / u oude sonden / des wereldts
ydelheydt / gheensins niet / en be-
taelt immers niet sulck eene on-
sprekelsiche liefde / met sulcke eene
onverdraeghelsiche ondanchbaer-
heydt / seght een eeuwigh adieu
aen alle ijdelheydt / ende boosheydt /
ende houdt u vast aen die opper-
ste liefde / ende waerheydt / die in
haer alle weelden des wereldts
besluyc / die uwen Salichmaker
u soo diere is coopende / en waer
toe hy u soo lieffelijck is wooden-
de / hem danchende van sijn liefde/
ende u selven hem op-offerende/
tot een cleynre bekentenis.

DEN

DEN WEGH.

Christus Iesus is van Annas tot Cayphas verスマdelijk gheleydt, lancks eenen wegh van drie hondert ende dertigh treden.

DE

DE IV. S T A T I E
Het hof van Cayphas

In't huys van desen oppersten Prie-
ster wordt Christus inden nacht
grouwelijck ghehandelt, ghesla-
ghen, ghestooten, de oogen ver-
bonden, metten hayre ghetroc-
ken, bespoghen, ende verscheyde-
lijck beschimpt.

GHE-

G H E B E D T.

 Crachtighen Godt/
die met eenen winck
alleerie condt Hemel
ende Aerde doen
schudden ende bebe/
hoe sien ick u hier
aldus van dese lasteraers verne-
dert/verdruckt/verbonden/getroc-
ken/bespot/ghestooten/be/poghen?
Ende lijd ghp al dit (o onspreke-
lijche goethedt ! (sonder u in het
minste te wrekken ? sonder dese on-
beschaemde menschen / ende ver-
worpen woznen der Werden niet
Blixems ende Donderslaghen te
vernien ! O Lijdszaemhedt ! o
Goedertierenhept ! o Sachtmoe-
dighedt ! Sal ick nu claghen over
het verdriet / schade / schande / oft
droef hedt / die nu ergens iemant
aen-ghedaen heeft ?

Ich werpe my voor uwe he-
ilighe Doeten o Heere Jesu ! ende
legghe grondelijck af van nu
voorts allen haet ende rijdt / alle
wraecke / af ionstighedt / af-heer-

50 Den Bloedigen Bruydegom

Derghebe noch gantsch wpter
herten het onghelyck dat my opt
iemandt ghedaen heest. Ober-
sulckig / vperiglyck versoeche/
voor my ende alle menschen / ver-
giffenis van alle sonden: op dat
wij hier beginnen met alle lief de
u te lobben ende dancken / ende hier
namaels met alle de Heplighen
in alle eeuwen der eeuwen. Amen.

M E D I T A T I E.

Bereydinghe.

Eerste deel der Meditatie.

OVerdacht hebbende aen wiens
ghy gaet spreken / ende uwe
meeninghe gerecht hebbende van
u ghebedt te storten alleenelijck
om hem te behaghen / volghende
de leeringhe inde bereydinge voor
de eerste Meditatie. fol. 4.

H I S T O R I E.

Tweede deel der Meditatie.

OVerleghyt / Christen ziele/ hoe
dat dien Almoghenden Godt
droncken wesende van alderhan-

de

de clepnigheyt ende pyne die dese
wreede honden hem ghedaen had-
den/ van 't hups van Annas wiert
ghebonden gheleydt tot het Pa-
leys vanden oppersten Priester
Cayphas/ daer den breeden Staedt
vergadert was: welcken wegh u
veel swaerder viel (o mijn Sa-
lighmaker) als den voortgaen-
den/ want daer-en-boven dat u
we vranden u niet min en spaer-
den / ende u heyligh Lichaem nu
veel crancher ende verflaut was/
soo heest nu uwen naem ende saem
seer vercleent gheweest: want soo
ghy doort 't midden des stadt's
gheleydt / ende dit groot aheruch-
te ghehoort wierdt / soo ist kenne-
lijck gheworden / dat den verlep-
der des volcks (soo sy hem noem-
den) ten eynden in hun handen
was gheballen om ghestraft te
worden van syne misdaden / die
het ghemepte voort een groot
Prophete achte Inde camen daer
den Staedt vergadert was ghe-
brocht wesende / alwaer saten die
menschen als Rechters/ daer stont

52 Den Bloedigen Bruydegom

Godt des Hemels om sentenie
t'ontfanghen van sijn misdaden /
om de welcke te doen blijcken / soo
soecken sy eenighe ghetuughen die
alsoo bloet-gierigh van sijn leven
waren als sy. De welcke / hoe
ontstekken dat sy waeren van haet
ende ijdt / hoe verwoest van
gramschap / hoe verlangerde nae
u vernielinghe / en costen sy in al
den ijdt niet anders binden / dan
dat ghp / o Schepper des Hemels
hadte gheseydt / dat ghp den tem-
pel host te niet doet ende binnen
drie daghen herbouwen / spreken-
de vande destructie van u ghebe-
nedijdt lichaem / dat ghp ten der-
den daeghe dooz u glorieus ver-
riessen herbouwt hebt. Maer al
hadde ghp dat gheseydt vanden
steenem tempel / is dat een doodt
verdienende misdaet ? Den Op-
versten Priester Carphas siende
het stil-swooghen van't omoosel
Lammeken / wiens lebens hem
was ghenoegh ontschuldighende
sonder spreken / heeft hem beswo-
ren op den levenden Godt / hem
te

te segghen / oft op den veloof den
Messias was ; om hem in sijn
antwoorde te vatten / ende te be-
schuldighen / die hy in sijn werc-
ken niet en kost begrijpen. Maer
den Saligmaker des wereldts
hoorende hem beweeren met den
naem sijns heimelischen Vaders/
die hy boven al vereerde / heeft de
waerheyt niet ghebreest te seg-
ghen / al wist hy dat het sijn leuen
costen moest / ende heeft verandt-
woort / dat hy den Messias was
Hebbende Caphas ghehoort het
gheene hy begheerde / al oft hy den
naem des Heeren ghelaert had-
de / als ontsteken wesende met den
pver der Goddelijcker eere (soo
hy hem ghesiet) heeft sijne cle-
deren ghescheurt / ende gheroepen
dat hy gheblasphemeeert hadde /
datter gheen ghetuughen meer
van doen en waeren. Ende hem
beerende tot den staedt: Ghy hebt
de blasphemie immers selve ghe-
hoort (segde hy) wat dunkt u lie-
den daer af ? die al te mael met een
stemme hebben berantwoort / dat

54 Den Bloedigen Bruydegom.

hy de doodt schuldigh was. Die sententie en was nauwelijch ghestreken / sy en zijn al op-ghe-spronghen / ende als om Godts eere te wzecken / hebben hem niet spousel / snot / ende sluymen bespo-ghen / and're niet vupsten / palm-slaeghen / pantoffels / ende stocken gheslaghen / noch andere hebben hem sijnen baert / ende sijn hary wzeedelijck ghetrocken / ende van achter hem slaende riepen: Propheteert wie u nu slaet: dat won-der is dat den goedetieren Jesus in hume handen niet en bleef / welch soude gheschiedt hebben / hadde hy van sijne Godtheit niet in't leven gehouden ghe-weest.

Consideratie oft over-legginge
van dit mysterie.

Derde deel vande Meditatie

Mijn ziele die dit bitter spet-
takel aensiet / ende den Al-
moghenden staende als eenen mis-
dadighen voor sijne creaturen /
om van hem verwesen te wo-
den;

den / in sulck eene versmaedelijcke
ghesteltenisse / die ooghen ter aer-
den gheslaghen / die handen op
synen rugghe ghebonden / met
een beschaenit aenschijn hoozen-
de die hongherighe woonben hum
tanden knijfelen van wreetheyt
ende lacchen van blyschap / dunkt
u niet dat nu volbracht wordt /
het ghene hy over soe veel hon-
dert jaeren van sijn selven ghe-
sproken heest door den Propheet /
Psal. 21. Deel honden hebben my
omringhelt ; veel stieren hebben
cont-om my gheseten. **Hy** hebben
my doortien. Et aperuerunt super
me os suum , sicut leo rapiens & ru-
giens , frenduerunt super me denti-
bus suis. **Hy** hebben als bries-
schende leeuwen ghegaep om my
te verflinden / **hy** hebben hum con-
ghe ende tanden als serpenten
gheluet om my te verscheuren /
ende op my hun seynighe bla-
phemien te breecken. Want alsoo
haest als hun doch dat **hy** eenich
decksel hadden van hum boosheyt
te decken / ghy en hadt quaelijck /

56 Den Bloedigen Bruydegom

O Heere ! 't woordt ghesprochen/
ende de waerheyt beleden / dat
ghy den Messias ende Verlosser
maert sy en hebben terstondt dat
oordeel ghestreken / dat ghy de
doodt verdient hadt. O wonderc
hoven wonder / dat de dienaerent
Rechters sullen wesen over hun
nen Meester / de ondersaten sen
tentie gheven over den Coninck /
de kinders over hun Vader / de
aerde over den Hemel ! Verwou
dert u hemelen / aerde / ende alle
de elementen : heden strijcken de
menschen sententie teghen Godt /
ende vornissen dat den geber des
lebens het leven onweerdigh is.
Maer onsaligh mensch / is den
geber des lebens onweerdigh
het leven / ende moet hy sterben /
hoe sulc ghy blijven lebende ? die
door sijn leven alleene leeft / ende
sonder hem niet eenen ooghen
blick en soudt in't leven blijven ?
Soo heeft / mijn siele / aen dese
raesende honden / die onghelbonde
furien hun sinuen veroost. Want
terstont naer 't strijcken des von
nisce /

nisse / siende datter noch een saec-
ke was die hun belette de uiter-
ste fururie op hem vrijelijck te ghe-
bruycken / te weten sijn alderlief-
selijckste ooghen / ende Engels
aenschijn (dat soo vol van schoon-
heidt ende gracie was / dat het
met een ghesichte der sondaren
kost vermoeden / ende tot hem
trecken) daerom soo loopen sy
eendrachtelijck op hem / ende niet
bypsten / niet naghels / niet stoc-
ken / soo beginnen sy dat soo ja-
merlijck te smijten / te pletteren/
te slaen / ende niet alder-stincken-
de slupmen te bedecken / dat ghe-
daer af beter sondt ghemaecht
hebbien een bebloede volle met
vryligheidt bestreken / dan het
aenschijn vanden Sone Godts/
soo dat iemandt die dit droef spec-
takel dursent jaer van te vooren
in den gheest der Prophetien sagh-
riep van verbaestheidt : Vidimus
eum quasi leprosum. Ick en koude
hem aen niemandt beter ghelyc-
ken als aer eenen melaetschen/
wiens aensicht bedecht is mit

58 Den Bloedigen Bruydego in

een schorre van etter ende bloedt
inder voeghen dat het sonder
schroom niet en kan gesien worden,
Affectie ende verweckinghe vanden
wille tot versmaden vande
wereldt.

Vierde deel der Meditatie.

No nu / mijn ziele / indien een
gliensterken van liefde in u
herte is / aensiende in wat wee-
moedigheyt ende mistroostigheyt
den Coninch der Glorien hem is
vindende om uwen wille / nae dat
hy noch soo goedt is / dat hy niet
en wilt verlost wesen van alle de
tormenten / om dat ghy niet eeu-
wigh verloren en soudt gaen ; gaet
houdt hem toch ten minsten gesel-
fchap / valt hem te voet / vraegh
hem oft ghy hem gheen solaes en
condt doen / vraeght hem segghe
ich / welck ooch magh die reden
wesen dat hy bryten alle ghe-
daenten hem laet mis-maecken.
O lieben Jesu ! o alderliefsten Sa-
lighmaker ! O die alder-schoonste
onder de sonen der menschen / hoe
sien

sien ick u nu in sulch een ghestel-
tenisse? dat / oft men soude moeten
harder wesen als eenen steen / men
moeste dooz-wondt worden met
compassie. Seght my toch o
blinchenden spieghel der eeuwif-
gher claechepdt / waerom hebby
u heyligh aenschijn soo onmen-
schelyck laeten mismaecken? seght
my toch / dat bidde ick u door die
brandende liefde / die u in dese al-
lende om my heeft ghebrocht / issee
toch iet waer mede ick u in het
minste soude houmen verlichten?
daer en is niet / ick en soude't wil-
len doen om u te versolasen. O
mensch! Ondankbaer mensch!
hoe diere staet ghy my! ende hoe
luttel comt ghy't te achten! hoe
swaer moet ick betalen dat ghy
soo roukeloos coopt? is het die
eerste mael dat ghy ghehoort hebt
dat Godt mynen Vader ghessloten
heeft te behalen ende te wrekken
op my alle uwe sonden / om die te
moghen vergheven dooz myn
verdiensten als ghy u soudt willen
beteren? O bleeffschelycke ghesich-

ten hebben myn ooghen soo mismaeckt : die ydelheit die ghy met u hant bedrijft / hebben het myne soo deerlijck geblochten / bebloede/ ende uitghetrocken: die ghesochte schoonheid van u aenschijn / ende u ander verciersels hebben myn aensicht een melaetsch ghelyck ghemaecht. Maer mensch ich laete u weten dat my dit lijden niet en valt te swaer / ick liede dat soo geerne/ de liefde die ick tot u draeghe is soo groot / dat het my niet en sinert op het duysenste deel soo seer / als dat ghepegs alleen / dattet dooz u ondanksbaer- heidt/ ende ydelheidt/ niet te bate en sal komen indien ghy u niet en betert. O myn ziele hebbende sulcke woorden ghehoort van uw en Salighmaker blyster noch aeffem in u? hebbyg noch cracht? sal het u noch lusten des wereldts ydelheidt te volghen / u soo licht- heerdelijck te pareren / u borsten te ontdecken / u tronen te blancket- ten / daer ghy siet datter uw Godt soo diere moet betaelen?

Neen

in't hof van Cayphas. 4. statie. 61)

Neen Heere/ niet meer/ verghet
my noch o alder-goedertierensten
Godt; sy wereldt / sy pdelheyt die
mijnen Godt soo diec moet be-
coopen. Nu Heere van desen oo-
ghenblich af soo versaecke ick des
wereldts pdelheyt / ende wil my
keeren tot u. Nu wil ick begin-
nen oprecht u te dienen / mijne son-
den te biechten / ende te beteren:
plant toch u Goddelijcke vrees
in mijn herte / begaest toch mijn
arm ziele met u liefde: op datick
eens ghesmaecht hebbende hoe
soet ghy zijt / de wereldt ende alle
bleeschelyckheit my ons naecke-
lijck moghen worden / u lobende
ende danckende van dese kennisse
die ghy my ghegeven hebt.

D E N W E C H.

Christus wordt van Cayphas tot
Pilatus niet groot gherugt
voort-gesonden, langhs eenen wegh
van thien honderd treden.

DE V. STATIE,

Het hoff van Pilatus.

Den onnooselich Leerhaer des waerheydts is niet verscheyden valsche ghetuygenissen ende scheldingen voor den Rechter Pilatus beschuldight.

G H E

G H E B E D T.

 Waerachtich eeuwiche Godt / gheest ons alijt in als de oprechte waer leyt te behyden / die voor ons valschelic voor Pilatus zyt beschuldight gheweest: Verleent ons opene en clare kennisse onser boosheden / op dat wij vande selue niet een groot verou voor uwen Stadthouder ons souden beschuldigen / en in het laetste Oordeel voor de gantsche werelt mogen onbeschuldighe gebonden worden / ende aldus hier beginnen niet alle liefde u te loben ende te dancken / ende hier namaels met alle de Heylighen in alle eeuwen der eeuwen. Amen.

M E D I T A T I E.

Bereydinghe.

Eerste deel der Meditatie.

Hebbende overleypdt hoe groot die Majesteydt is / aen wie ghy gaet spreken / ende u meyninge ghe

ghe ghorecht 't selfs te doene om
alleenelijck hem te behaghen / soo
ghy ghesien hebt inde bereydin-
gen voor de eerste Meditatie. fol. 4.

HISTORIE.

Tweede deel der Meditatie.

OVerdenicht / dat alsoo haest
als den daegheraet op ghe-
staen was / den Coninch der He-
melen weder ghebrocht wierdt
in den Staedt der Joden / alwaer
noch eens beleden hebbende / dat
hy den beloofden Messias was/
meynende nu ghenoegh te hebben
om u mijnen Heere ende Godt te
beschuldighen / lepden u naer het
Paleys van Pilatus / om datse u
niet met eene ghemepte doodt /
maer met die alder - wredeste ende
schandelychste des Crupcen (die
boven hun bevel ende macht was /
souden doen sterben / soo doen sy
u die derde bitter processie begin-
nen / met die pijn ende weerdom
die men eenigh nis pepsen / maer
niet schrijven en kan. Want soo
vaest ghebonden / soo mismaecht /

sco

soo slauw lepdense u naet Pilatus. Maer wie soude konnen overpepsen / de schimpen / de spotten / de slaghen / die sp op dien wegh / om u voor al het volck beschaemt te maecken / aen - deden ? Aldaer ghecomen wesende / Pilatus u stende in sulck - een ghesteltenisse / heeft hen ghebraeght : Wat beschuldighe brengt ghy - lieven teghen desen man die ghy soo ghehandelt hebt ? Maer wat schult sullen sp segghen ? Maer desen gheen en mis dadighen / segghen sp / men soudent u hem niet in handen gheven ; als oft sp segden : Wy zijn soo rechtbeerdigh / dat wy niemandt eeni th onghelyck doen en souden. Maer Pilatus hun lesse leerende / segde : Is hy suck - een quaet - doender / straft hem naer ulve wet / want mijns aengaende / ich en straffe niemandt sonder te weten waerom. Soo datse bedwonghen wierden iet te versieren. Desen man riepen sp / heeft oproer in't volck ghemaect : hy heeft daer - en - boven verboden het

tribupt

tribuyst aan Cesac te betaelen :
ende ten derden hy seght dat hy
Christus den Coninck is. Pilat-
tus naer dese clachten / O Heere
lepydt u binnen / ende niet lettende
op die twee eerste / als wel weten-
de datse teghen de waerheide wa-
ren / heest u ghebræght op het
derde / te weten oft ghy van Co-
mincklycke stamme ende afcom-
ste waert / ende ghy hebt hem ver-
antwoordt dat jaer / maer dat u
rijck van dese werelt niet en was/
noch verganckelijck / noch weer-
lijck/ noch lichaemelijck/ende daer-
om dat u dienaers om u niet en
vochten/ maer dat ghy eeuwigh
ghebozen Coninck ter aerden ghe-
daelt waert / om de menschen de
waerheide te leeren / ende te ghe-
tuughen ; maer soo Pilatus gheen
kint des waerheids en was/
soo en strafte hy niet voorder om
dese waerheid te kennen. Maer
is tot die Joden ghegaen / ende
heest hun gheseyt dat ghy onnoo-
sel waert : sy ter contrarien hebben
u veel groote gruwelijcke mis-

daden

daden op-ghelept. Pilatus verwondert dat sy dese in't begintsel souden verswoeghen hebben / heest u vermaent dat ghy u eere soude voorstaen / ende u selven omtschuldighen / u segghende : Diet ghy niet hoe veel misdaden sy u op-legghen ? En weet ghy daer niet teghen te segghen / zijn die alsoo gheschiedt ? Maer ghy sweeght sonder een woordeken te spreken / soo dat Pilatus daer af seer verwondert was.

Consideratie oft over-legginghe
van dit mysterie.

Derde deel vande Meditatie:

Hier / hier / comt toch alle minnende zielen / aenmercket toch dit allendigh spektakel / den eeuwighen Godt / Rechter van hemel ende aerde staende ghebonnen als een Lam inde vierschaece / bereet om ghekeelt te morden. Daer sit Pilatus vol pracht / als synen Rechter : over beyde de syden houden hem die beulen vast / verwachende hunnen Schepper

68 Den Bloedigen Bruydegom 11

te gaen hanghen : achter hem wa-
ren een menichte sal ick segghen
leeuwen oft Schriben ende Pha-
riseen / teghen hem huylende ende
tierende. Onder al dese en heest
den sachtmoeidighsten Salichma-
ker sijnen mond niet eens open-
ghedaen / om hem te ontschuldi-
ghen / niet eens willen segghen ; al
dat sy my op-legghen strijdt te-
ghen de waerheyt / ick en heb
niet ghedaen / ick ben onnoosel :
neen hy en spreect niet een woord
deken / lieber heest hy te sterben
dan hem te veronschuldighen /
hem teenmael omer-gevende in
de lieftste handen endis wille sijns
Vaders / die hy wel betrouwe dat
hy niet en soude laten overcomen
dat hem niet aengenaem en was/
daerom soo swiegh hy in't mid-
den van soo veel valsche schroo-
melycke leughnen die hem op-
ghelept waeren / soo dat den Stech-
ter van sijn ootmoedighe patien-
tie verbaest stont / ende vermaend
de hem selfs sijn recht te bescher-
men. Iesus autem racobat. Maer

Jesus

Jesus die s'weegh / en en ontschuldigde hem niet. Wie en soude niet omsteken worden tot ootmoedigheyt / tot patientie / tot liefde / siende den Heere der Heeren / den Coninck der Coninghen / den almoechenden Godt met sulch een ootmoedigheyt ende lijdsaemheyt lijden soo veel injurien / ende valsche injurien / ten ongelyckie / sonder een quaedt woord te spreken / sonder een teecken van onpatientie te thoonen / sonder een suer ghesicht te stellen / sonder met een bitter ghepegs hen te dreyghen / jae sonder eens hem in't minste te onschuldighen / ende niet die waerheydt te segghen / dat het niet waer en was. Ende dat in sulch-een plaetse daer hy stondt voor den Rechter / daer sijn bidden hem sochten ter doodt te doen verwijsen door dese valsche missaden / op sulch-eenen tydt daer dat eens die sententie ghestreeken zynde / daer naer te laete soude wesen ; op sulch-een stondt dat hy daer door niet alleene sijn leben /

maer

70 Den Bloedigen Bruydegom

maer sijnen goeden naeme sondे
verliesen / die hy in 33. jaeren ghe-
wonnen hadde. Maer Heere al
die redenen zijn sy niet eens een
onschuldighende woordt weerdt ?
Ghy swijght Heere / ghy zijt per-
sona publica , eenen publijcken per-
soon / u faime en raecht u alleene
niet. Hy en spreekt niet.

Verwecking he tot naer-volghen,

Vierde deel der Meditatie.

At exemplel is dit voor
u / o mijn ziele / zijt ghy
een Christen mensch ?
zijt ghy een naervolgher
Christi ? besset het eens
mette wercken. Alsimen uw' quaet
u voor vogē hout / oft verhoijt / daer
ghy nochtans in schuldigh zijt /
swijght ghy ? lijde ghy dat verdul-
delijck om daer in uwen Saligh-
maker na te volgen ? oft ter contra-
rien / tiert ghy / enschelt ghy / roept
ghy datter meer te segghen is op
die't u segghen dan op u ? oft pepst
ghy dat op hummen tydt ghy hum
ghebreken dock sulc seggen / oft dat
erger

ergher is / lieght ghp valscheijch
segghende dat ghp dat niet gewaen
en hebt? Indien ghp dese dinghen
doet : mevnt ghp een naerboigher
Christi / een Christen mensch te
wesen ? indien ghp dit doet / wat
soudy doen oftmen u ten onschult
verwete / niet een beuselmaert /
maer een doodelych misdaedt /
soudt ghp niet ten minsten ter-
stont dypsent upt-bluchten bin-
den / segghende : Icken kan'c niet
lijden / ick en macht niet lijden /
't en is niet menschelyck / waert
noch een ander die't my sepde :
maer van dien ? dien ? wat gaet
dat hem aen ? Waer laet ghp het
exempel van uwen onsterfelijs-
ken Godt / ghp arm' sinckende
mensch / die dat niet alleen upt
liefde en heeft gheleden ende ghe-
sweghen / maer prin. ipalijck om
u een exempel te gheven om van
ghelycke te doen / als-men u sal
met valscherdt belieghen ? Als
hy u sal vraeghen / hoe hebdy dit
mijn exempel ghevolght / als ick
sweegh in sulche lasteringhen /

die

72 Den Bloedigen Bruydegom

die myn natuere soo swaer vie-
len / belijdt ootmoedelijcken uwe-
schult / ende seght mynen Hee-
re / mynen Godt / ick sinckende
mensch ben beschaemt my te ver-
tooghen voor u Goddelijck aen-
schijn / dat ick u soo versmaet aen-
sien / ende niet sulck-een verdul-
digheyt / daer ick soo hoogbeer-
digh / spijtigh / quaet / ende onver-
duldich ben dat ick niet een
woordeken en kan lyden om u-
went wille : gheest my tooch een
waerachtighe ootmoedigheyt
ende lijtsaemheydt om sonder
mederspreken te lyden ende pa-
tientelijck te verdraghen / al het
ghene men my te ghelycke oft on-
ghelycke op-legghen sal ; want
Heere ghy my de begeerte gheghe-
ben hebt / gheest my oock het vol-
brenghen / stercht my Heere also-
dien / oft dien N. N. my sal sulck-
een quaet doen / oft den dien sulck-
een saecke verwijten / oft den an-
deren N. met sulck-een saecke be-
lieghen / dat ick al dat ter eerden
van u geerne magh lyden / sonder
my

mp te vergrammen / sonder quaet
te spreken / sonder hem suer te be-
sten / ende sonder myn inwardighe-
vreden ende ruste te verliesen / ja
sonder my in't minste te ontschul-
dighen / want · ick bereet ben dat
om uwen't wille / ende al dat u be-
lieben sal my over te senden / geer-
ne te lijden ende te verdraeghen
Want den mensch en moet niet
stryden tegen dat ghy sijnen Godt
hem oversent / 't welck altijts het
beste is / want ghy kent ons ende
wilt ons altijds het salighste
sonnen / om dat ghy zijt die op-
perste moghenthedt / die al-we-
tende wijsheidt / ende die onghe-
paerde liefde / die ons met alle sa-
ken op het naeste soeckt tot u te
trecken / waer dat wy u daer door
wilden volghen : gheest my toch
die gracie van nu also te gaen doen.

D E N W E C H.

V V An het Paleys Pontij Pilati
wordt Christus ghesonden tot
't hof des Conincks Herodes, langhs
eenen wegh van drie hondert vijf-
tigh treden.

D E

in't hof van Herodes. 6. statie. 75

DE VI. STATIE.

Het hof van Herodes.

De wijsheyt des Vaders Christus
Iesus, is van Herodes voor eenen
sot ggehouden, met een wit cleedt
ghecleedt, ende met menighuldige
schimpinge wederom ghesonden naer Pilatus.

D A G H E -

G H E B E D T.

 Wettelijcken Hech-
ter van levende ende
dooде / die voor ons
met so menigerhan-
de spot en versmaet-
hept van d' eene ver-
schare tot d' andere / en van Hechter
tot Hechter versonden zijt geweest /
hoe lange sullen wij u goede verma-
ningen / en heilige inspraecken van
daghe tot daghe / van maenden tot
maenden versenden ? hoe lange de
beteringe des lebens / de deughde-
lijcke voornemen upp stellen ?

O verduldighen Heere / wilt
ons vroumelyck by staen / op dat
wij van dese wijle ende ooghen-
blick / ons sondigh leven (in die
ende dese saecken) beginnen te lie-
teren / ende bekleedt worden met
het sineu-wit cleedt uwer supver-
gratie / ende besonder cieraet der
deught / door die welcke wij u
meest moghen behaghen / ende al-
dus hier beginnen met alle liefde

ute

in't hof van Herodes. 6. statie. 77

u te loben ende te dancken / ende
hier naemaelg met alle de Hepli-
ghen in alle Eeuwen der Eeu-
wen. Amen.

M E D I T A T I E.

Bereydinghe.

Eerste deel der Meditatie.

Hebbende u met alle ootmoe-
digheydt in de Goddelijcke
teghenwoordigheyt ghestelt / ende
hem ghebeden om gracie : op dat
ghy om sijnen lieftien wille alleen
te volbrenghen / mocht hem een
aenghenaem ghebedt op-offeren/
volghende de leeringhe ghegeven
inde bereydinghe voorz de eerste
Meditatie. fol. 4.

H I S T O R I E.

• Tweede deel der Meditatie.

AEmmercht mijn ziele hoe die
Aboose Joden om hun clach-
ten swaerder te maecten / te-
ghen Pilatum sepeden dat ghy
mijnen beminden Salighinaec-
ker van het Landt van Gali-

78 Den Bloedigen Bruydegom

leen af tot Iudeam het volck hadt
op-gheroert / want ghp van daer
begonst hadt uwe predicatie ende
u mirakelen te doen / de stommie
de sprake / de doode het ghelyooy/
de blinde het ghesichte / ende de
doode het leven gebende. Pilatus
hoorende spreken van Galileen /
om van dit volck / ende van u / ver-
lichter van alle swaerigheyt / ont-
slaghen te wesen / hoorende Gali-
leen noenten / heest u tot Herodem
vorst van Galileen (die als doen
in Jerusalem ghecomen was tot
den feest-dagh) ghesonden. Hier
moet ghp u bierde Processe gaen
soeten Jesu / die u soo veel te swaer-
der valt dan die voorgaende / als
ghp nu crancher / ende moeder
zijt. Herodes den Coninch met
uwe conste verblyft / niet ogn
liefde die hy u dyoegh / maer ver-
staen hebbende dat ghp soo won-
derlycke teeckenien waert doende
als't u beliefde / meynende dat ghp
eenighe wonderbaere teeckenien oft
geneuchelijcke treken / als cam-
speelder g pleghen / om hem te ver-

heugen/

Heughen/ ende u te verlossen/ soudt
doen: ende naer veel ghebraeghe
te hebben/ sonder een antwoorde
te ontfanghen/ nae veel clachten/
ende beschuldighen/ ghehoort te
hebben/ die de Joden niet de selue
nijdigheyt als sp aen Pilatus had-
den ghedaen/ teghen u voortge-
brochten/ sonder dat ghy eens is
ontschuldighde/ heest voorseliet
gemepat/ dat ghy eenen sot waert/
ende voor sulcks niet een lanch wit
cleedt/ als eenen sot ghecleedt/ be-
geekt/ ende bespot/ ende hy niet
alleene/ maer oock alle syne hoge-
singhen; ende dat meer is (soo het
H. Euangelie seght) alle synen le-
gher. Ende soo seindt hy u voeder
tot Pilatum vloe vijf de droebiche
Processie te doene. Dooz welcke
beleefthept Herodes ende Pilatus/
die van te vooren vanden waeren/
met vloe schaede ende schande
vrienden zijn gheworden.

Consideratie oft over-legginge
van dit mysterie.

Derde deel vande Meditatie

O Ziele ! wie en soude niet ghe-
hou't hebben / dat het lijden
uws Saligmakers soude epnde
ghenomen hebben / ofte ten min-
sten wat gheslist zijn / siende dat
Pilatus den Rechter des landts/
de Joden gheen ghehoor ghege-
ven en hadde / ende hem van Je-
sus als van een onnoosel mensch
sonder schuldr (soo hy selve ghe-
tugght hadde) sochte te ontslaen
Maer eplaci 't is al contrarie/
mettertijdt soo groept dat lijden
vande lijdzaemighen Jesus ; het
spreeck-woordt is wel in hem
volbracht : dat hoe langer wegh/
hoe moeder man. Want tot nu
toe soo hebben syne vanden
hun upterste beste principaelijck
ghedaen / in hem op het wreet-
ste te handelen / maer dese nieuwre
die daer nu hun by-gevoeght heb-
ben / die soeken hem op het schan-
delijcke te onteeren. Al 't welch
menigh

In't hof van Herodes, 6. statie, 81

menigh jaer van te vozen voors-
siende / soo spraeckt ghy o mijnen
beschaeerde Salighmaecker van
desen beschaeiden dagh dooz u-
wen Prophete Jeremias ! Stijfissi-
mus sum virorum , sapientie ho mi-
num non est mecum. Ich ben ghe-
rekent den sotsten van al de woe-
reldt / het ghemeyn menschelijck
verstandt en is in my niet / want
al hadt ghy Heere de alder slecht-
ste / alderdwaeste des werelts ghe-
weest / wat soude u kommen argers
gheschiedt hebben dan u te becleeg-
den met een wit cleedt , in teecken
van sottigheyt / van dwaesheyt /
van uptsinnigheyt ; ende dat niet
ten huyse van eenen ghenevreyt
man / maer van eenen Coninck /
door den Coninck selve / door alle
syne Hovelinghen / ende daer naer
van synen gheheelen legher ? is't
sonder reden / dat den Prophete
in uwen name beclaeghde ? Dolore
rem super dolorem vulnerum meo-
rem addiderunt. So hebben veel
flaghen gheslaghen / schande op
schande ghedaen / ende al op die

selve woude mijnder reputatie/
die noch versch bloepende was.
Maer oppersten Coninck / was't
noch niet ghenoegh als eenen dief
ghelepydt te wesen / als eenen vals-
chen Propheet gheacht te woz-
den / voor eenen oproer-maecker
bedraghen te warden / voor eenen
verlepyder des volcks vernaemt/
ghedanghen ende in de vverschare
beschuldicht te zyn / sonder te wil-
len noch voor eenen sot / voor eenen
geck / voor een simeloos mensch
gehouden / ende als sulcks ghe-
tracteert te zyn / en dat ten huyse /
jae door 't ghebodt van eenen Ce-
ninck / van wien ghy begecht
wierdt / ende van alle sijn volck/
om dat ghy hem niet een woordt
en wilde toe-spreken ? hoe comt
dit o Heere ! wat magh hier af de
reden wesen ? geent ander voorwaer
dan dat ghy niet en spreekt / noch
gheen ghemeinschap en begeert
niet die u door curieusheyt ofte
vernuftheyt des verstandts sijn
soekende / maer tot die ootmoedi-
ghe eenvuldighe menschen / die

cleyn

cleyn in hun eghen ooghen sijn/
die uwen wille soeken te kennen/
om diente volbrenghen is u han-
delinghe / met die hout ghy geer-
ne / met hun / jae in hun sijt ghy
woonende / ende op dusdaenighe
alleene rust uwen geest.

Verweckinghe tot naer-volgen.

Vierde deel der Meditatie.

S dat soo mijn ziele / wat baet
In dan soo veel studie / soo diep
een Philosooph / soo groot een
Theologant / soo listighen Ad-
vocaet / soo verre-stende eenen
Raedeg-heere / soo doortrocken
Procureur / soo experten Medecijn
te sijn / indien ghy door ghebreck
van oodtmoeidiche eenvuldigh-
heid niet en kondt die lieffelijcke
sciente wo's Saligh naeckers
hooren / wat kommen my baeten
alle die kennissen der Planeten / die
diepe speculatien vande Driebul-
digheid / alle die wetten van Ju-
stinianus / al dat Corpus Iuris , al
se die liifliche verstanden van al die
vande praktique / al die Alholis-

men van Hippocrates ende Galenus / in dien ich dooz ghebreck
vande ootmoedighe cleynighedt
Godt Schepper van al come te
mis-haghen/soo dat hy in my noch
aen my sijn lieffelijck woordt niet
spreken en kan? Thom. à Kem. de
imitat Christi. I. cap. 3. Saligh is
dien / aen wien dat eeuwigh woort
in sijnen grondt ghesproken woort/
Want hy woort van veel menich-
vuldighedt bevrijdt / door dien
dat alle dinghen zijn ghebloten uyt
dat eenigh woordt / ende sy wijsen
ons weder tot dat woordt/ende dat
woordt is het beginsel dat in ons
spreekt / ende in ons ghesproken
woordt / sonder het welch niemandt
iet en verstaet / noch te rechte iet
onderscheid den kan / maer die soo
gheluchigh is / dat dit woort een-
paerlijck in hem gesproken wordt/
hy stet alle dinghen in een / hy leydert
alle dinghen tot een / ende alle din-
ghen en worden hem maer een.
Want dat een is hem al in al ghe-
worden ; ende al is aen hem ghe-
smolten in een. O vermaledijde

hoobeer-

hoobeerdighe wijsheid / die ons
van sulck-een gheluck beroeft ! o
salighe ootmoedighe cleynheid /
die den mensch tot sulck-eenen
Edelen staet verheft ! om welcke
lesse u te leeren / mijn ziele siet ghp
niet hoe versmaedelijck uwen God
hem heeft laeten vercleppen ? Hoe
suldy nu komen claeghen te seer
versmaedt te zijn / als den lebenden
Godt vande menschen als sot be-
gecht / ende niet sotte cleederen be-
cleet lancks de stadt gheleypdt wort.
Die hemelen komen hen te ver-
ootmoedighen / om die aerde oot-
moedigheid te leeren : die eeu-
wighe wijsheid / om de dwaes-
heid te verwoillighen : Godt om
den mensch ; ende noch is die et-
ter bryle soa hoobeerdigh datse
dat niet leeren / noch naer-volghen
en wilt. Oberlegh rijpelyck hier/
o mijn ziele ! oft dat oock verdra-
gheltich is / ende bidt Godt om een
ootmoedigh herte / op dat hy sijn
eeuwigh woordt eenpaerigh in u
spreken magh.

D E N W E G H.

V An Herodestot Pilatus is we-
derom ghetrocken door eenen
anderen om-keer van ses hondert
creden,

DE

gegeestelt. 7. statie. 1. Mysterie. 87

DE VII. S T A T I E.

1. Mysterie

De ghesfeelinghe in't hof van
Pilatus.

Den Schepper van Hemel ende Aer-
de wordt hier grouwelyck gehan-
delt schroomelijck gegeestelt, en
onmenchelijck verscheurt.

GHE-

G H E B E D T.

Ghet wel moghe-
lijck dat wþ onse
sinnelijckept/ qua-
de luste/ onbehooz-
lijcke ghenoechten/
onaerdighe begeer-
ten noch soeken
te volbringen? Daer wþ vastelijck
ghelooven dat den nauterlychen
Sone Godts voor dese onse sonden
staet verscheurt/ ende open- gehaelt
aen de Colomme?

O alderliesssten Salighmaker/
wþ smeecken ende bidden dooz de
wreede bloedighe flaghen/ dooz de
felle pijnen/ dooz dat dierbaer
Bloedt van alle kanten uyt-ghe-
rent/ blust doch dat blaectende
þver/ ende dien ormatighen brant
onser doodelijcker wellusten: ont-
steecht ons herte met eenen on-
blusschelijcken haet der schadelijc-
ker sinnelijckept ende alder sonden/
met eenen gheduerighen ende
crachtighen þver der deughden:
op dat wþ hier beginnen met alle
liefde

liefde u te loben ende te dancken /
ende hier naemaelg met alle de
Heplighen in alle eeuwen der eeu-
wen. Amen.

M E D I T A T I E.

Bereydinghe.

Eerste deel der Meditatie.

HEBBENDE nu mijn ziele / uwen
God sov veroottmoedight ge-
sien / ick hope dat ghp nu sonder
grooten arbeyt in sijn hoogh-ver-
heven Goddelijcke tegenwoordigh-
heit u lichtelijck sulc honnen ver-
nederen ; ende hebbende een glein-
sterken van sijn liefdeghesmaect/
dat het u niet swaer vallen en sal /
om sijn liefde / ende om sijnen wille
alleen te volbrenghen / te doen u ge-
bedt dat ghp voor hem gaet stor-
ten / vereet wesende allen troost /
consolatie / bedoelicheydtaer in te
derben / en 't sijnen lieffsten wille
is / volghende de leeringhe ghege-
ben inde Bereydinghe voer de eer-
ste Meditatie fol. 4.

HIS-

HISTORIE.

Tweede deel der Meditatie.

Ansiet eens myn ziele / hoe
dat uwen Heere ende Godt
weder ghekeert wesen die van Herodes tot Pilatus (die door 't groot
ghetier des volcks ende der Prie-
steren / die hem ter doot opfischen
veroert wierdt) stende dat hy hun
gheensins en honde stillen / heeft
hun ghesepdt : Wijg't dat ich / noch
docht Herodes in desen mensch
gheen schuld en binden / noch-
tang om u niet t'eenemael onhol-
daen te laten / soo sal ich hem straf-
sen ; niet hope dat hy daer mede
hunne bloede-gierigheid eenich-
sins stelpen soude. Maer soo hem
noch eenen beteren raedt te vozen
quam / soe is hy hun gaen brodt-
schappen / dat nu den tydt die
jaers verloopen was dat hy den
volcke ghenoone was te schen-
ken het leven van eenen misdadi-
ghen die sy kiesen wilden / ende
daerom dat sy Jesum souden kie-
sen oft Barrabam eenen moorde-

naer

naer / die seer ghehaet was om syn
opzoer-maeckinghe ende mypt-
makerij / inde welcke hy eenen
doodt-slagh ghedaen hadde. Ende
daer wierdt den Prince des peys
met eenen myptmaecker geleken/
wat meerder schande condemen
ghepeysen ? Maer sy en was doch
niet verwozen ghenoech / want
het volck dooz 't ingheven der boos-
se Priesteren / hebben Barabbam
voor u mijnen Godt ghekozen /
ende den moordenaer weerdigher
ghehouden te leven / dan den ghe-
ver des lebens : sy hebben het licht
verstoeten / ende die duysternisse
ghekozen / Christum ghelooghent /
ende Barrabam vercozen / roe-
pende crachteelijck / ende eendrach-
telijck ; Laet Barabas leven / ende
cruyst Christum / cruyst hem /
cruyst hem. O verblindtheyt ! o
wonder ! o onbegrijpelycke on-
weerdigheyt ! Dooz dit gheroep
des volcks Pilatus verwommen
zynde / heeft gheraden ghebonden
syn eerste voornemien te volkren-
ghen. Ende daeront heeft hy u

Godt

92 Den Bloedigen Bruydegom

Gadt van hemel ende aerde ghe-
oordeelt vreeslijck ghegeesselt te
worden / hopende daer door de
vreethedt des volcas te kunnen
slissen. Dit ghebodt en wort niet
upt-ghestelt / men leydt u in die
groote sale / alwaer terstant (o al-
dersuyverste maeghdaert / die opt
op aerde was) al u cleederen wier-
den upt-ghetrochien / ende wierdt
naecht ghestelt voor al dat volck :
wat beschaefticheit / wat confu-
sie dat u suyverste herte doen leedt/
en kan gheen verstandt achter-
haelen. Sy batten terstant u er-
men ; die binden sy / sou datter niet
eenen slagh ghebroken en soude
worden/ maer al tot den uptersten
ghebaet : die beulen beginnen u
wreedelijck alder-eerst van onder
opwaerts met scherpe roepen te
slaen/ om dat het af-loopende bloet
niet en soude het minste plaets-
hen dooz onversienigheyt bedec-
ken/ ende soo gheheel laeten. Naer
de roeden nemen sy swoepen ende
coorden / maer mede sy niet alle-
ne het vel / maer het vleesch meur-
selen/

selden / ende tot den beene pijnigh-
den / ende verscheurden. Ende dat
met ontallijcke slaeghen / soo ghy-
dat aen sommighe devote zielen
veropenbaert hebt.

Consideratie oft over-legginghe
van dit mysterie.

Derde deel vande Meditatie.

O p wat sijde / o mijn ziele! wilt
ghy nu u ooghen slaen / is't
wel moghelyck sonder beswijcken
set van al dit aendachtelyck te
besien? Van te vooren heeft hy pijn-
nen boven pijnen gheleden / maer
nu zijn't onghenadighe tormenten /
Godt onweerdigh gheacht
te zijn van te leben / weerdigh ghe-
bonden van gheesselen / ende dat
upt crachte vande Stechters sen-
tentie / die niet die heulen moet
volbracht worden / ende dadelyck
volbracht wordt met sulck-een
menigte van slaeghen / dat het
schijnt ongeloovelyck (hadde hy
gheenen Godt gheweest) in't le-
ven te blijven. Men doet de mis-
dadighe ghemeynelyck met eenen

buel

beul geesselen / ende al waere mijnen verlosser misdadigh (dat verre van daer is) waerom moet hy niet meer beulen ghegeesselt wozden ? De wet en liet niet toe dat men eenighen misdadighen over de 39. slaeghen geben souden / ende waerom teghen alle recht / teghen alle reden moet hy hondert slaeghen teghen een meer ontfanghen dan den misdadighsten van al dat landt / sa dat dooz sulck een menichte van slaeghen dat Goddelijck lichaem sooo dooz-wont ende deurgaet zynnde / die aderen sulck een menichte van dierbaer bloedt upto storsten / datmen soude eer segghen / datter een beeste ghekeelt was dan een mensch ghegeesselt/ maer myne ziele / braeght ghe waerom dat uwen Bruydegom teghen alle wet / ende teghen alle reden moet sooo grouwelijck ghe strafst zyn ? Wat soudt seggen dat ick u antwoorde / om dat sijn liefde tot u boven alle reden ende wetten was / (die naer den mensche sprekende/) een sorte liefde soude schijnen

schijnen te wesen. Want wie en
soude niet segghen datter eenne soet-
tigheyt (om so te sprekken) ende
teghen alle reden waere / dat den
Almoghenden Godt op een stinck-
kende creatuere dooz sulcke on-
sprekelyck liefde verliest soude
wesen / dat hy om u aen te locken/
ende uwe liefde te ghenieten / sijn
Goddelycke claeheydt met een
sierfelyck lichaem soude beclee-
den : dat den eeuwighen Godt sijn
Goddelycken persoon sulcke
cleynighedt aen-doet / dat om u
sonden te betaelen (oneerbaer hoere
die ghy zijt / die hem soo menich
dysent-mael ontrouwe hebt ghe-
daen) hy hem soo laet gheeselen
ende tracteren / ende bereet is hem
te laeten als een dief hanghen
aen een galge. Souder naer men-
scheelycke redene meerder soetigh-
heit kommen ghebonden woerdens
Die geeselen hadden nu sijn teer
lichaem t' eenemael ghescheurt/
ende sijn hechte behfelt noch sijn
liefde ongheschendt tot u ondank-
baer bruydt. Die heulen waeren

96 Den Bloedigen Bruydegom

nu gheheel vermoeft van slaen /
ende uwen Godt naer sijn liefde
was noch versch ende bereedt om
op een nieuw ghegheestelt te woz-
den ! Hoe meer dat sijn dierbaer
bloedt op der aerden was bloeden-
de / hoe vyeriger sijnen geest was
om voor u den hemelschen Vader
te versoenen. O liefde ! o moght-
men segghen sotte liefde ! onghe-
reg helde liefde ! hoe waer in het
segghen van dien / die syde dat-
men niet en kan beminnen ende
t'samen behouden sijn sinnen. Den
eeuwighen Godt bemint my sterf-
lijcken mensch / hy wordt ghe-
lyck fot van liefde / en ich en pepse
op hem niet. Hy laet hem om
mijn misdaet ende sonden totter
doodt pijnighen / ende ich doender
alle daghe noch op een nieuw /
waer-mede ich al sijn pijnen ver-
nieue / voor alle loon ende recom-
pense : hy bidt dat ich hem weder
soude gheven mijn liefde / ende ich
ghebe die te spyte van hem aan de
wereldt / aan het vleesch / aan de
wellusten / aan sijne vanden. O

onspree

onspreechelijcke ontrouwigheyt!
O onbegrijpelijcke ondankbaer-
heyt! O onmenschelijcke boos-
heyt! Is't sonder reden dat sijne
gramschap ontsteken begint te
manen alle creatueren en te seggen.

Affectie ende verweckinghe van
den wille.

Vierde deel der Meditatie.

Alle de Hemelen / alle Ele-
menten/ Sonne/ Mane/ Zee/
alle myn creatueren die ich ghe-
schapen hebbe comt / staet eens op/
comt eens recht doen tusschen my
uwen Schepper ende tusschen die
mensch/ die ich als eenen minnaer
door liefde ghewondt / verkozen
hebbe tot eene bruydt. Ich ben
van den schoot mijns Vaders tot
haer ghecomen/ende dese bruydt en
heeft my niet willen aensien. Ich
hebbe 33. jaren alle hare sieckten
soekken te gheriesen / ende sp'en we-
tet my gheenen danch: ich hebb'e
heden uyt myn lichaem al myn
bloedt met meer dan vijf duysent
slaeghen laeten perssen / al oftmen

98 Den Bloedigen Bruydegom.

wijt ijt de druyben perste om
haer te laben / ende sy heeft't ver-
onweert te drincken. Ick hebbe
haer brugloft-cleedt met mijn
versch vloeyende bloedt ghewas-
schen / ende sy heeft dat ter stondt
wech in't slyck der sonden te mij-
nen spijte ghetrappelt. Ick hebbe
van mijn Vader verlaeten ghe-
weest/om haer te troosten / ende sy
is van my gheloopen / ende door al
mijn hief de die soo groot is / dat
ick voer haer noch dypsent-mael
meer bereydt ben te doen / soo en
eyssche ick niet anders dan dat sy
my doch teenmael lies hebben ei-
de beminnen soude / ende mijne
dyte vyanden haten soude ; ende
sy doet t'eenemael contrarie / sy
bemindt die / ende verlaet my /
strycht sententie / vondist nu alle
te gaeder / wat ick doen moet mit
sulch een ontrouwiche / ondanche
baere ende onsinnghe bruydt.

O Almoghenden Godt ! wieng
naeme ick niet weerdigh en ben
te noemen / ick arme sondighe mis-
trudige ziele / ben een van die crea-
turen /

turen/ die uwe Goddelijcke Majesteyt voort rechtters geroepen heeft.
Al ben ich doch partij / dat het my gheoorloft waere een wepnigh
alleen in uwe opperste tegenwoordigheid te spreken / ich soude niet
dzie woorden een rechtbeerdicheitentie oft bonuisse gheven. Ich
segche dan niet beschaeende haec-
ken(nademael dat ghy u ghebeerdighet en vernedert my) cotijbighe
creature(ghehoor te gheven) dat al
dat ghy my opgeleidt en verweten
hebt / meer dan waer is (te mijne
grooten leetwesen en rouwe) ende
datter gheen straffe groot / noch
weerdigh ghenoegh en is om my
te pijnighen / my seggh' ich / die u
mijnen Heere / mijnen Godt soo
dickmaels onteert hebbe / u God-
delijcke vermaelingen verworpen
ende versmaedt / ende u redelijcke
gheboden verstooten en overtreden
hebbe / u gcamischap verwecht
hebbe / alle uwe tormenten soo me-
nichmael vermentwt heb / ende bo-
ven al u groote liefde ontrouwigh
gheweest hebbe. Maer Heere/ ghy

100 Den Bloedigen Bruydegom

comt daer segghen dat ghp noch
dupsent-mael meer bereydt soudt
wesen te doen dan ghp en hebt
ghedaen (dat al maer te veel en is
gheweest) soo verre ick u teenemael
en gantschelyck wilde gaen begin-
nen te beminnen. Heere laet my
toe dat ick uwe opperste goetheydt
magh battan by haer woordt. Zijt
ghp bereydt / o Heere! soo ben ick
oock: ick come weder al ben ick
arm / sieck en sood geschenkt in zieie
ende in lichaem / in fame ende in
name / soo ghp alleeme best weet /
ende ick segghe een eeuwigh Adieu
aen alle de wellusten die my sood
langhe van u / lief-hebber mijnder
zielen/hebben verbrempt. ick ver-
saecke mijn voorgaende leben. Niet
meer sonde / Heere / niet meer wel-
lusten / die mijnen Godt sood diere
moet betalen. Sy wereldt/sy pdel-
heydt / die my van sood edel een goet
berroben/als is te moghen ghenie-
ten eenpaerlyck de liefde van mij-
nen Godt/die hy my niet sood over-
vloedelijckeerie prijs heeft gecocht.
ICK hebbe langhe ghengesch al sijn
rijck-

gegeestelic. 7, statie. I, Mysterie 101

rijckdommen der ghenaden ver-
smaet / 'tis tijdt eens op te houden
van al sijn lijden in my onvrucht-
baer te laten. Ich wille eens gaen
beginnen liefde met liefde te beta-
len / lijden met lijden / sterben met
doodt : hebdy om my gheleden / o
Heere ! soo wil ich van nu/en om u
gaen lijden al dat ghyp my begeert
over te senden ; hebdy om my ghe-
storben / soo wil ich nu teenemael
oock doen sterben alle mijn broosche
sinnelijckheidt / mijn ooghen / mijn
gehoor / mijn smaken / mijn tasten /
ende die de reden teenemael onder-
worpen. Ich wil oock al die pdel-
hept / mijn gepeyser ende woordten
teenemael besijnden / ende alle mijne
passien ende affectien snoepen / soo
dat sy niet en begeeren / peyser ofste
heminnen en sullen moghen / van u
alleen / wien ich nu voort-aen al
mijn liefde wil schenken ; dien ich
een-paerlijch wille gaen aenhan-
ghen / om soo sonder onderlaet mij-
nen gheest met u (o mijnen alder-
liefsten Bruydegom) sonder mid-
del vereenight te houden.

102 Den Bloedigen Bruydegom

In het selve hof Pilati.

2. Mysterie.

De scherpe doorne Croone is met
onverdraeghelycke pijne in het
alder-teeiste hoofd ons Sallighma-
kers geperst ende ghedruckt, ende
hy wordt aldus gecroont, met pur-
per gekleedt, ende hebbende voor
scepter een riet inde handt, spotte-
liick aenbeden ende geslagen.

GHE-

G H E B E D T.

Ghenadigen Heere!
wie tſſet van ons die
iet ſulches voor u ge-
leden heeft? Jae boy
moetē niet ſchame te
bekennen dat onſe
hoobverdijs ende andere menighe
ſonden dese doorens gheblochten
hebben. O Godt ende Mensch!
maerom ſullen wij voort-aen dese
elſſens noch dieper in-drucken/
ende dit groot torment niet nieu-
we ſonden verberfſchen? Verre zy
dat van ons o Heere Jefus.

Oversulchis / door dese uwe be-
nauthedijt / wiert van onſe ziele al
't gene dat u miſhaeght / ende onſ
in de ure des doodts ſoude kommen
pramen ende berauwen : op dat
wij aldus van nu af beginnen niet
alle liefde u to loben ende danken/
ende hier naemaelig niet alle de
Replighen in alle Eeuwen der
Eeuwen. Amen.

M E D I T A T I E.

Bereydinghe.

Eerste deel der Meditatie.

Ghp wordt nu geroepen / mij
om uziel om upt u selben te gaen
om te bescien uwē Coninch ghe-
croont met de doorne croone / ende
met het croonement / met het welc-
ke hem ghecroont heeft sijne moe-
der / dat is die wzeede synagoge
der Joden / ende om te bemercken
wat hem voortg gheschiedt in die
hoff van Pilatus; ghp die hem kent
voor uwē waerachtighen Coninch / en sult gheene swarighepdt
binden om u selben met alle ont-
moedighepdt voort hem te stellen /
bereet om in als sijnen wille te
volbrenghen / om den welcken al-
leen / ende om gheen andere re-
deine ghp aen-gaet dit ghebedt ende
bemeringhe van dese dzoebbe my-
sterien / soo ghp breeder vermaent
zijt ghetweest uwē meeninghe te
schicken inde bereydinghe voort de
eerste Meditatie. fol. 4.

HIS-

HISTORIE.

Tweede deel der Meditatie.

Als Christus Jesus onsen ghesontmaecker aldus deerlyck
was ghegheestelt ende doowont /
dat in sijn Lichaem niet heels en
was bleven / ende het selve niet
en scheen te wesen dan een bloed-
ende wonde / soo hebbense hem
ontbonden van de colomme / ende
soo naeckt ghelepydt / sypende van
den bloede / om sijn cleederen aen
te doen / die sy moghelyck van
haetelijcker quaetheydt lancis der
salen gheworpen hadden / daer hy
ontcleedt hadde ghevleest. Maer
als Christus sime cleederen be-
gonst aen te doen / soo hebben die
dienaers des duvels onder
malcanderen gheraden / segghen-
de: Desen verlepper heeft gheseyt/
dat hy een Coninch was / laet ons
hem croonen als eenen Coninch.
Doen hebbense de gheheele schare
vergadert / om dat Christus Je-
sus in de teghenwoordigheyt van
heit allen soude bespot ende be-

106 Den Bloedigen Bruydegom
schaemt worden. Ende daer heb-
bense hem sijn cleederen / die hy
naauwelijck aent en hadde/ uyt-ghe-
trocken met groote wreetheydt.
Ende sy hinghen hem eenen ver-
worpen mantel aen / oft een cleedt
dat purper root was / ende druk-
ten een scherpe doornen croone in
sijn hepligh ghebenedijdt hoofd in
de piaetse van een Coninchlycke
croone / ghebende hem een riet in
sijn hant voor eenen scepter. Ende
hebben hem al spottende aen-ghe-
beden / segghende met ghecupgh-
de knien : Weest ghegioet Coninck
den Ioden.

Consideratie oft over-leggitige
van dit mysterie.

Derde deel vande Meditatie:

Soudemen nu niet moghen roe-
pen ; Cant. 3. Gaet uyt ghy-
dochteren van Syon , ghy Godt-
vruchtighe zielen / gaet uyt u-lie-
der selven/ende siet den vreensamen
Salomon (Christum ghebenedijdt)
in dat croonement , daer hem sijne
moeder (de synagoge der Joden)
mede

mede ghecroont heeft in den dagh
ſijnder bruyloſe (als hy u-lieden
tot ſyne bruyden ghenoemt heeft)
ende inden dagh der blijdschap ſijn-
der herten, inde welcke hy dat al
voor u-lieder gheleden heeft! Ja
ſoo heeft hy u bemint / mijn ziele/
dat hy niet alleen ghewilligh/
maer oock niet inwendighe blijd-
schap hem aan alle deſe pijnen/
ſnerten / ende verſmaetheden on-
derworpen heeft. Soudy wel kon-
nen ghepeſen / hoe groote pijn
hem aen-ghedaen heeft die doorga-
croone ſoo onghenadelijck in ſijn
hoofd ghedrukt? Deſe ſcherpe
doornen hebben ſy niet groote fort-
te ende iweeditheyt in dat heyligh
Hoofd Christi gheperft/ ſoo dat ſijn
heyligh Bloedt bloeyde over ſijn
mulinck aenschijn / over ſijn hary/
ende over ſynen hals. Perft eeris
rijpelijck wat lijden dit was. Oft
men iemant eenen grooten doorn
in ſijn hoofd stak / hoe ſoude hy te
moede ſijn? ende dat ghebe-
dijdt hoofd Christi is niet ſo veel
doornen doortwant. Op / mijn zie-

le / laet dese jammerlycke figuere
in u soo prenten / dat se nimmer-
meer daer ulti en gae. Och hoe is
die schoonste van alle creatueren
nu mis-maeckt ! Hoe is dat claeer
aenschijn gheworden / datter noch
ghedaente noch ghelyckenisse in
en is ? Het was te bozen gheswol-
len van alle die slaeghen inden
nacht ontfanghen / ghequetst / brypl
van al dat spousel ende bloede dat
onder een ghementghelt daer op
gheromen ende verdrooght was /
nu valter nieuw bloedt op / sy be-
spouwen ende slaen hem van
nieuws ; hoe moet dit aensicht
ontstelt zijn ? Non est ei species ne-
que decor. Isa. 53. O Hemelschen
Vader is dit ulven Soon ! oft is
hy hem ghelyck ? isser oock eeni-
ghe ghelyckenisse van mensch in
hem ? Aldus sit hy gheercoont ende
mis-maeckt met het riet inde
handt / met een purpureen cleedt.
Siet hoe sy al spottende haer
luijen voor hem bryghen / ende al
geckende hem aenbibden / segghen-
de : Weest gegroet Coninck der Io-
den.

den. Ende want hy in als soo ver-
duldigh is / dat hy niet eens sijn
aensicht af en keert van hem slae-
ghen ende spouwen / soo woorden sy
soo verwoedt / dat sy nemen het
riet uyt sijnder handt / ende staen
hem op sijn hoofst seer onghenade-
lyck / dat die doornen noch dieper
in gaen / ende meuto bloedt daer
uyt persen. O Heere Jesu ! hoe
kan u teer herte dit al verdraghen
sonder beswijcken ? Maer hoe
condt ghy o hemelsche Vader ! toe-
laeten dat uwen Sone alsoo ver-
acht ende gepijnight wordt : Heb-
dy niet beloofst door den Enghel
Gabriel dat hy soude sitten in den
Stoel van David sijnen vader /
dat hy in het hups van Jacob
regneren soude inder eeuwigheyt /
ende dat sij i Rijcke gheen epnde
en soade nemen ? Is hy niet die
voor tijtel draeght Coninch der
Coninghen / ende Heere der Hee-
ren ? ende hoe laet ghy hem alsoo
tot spot Coninch croonen / maer
croonen met eene soo pijnelijcke
croone / met soo vele verschaetse-

110 Den Bloedigen Bruydegom
den ? Maer ick hooze u antwoorden : Isai. 53. Propter scelus populi
percussi eum. Om de sonde mijns
voleks hebbe ick hem gheslaghen.
Mijne sonden hebben hem / dien
waerachtighen Coninch / ghe-
croont met doornen / die sonne der
rechtbeerdigheyt soo verdunstert
ende mismaecht ghemaecht datter
gheene schoonighedt / jae gheene
ghedaente in hem en is / dat hy
gheacht is als eenen melaetschen.

Affectie ende verweckinghe van
den wille

Vierde deel der Meditatie.

Az soude hem horen
onthouden van weenen/
siende sijnen Saligh-
maker alsoo ghecroont/
mismaecht / bespoghen/
bespot/geslagen / ende ten eynde ter
doot verwesen ? Maer sal ick niet
upt al mijn binnense verschachten? en
upt alle mijnaderen ende ledien ist
magelych weenen / dat ick oorsaecht
ben van al dat hier gheschiet ? dat
mijn herte van droefheit versmel-

te

te ende geheel in tranen verkeere/
dat ick mijnen God mijnen schepp-
per mijnen Coninck met mijne
groote sonden dus onghenadelijck
ghecroont hebbe. Wile dese doorne
croonen e' samen geblochten / wat
zijn't anders dan mijne sondē e'sa-
men vergadert ? Aldus hebbe ick
seer onnenschelyck ghewont dat
gebenedijdt hoofd Christi Jeſu/die
ich immers weet dat mijnen Co-
nnich is. Sijnen wille hebbe ick
doock'wel gheweten / maer die niet
gelhoorsaem gheweest / maer meer
hem wederstaen / ende syne ghe-
boden besijden gestelt / die al maer
ghegheven en waren tot mynder
saligheyt. Wat sal ick segghen
o Heere ! dat u bloedt come over
my / niet tot waerke / maer om
my te swiveren / om my te behou-
den: niet meer sonde te doen / niet
meer u soo veel spijts aente doen /
niet meer niet mijn hoofd oft ee-
nighe andere ledē te sondighen /
niet meer u te croonen / niet meer
teghen u te rebelleren. Maer wat
sal ick segghen / o Heere ! vanden

upt-

112 Den Bloedigen Bruydegom

upt-ganck uwer goedt heypdt / dat
ghyp u alsoo laet bernederen ende
verhinaden om myne hoogh-moe-
digheypdt te ghertesen? Om te ghe-
nesen de wonden die de hoobeer-
digheypdt aen desen uwre slave ver-
oorzaecht heeft / soo verdraeght
ghyp datmen den spot houdt met
uwre Coninchlycke iae Godde-
lijcke Majestept. Ende ghemerelit
dat myne hoobeerdigheypdt oor-
saecke is van dese vercleyninghe
uws persoons / ende dat myne eer-
gierigheypdt u alsoo met doornen
ghecroont heeft / ende dat myn
hooghmoedigh drachten u soo ver-
nedert heeft datmen u voor eenen
scepter een riet inde handt heeft
ghegheven: ben ich niet beschul-
digt van alle dese oneere ende pij-
nen diemen u aendoet? Ich ben't
inder waerheypdt/ ich ben beschul-
digt van misdaet tegen de God-
delijcke ende Menschelijcke Maje-
stept/ van het crim laesae Majestatis,
Want om te voldoen aen myn
hoogh ghe noet / ende aert myne
hoobeerdigheypdt / minnen Godt
ende

ende Coninck / ick hebbe stoute-
lijck uwē wet obertreden / ende on-
versaeghdelijck mijn ziele schult-
baer ghemaeckt vande eeuwighe
verdoemenisse / doende de sonde
die ghy my hadt verboden / my
selfs met vryfheydt des herten be-
ghebende tot die hoodieerdigheden
ende pdelheden/ vande welche ghy
my ghesocht hebt te verbrennen
doorz soo sware uwē verdruckin-
ghen / ende doorz soo bitter lijden.
Jaer op stinaet ende weder spannigh
mensch die ick ben ghevoest / niet
tegenstaende alle uwē pijnen ende
smerken / sonder acht te nemen op
de vernederinghe die ghy om mij-
nent wil hebt onderstaen / ick en
hebbe niet op-ggehouden van da-
ghelijcks op een nieud te doen de
selve sonden / die uwē beschaemt-
heden ende pijnen veroorsaecht
hebben. Soude-men wel kunnen
binden ofte peysen dusdanighe
vreetheydt oft ondankbaerheyt;
als dese is / dat eenen worm der
aerden hem verheft ten coste van
den gheenen die God selfs is/dat de

creatuerē

114 Den Bloedigen Bruydegom
creatuerre haer verhoobeerdight /
niet-teghenstaende dat sy wel weet /
dat haeven Schepper haer hoogh-
moedigh herte betaeit met soo
veel versmaetheden / en dat het stof
der aerden/den mensch/wilt gesien
en geacht wesen / daer sijnen Godt
om syn hoofdeerdighedts wille is
veracht/versmaedt / ende uyt ver-
smaedenisse niet doornen ghecroont.
Sult ghy wel voort-aen de coura-
gie ende den moedt hebben van u
haest op te heffen / o worm der aer-
den ! om te begheeren ghe-eert te
wesen / oft om de glorie te soeken
door staten/ officien/ cleederen / oft
auderfins; als ghy uwen God siet
in sozdanige gesteltenisse ? Indien
ghy noch bestaat sulchis te doen /
gheloost dat ghy zyt den onghe-
lückhsten ende onghedelycksten
sondaer die men vindē mach. Doet
ter contrarien en heel anders / laet
hoobeerdighedt / schout ijdelheit /
versmaede de eere des wereldts /
naer het exemplē vns Saligh-
makers / die hem alsoo laet han-
delen / om u dese lesse wel te leeren.

In

verwesen. 7. statie. 3. Myſt. 115

In het selve hof Pilati,
3. Mysterie.. Eccē HOMO.

Den onnooselen Saligmaker heel
doorwont, ghecroont met doornen,
draeghende op sijn schouders een
spottelijs purperen cleet, in sijn hant
eenen rieten scepter, wort dē volcke
vertoont door Pilatus, segghende
Eccē HOMO, en daer nae verwesen
en ghelevert tot de doot des Cruys.

GHE-

G H E B E D T.

Alder-soetsten Saligh-maecker onser zielen / wiens goet-hepdt soo groot is ghebeest / dat ghp u niet ghenoeghende met de wonden ende verscheyninghe uwis heylighs lichaems veroorsaecht doorz soo veel wrede slaghen / hebt noch willen ghecroont met die doornen croone / bekleedt niet pur-pere / hebbende het riedt in de handt / met groote beschaemt-hepdt vertoont worden aan het volck ; het welck voor alle die waddaden van u ontfanghen u begheert heeft om ghecripst te worden / roepende met epsschelyck ghetier / Cripst hem / Cripst hem / soo dat Pilatus u verwesen heeft om nae de begheerte van die ondankbare Joden ghedoodt te worden. Ich bidde u ootmoedelijck door die alderneeste berauthupt ende voer-dom die uwre bedruckte nature bevoelde in alle dese sware op-hallen / dat u beliebe my en e al u

---

Christen

Christen volck door uwe gracie
af te nemen alle ondankbaerheyt/
ende te maecken dat wþ uwe wel-
daden ende u lijden niet en vergel-
den niet nieuwre sonden/ die u meer
sinerten dan uwe wonden/ maer
dat wþ voort-aen ons leven over-
brenghen in dankbaerheyt/ over-
soo menighbuldighe uwe herin-
hertigheden ons bewesen sonder
eenighe onse verdiensten/ ende dat
wþ aldus van nu af beginnen u
te loben/ ende hier naemael s met
alle Heilighen in alle eeuwen der
eeuwen. Amen.

M E D I T A T I E.

Bereydinghe.

Eerste deel der Meditatie.

Men soude moeten / o myn
ziele ! harder wesen dan
steen/ ende ongenadiger dan eenighe
wreede ghedierten / om niet
vergoert te worden met medely-
den / verstaende het droef ver-
toogh datmen gaet doen van
den persoon van uwen Saligh-
maecker/die ghy coets sult sien in't

Nech-

118 Den Bloed. Bruyd. vertoont.

Rechters-hups van Pilatus in
sulcke ghesteltenisse dat niet licht
en sal wesen hem te kennen.
Schickt u dan / om u weerdelycht
voor hem te stellen / ende met be-
quaem ghebedt hem by te blijben/
ende indien ghy soo hart zijt / dat
ghy niet beweeght en wordt tot
medelyden door soo droef een aen-
sien banden gheeven die u behooft
aldermeest te beweghen. Stelt u
ten minsten om deelachtigh te
worden van een deel van sijn smer-
ten ende pijnen / over-brenghende
den tijdt van dit ghebedt in dor-
heydt ende droogheydt ; immers
naer den lieffsten wille Godts / die
ghy alleen in u meyninghe moet
hebben om wel te bidden / soo ghy
gheleert zijt inde bereydinghe voor
de eerste Meditatie. fol.4.

H I S T O R I E.

Tweede deel der Meditatie.

Nader dat die vpanden Christi hem onghenadelijck ghe-
gheesfelt / ghecroont / gheslaghen/
ende bespot hadden / ende teghen
hem.

ende verwesen. 7. statie. 3. Myst. 119

hem iupt-ghespoghen hadde alle
hare senijnghe booshepdt / soo en
was nochtaus haere hittighe
gramschap niet vercoelt / ende
haren bloedighen dorst was noch
onversaerd. En was heulieden
niet ghenoegh / dat sy den Zone
Godts soo schandelyck bespot
ende versmaedt hadde vooz ghe-
heel die schare die binnen was :
maer sy hebben hem noch buyten
gheliendt vooz al dat volck / dan
binnen 't hups niet en was ko-
men om het Paesch-lam te mo-
ghen eten. Want Pilatus was een
Heypdensch mensch / in wiens hups
niet en vermochten te comen die
het Paesch-lam souden eten. Pi-
latus heeft Jesum soo grouw-
lijck ghelhandelt zynde / ghestelt
vooz die verwoede schare / seggen-
de : Siet ick brenge hem u hier buy-
ten. Ende wederom : Ecce homo.
Siet den mensch. Maer de onghe-
nadighe Joden en hebben hun
versteent herte niet laeten bewe-
ghen / maer zijn in meerde nij-
dighepdt ontsteken gheweest / soo
dat

120 Den Bloed. Bruyd. vertoont.

dat sy met wreeder moede hebben
gheroepen Cruyt hem, Cruyt hem.
Op en willen gheen excuse meer
hooren / want hy is de doodt schul-
digh. Als dan Pilatus sagh dat
het niet en hielp wat hy dede om
Christum te verlossen ; maer dat
die Joden quader ende verwoeder
wierden / soo heest hy sijn handen
ghewasschen voor dat volck seg-
ghende : Ick ben onschuldigh van
het bloedt van desen rechtveerdigē,
Doen riepen sy met epischelijcken
ghelupde: Sijn Bloedt come op ons,
ende op ons kinderen. Ten eynden
heest Pilatus die sententie des
doodts over Christum gegeven/
ende hy heest hem ghelevert inde
handen der Joden / dat sy hem
crucyen ende dooden souden nae
haren wille.

Consideratie.

Derde deel vande Meditatie:

Mijn ziele / die verstaen hebi
het verhael van dese droe-
ve Historie / wat dunkt u hoe-
danigh moeste , wesen de ghe-
steltenisse

steltenisse van uwen lieben Sa-
lich-maker / als hy naer die bloe-
dighe geesselinghe (door de welcke
gheheel sijn lichaem verscheert
was) sijn hoofst ghecroont zijnde
met scherpe doornen / sijn aenschijn
bedeckt met bloedt / spousel / ende
andere onreynigheden / hebbende
voor schepter een riet in sijn handt /
op sijn schouders een verwoerpen
ende spottelijck purpuren cleedt /
met bloedighe wonden / met ghe-
quetsl ledtekens / met een groo-
welijck mismaecht lichaem / be-
vende van coude / sijpende van
bloede / is uyt-ghelept gheweest
van Pilatus voor het volck om
het selve tot medelijden te bewe-
gen : Pilatus hadde wel reden om
sulches te verhopen / want uwen
lieben Bruydegom was soo dooz-
wont ende mis-maecht door so
veel harde flaghen ende quetsuren /
dat den Prophete Isaias hem
siende inden gheest der prophetien
in sulcke ghesteltenisse / ende wil-
lende hem aan andere beschrijven /
schijnt te vreesen dan niemandt

F

hem

hem en sal willen gelooven. Want hy begint sijn 53. Capittel in dese maniere: Wie heeft, of wie sal gelooven onsen gehoore, dat is't gene ich ende ander Propheten ghehoort ofte verstaen hebben van den heilighen Gheest & ende wien is den erm des Heeren veropenbaert? Want ute verclaren hoe ich hem ghesien hebbet / het is hy na onmisghelyck. Wy hebben hem ghesien, ende hy en hadde gheen aenschouwen, om dat hy soo ver-andert was: Vidimus eum & non erat aspectus. Wy hebben hem ghesien soo mismaect / soos verclevert ende vernedert / dat ghy hem soude gheshouden hebben voor den alder-verworpensten der menschen: een mensch niet alleen vol smerten / maer een mensch die anders niet dan smerte ende pijnne gheworden was: Virum dolorum, viens aenschijn soo becladt was met alle onrepuigheydt / dat het niet een scheen het aenschijn van eenen mensch te wesen: Quasi absconditus est vultus eius: ende om niet een woordt

woordt te segghen / soo verandert
van ghedaunte / datmen hem soude
moghen ge-oordeelt hebben eenen
d' aldermeesten quaet - do ender van
Godt ghestrafst tot exemplel van
andere / oft wel eenen melaetschen ;
leprosum & percussum à Deo. Pilat-
tus dan siende uwen Heere in sulc-
ke allendighe ghesteltenisse / meynt
reden ghenoech te hebben om de
Joden te beweghen tot berinher-
tigheyt / daerom ist dat hy hem
aldus ghestelt zynde vertoont / seg-
ghende : Siet den mensch. Ecce ho-
mo. Wlost hy wilde segghen ; laet
eminnerg uwen bloedighen dorst
mi gheblust zyn / weest nu ver-
saedt / houdt op van dit onnoosel
bloedt te verbolghen. Ich hebb
teghen recht ende redene / teghen
mijne herte ende kennisse / desen
onnooselen mensch soo swaerlijck
ghecastijdt / dat hy gheen mensch
meer en ghelycht / om dat ich uwe
verwoede graanschap paepen sou-
de. Daerom weest nu te breden /
weest ghenadigh. Weest ghedach-
tigh dat hy een mensch is / al is

Hy mi onmenschelijcks getracceert.
Hebt ghy hem versmaedt om dat
hy sepde Cominck te wesen / ont-
fanght hem nu in ghenade die
armste en verwoorpenste mensch/
die leven mach.

Maer o bermhertighen Heere/
daer en is gheene bermhertigh-
heidt voor u/ die versteende Joden
epfchen ter doodt / ende tot de
doodt van het Cruyce. Pilatus
wascht sijn handen / segghende :
Ich ben onschuldich van dit on-
noosel vloedt. Maer sy gaen eben-
wel voorts in hare quade begeer-
te / verschende liever de wraecke
over hun selven ende hun kinde-
ren/ dan u te laten gaen / mijnen
Salighmaker. Och hoe gaet dit
Christo in't herte ! Mach hy niet
wel segghen : Mijn volck' wat heb
ick u ghedaen , oft waer- in heb ick
u bedroest ? Ich hebbe u soo va-
derlijck bewaert ende ghevoedt /
ende verdult van alle goede / ende
nu wilt ghy my cruycen ende
dooden.

Maer Pilate / ist noch ghenoech
dat

dat ghy u handen ghewasschen
hebt ? dat ghy de sententie des
doots over Christum gheest/ende
levert hem in de handen der Jo-
den dat sy hem ceupcen ende doo-
den souden na haren wille ? O on-
rechtbeerdigh oordeel ! O ongle-
nadhig domisse ! O boosen rech-
ter ! corts te vozen en bondt ghy
gheen saecke in hem / ende nu ver-
wijst ghy hem ter doodt. Ter-
stondt tijghde ghy dat hy recht-
beerdich was / ende nu verdoemt
ghy hem ter doodt des Crups:
ghy bekende dat die Joden haad-
den hem door haet ende mijot ghe-
levert / ende dat hy van alle schul-
dt moosel was / ende nu levert ghy
hem in die handen van sijn vran-
den / ende tot haren boosen wille.
Och wat fullense doen ! u conseint
hebbende / die soo veel gedaen heb-
ben sonder oorlos ? Hoe fullen sy nu
haec granschap uit-storten / die
sy soo lange in't herte ghedraghen
hebben ? Wile die quaetheyt die
sy overdocht hebben / fullen sy in
hem volbrenghen / die alder-pijn-

126 Den Bloed. Bruyd. vertoont.

bijckste / schandelyckste / bitterste /
smaedelijckste doodt sullen sy hem
aen-doen / want hy is tot haren
wille ghelevert.

Affectie.

Vierde deel der Meditatie.

AEnghesien dat uwen verlosser
Au soo beminnt heeft / o myn
ziele ! dat hy om u sijne liefde te
betooghen / gheen deel van sijn
lichaem ende ziele ghespaert en
heeft / oft 't en is alghestelt ghe-
weest in uiterste persse ende pijn
om uwent wille ? wat en zijt ghy
met schuldigh hem weder te
gheven tot vergeldinghe ende be-
kenterisse ? Dier ghy niet het
bloedt vloeden iwt gheheel sijn
lichaem / het welch maer een won-
de gheworden is om u te ghenesen ?
sijn hoest druypt doch bloedt van
alle sijden / sijn ooren zijn vol van
het epeschelyck roepen van sijn
banden ; Cruyst hem , Cruyst hem
ende sijn ooghen vol van tranen
moeten sien dat volck / 't welch hy
soo beminnt hadde / teeneimael ont-
steken

Afkeien om ſijn doodt te begheeren
ende te verboorderen. O myn ziele
aenmerckt eens wel in wat groo-
te bangighedt ende behauteheit
moeste als-doen wesen het minne-
lijck herte uws herinden! Welc-
ken naer ſoo veel weldaden aan dit
volck beweſen / niet eenen mensch
en vindt die hem ſoude vertroo-
fen / maer vanden meeften tot den
minsten / elck pijnicht ende ver-
drucht hem. Want ſiet / van d'een
ſyde Pilatus die hem ter doodt
berwijft / van d'ander ſyde de beu-
len die hem houden ghecoort ende
gebonden voor een volck / 't welch
tierd ende roeft datmen hem ceup-
pen ſoude. Ende dit is noch al
bupten hem / want aengaende ſij-
nen persoon / hy ſiet hem ſelven den
allendigheten ende catibigheten
die leeft / obergoten mit wonden/
ſeeren / ende beschaemtheit / een
verwijt der menschen / ende ver-
worpinge des volcks geworden/
ende 'tgene hem noch aldermeest
beswaert / is / dat al de ghene die
hy ſiet / in de plaatse van humme

128 Den Bloed. Bruyd. vertoont

saligheyt te soetken / dooz de ver-
diensten sijns lijdens / dat sy ter
contrarien vermeerderen humne
verdoemenisse. Maer niet-tegen-
staende al dat / niet en can hem
wederhoulwen van te vervolghen
het werck uwer saligheyt / we-
ghende boken al uwe verlossinghe.
Ende sult ghp soo ondanckbaer
ende soo onghetrouwli wesen / o
mijn ziele ! dat ghp hem sult ver-
laten om te voldoen aen uwe hoo-
beerdigheyt / aen uwe simelijck-
heyt / aen uwe quade lusten ? Sal
u herte wel soo onbekentsaem we-
sen / dat ghp sult connen segghen
met de bloedt-gierighe Joden / wop
en hebben gheenen anderen Co-
ninch dan Cesac ofte den Kepser /
wop en willen Jesum Christum
niet hebben voorz onsen Coninch ?
Neen / neen mijn ziele / en zijt soo
dwaeg niet. Die wilt kiesen Cesac
ofte de wereldt om die te dienen /
ghp sult mijnen Coninch wesen /
o Christe Jesu ! u aen-bidde ich /
ende roeps tot alle creaturen om
met my u te bekennen / ende u alle

eere

eere aen te doen voorz alle dese ver-
smaedtheden. O begheerte ich te
dienen / onder uw gheboden te
staen / u in als te volghen / dooz
wat wegh u belieft my te lepden.
Ghy sult voort-aen mijnen Con-
ninch wesen / ende niemandt an-
ders / u draghe ich op / mijn ziele/
mijn lichaem / al dat ich hebbé/
ende al dat my aengaet / dat het
al wese t'uwendienste.

Oppersten Connich ! o Stech-
ter van levende ende van dooden !
het onrechtverdigh oordeel van
Pilatus die u verwesen ende ghe-
levert heeft om ghecrupst te wesen
hadde ich verdient / maer als't u
immers belieft heeft dit oordeel
t'onderstaen om mijnen wille /
gheest my soo te leven / soo uwe
Conninchlycke Mastepdt te die-
nen / dat ich het oordeel vande eeu-
wighe verdoemenisse magh ont-
gaen / dat ghy rechtverdelijck
een sult ijt-spreken teghen den
gheene die uw goethendt hier niet
waer en nemen. Gheest doch sulch
leven aen mijt vrienden ende mij-

130 Den Bloedigen Bruydegom

nen naesten / bysonderlijck bidde
ich voor de ghene daer ick meest
schuldich ben voor te bidden. Ich
wille oock luttel achten de oordelen
vande menschen / als ghy soo
qualijch ge-oordeelt zyt ghetweest.
Alleene van uwe oordelen ben ick
bedreest / maer werkt soo in my
uwen Goddelijcken wille / dat ick
de selve niet te vreesen en hebbet/
maer met betrouwben een goet
voornisse mach verwachten.

D E N W E C H.

Christus is uyt het Paleys van
Pilatus voort-gheleydt geweest
ter plaeisen des Cruys-draginghe.
lanckx eenen gauck van 26. treden

Hier begint den Bloedighen wegh
anders genoemt. V I A D O L O R O S A , die
onsen BLOEDIGEN BRUYDEGOM ge-
laden met sijn Cruys, met bloedige voe-
ren begaen heeft, verdragende om onsen
wille d' aldermeeste pijn ende schande

DE

geladen met't Cruys. 8. stat. 13.

DE VIII. STATIE.

Cruys draginghe Christi.

Hier wordt den swaren boom des
Cruys, op de gequetste schouderen
Iesu Christi geleydt.

G H E B E D T.

 Beminder der mē-
 schen / wþ verwoon-
 deren ons dat ghp-
 naer soo vele onver-
 draghelycke pijnen
 soo ghewilligh aen-
 beert dat sþ aet Cruce op u doo-
 wonde schouderen ter liefde van
 ons ende dat wþ altyts soekien het
 onse af te schudder en te verstecken.
 O grondeloos gaethept ! geeft ons
 doch vromichept / ende geduerigen
 moet / op dat wþ geerne en ghewil-
 ligh / al het lijden dat u belieft ons
 op te legghen / moghen verdzaghen
 ter eer en ende liefde van u / die om
 onsen wille dien droeven wech /
 met bloedighe voetstappen hebt in-
 ghetreden / ende dat hardt Crups
 hebt op-ghenomen / op dat wþ al-
 dus hier beginnen met oprechte
 liefde u te lobben endete dancken /
 ende hier itamaels met alle de
 Heylighen in alle Eeuwen der
 Eeuwen. Amen.

M E-

M E D I T A T I E.

Bereydinghe,

Eerste deel der Meditatie.

H Ebbende myn ziele te gaen
Hiracteren met dien grooten
Godt / die alle creaturen van niet
heeft gheschapen ende onderhoudt /
het welck dat hy eenen ooghen-
blick liete te doen / sy terstondt in
hun niet souden vallen / met wat
vernederinghe uws selfs betaamt
het dat ghy u voorz hem gaet pre-
senteren ? Ende van alle kanten
hem soo verobligeert wesende / hoe
puer moet u meyninghe wesen /
verre van alle eyghen- soeckelyck-
heidt in deser dienst des ghebedts
die ghy hem gaet bewijsen ? Recht
dan u meyninghe als ghy condt /
'tselbe alleerne te willen doen om
hem te behaghen / soo ghy gheleert
zijt inde bereydinghe voorz de eec-
ste Meditatie. fol. 4.

HIS-

HISTORIE.

Tweede deel der Meditatie.

Doen Pilatus nu was siende
oat noch door de onghenadi-
ghe gheesselinghe / noch door de
on-menschelijcke crooninghe die
Joden niet ghepaert en waren /
ende datter nu begost opzoer tus-
schen het volck op te staen / soo
heest hy (soo hier vozen ghescept is)
gaen sitten op den Vechters-stoel /
ende tot trecken vande onmoosel-
heidt van dat onmoosel Lamme-
ken / soo wieg hy sijn handen / ende
die Joden te kirmen ghebende het
onghelyck dat sy hadden / seyde
hen: Sal ich uwen Coninch Cruc-
cen / ghelyck ghy op my begheert ?
Maer sy verhardt als steenen / rie-
pen een-drachtelijck: Wo en heb-
ben geenen anderen Coninch dan
den Kepser. 't Welch Pilatus ge-
hoort hebbende / heest Jesum ghe-
bormist totter doodt des Crucis /
hem leverende in de handen van
de Joden om daer mede hummen
wille te doen. Soo haest als de

sententie

sententie gegeven was / soo heb-
ben die beulen het purper cleedt
hem af - ghenomen / ende met sijne
evghen cleederen bekleedt / op dat
hy op den wech / gaende naer de
galghe / van elck een soude bekent
woorden. Daer naer brenghen die
soldaten den balck des Crupcen /
lanch / dich / ende breeet / den welc-
ken sy niet onsprekkelijke wreet-
heyt op sijn ghebenedijde schou-
deren wortpen. Ghy meucht dene-
ken / wat eenen strot dat het gaf
aen de tachken van die doornen croo-
ne. Waer op gheen acht nemende
bedwinghen hem terstont voorts
te gaen naer den bergh van Cal-
varien / van bresse oft Pilatus door
eenich wroegen van conscientie oft
quellinghe van sijn hups - vrouwe
soude die sententie weder - roepen.

Consideratie oft over-legginge
van dit mysterie.

Derde deel vande Meditatie

Wilt dunckt u toch mijn zie-
le / ober - legghende dese
droeve historie / dunckt u dat-
ter

136 Den Bloedigen Bruydegom

ter opt iet sulcs ghesien oste ghehoort is gheweest? Dien Godt/ die alle de menschen gheschapen hadde van niet/ die hen de ziele gheest/ het lichaem/ het leven/ den cost/de cleederen/ ende al dat sy behoeven/ die wordt dooy't versoech van sijn schepselen niet alleen ghegeesselt/ ende als eenen os geslagen/ maer niet doornen/ die scheep/ lanch/ ende dicht waren/ ghecroont; soo dat sijn ghebenedijdt hoofd van alle canten was bloedt gietende overbloedelijck/ ende daer mede niet verfaet wesende/ de ontsteken Oliphanten/ die dooy't ghesichte van't bloedt daer meer naer dorstende waren/ roepen dat men den gever des lebens/ den trooster van alle bedrückte menschen soude dooden/ crupcen ende vernielen. Wie hoorde opt in sijn leven sulcke bestelijcke vredelijckheypdt? Wat meerder wreetherd soude men kommen gepepsen? Maer wat veranderinghe is dit van die selve ghemeynre/ die over ses dagen hem was triumphelijck inhalende/

halende / singhende uyt blijschap:
Ghebenedijdt zp die daer comt in
den naem des Heeren : dat sy nu
soo op hem verbittert en wreedt
zijn ghewoorden / dat hunnen bloedt-
gierighen dorst met soo veel sla-
ghen / geesselen / swoepen / roeden/
bloedt / croonen / spots / ende blas-
phemien niet en kan versaeet zyn?
ja dat sy niet op en houden nu te
roepen datmen hem crupcen sou-
de / die over een ure noch van sunne
waren van hem liever te verlossen
dan Barrabam (hadden de Prin-
ten der Priesteren hun dat con-
tearie niet in-ghesteken / ende nu
hebbende die wreede sententie
terreghen / morpen noch den So-
ne Gods sijn egghen Cruys op
den hals / ende leyden hem uyt
om hem te doen sterven.

Maer myn ziele / wat ondank-
baer hebdt is dit? hoe comt in dit
volck sulck een ver-anderinghe?
sulck een on-menschelijcke ver-
steenthebdt / dat se dien selven niet
en willen laeten in't leven / voor-
den welcken sy over ses daeghen
soudent

138 Den Bloedigen Bruydegom

souden selfs hebben willen in hunne eerste vperichept sterben? soude dat gheschieden om dat so die gracie ende Goddelijcke vermae-ninghe niet waer ghenomen en hebben / dat so van sulck-een ex-tremiteyt tot d'ander ghecomen zijn? Want hebbende hem inghe-haelt als Cominch / als Sonne van David / en hebben hem niet als sulck ghetracteert ; 's abonts nie-mant en hiel hem te gaste / so hebben hem verlaeten / dit was het eerste; ten tweeden / so hebben hem laeten banghen : ten derden / nie-mant heeft hem ghesocht te ver-loffen : ten vierden / so zijn al af-gheloecken van die goede opinie ende gheooche dat so tot hem hadde: ten vyfden / soo hebbense Ba-rabbam hooz hem ghecozen : ten se-sten / hebben hem ghe-epscht ter-doodt : ten sevensien / hebben hem dat alder-bozeetste Cruyce op-ghe-lept / ende soo iwt-ghelept. Wat eene ongheloovighe ver-anderin-ghe / soude dit ooch gheloost kon-nen wesen dat men niet en saghe/

dat-

dat men dooz die vermaninghen
Godts gheen ghelooz te gheven
van soo vperighen goeden staet
comt te vallen in sulcke hardt-
nechtighe booshepdt.

Voor-nemen ende verweckinghe
van den wille.

Pierde deel der Meditatie.

TENIS dan niet sonder reden/
mijn ziele / dat mijnen Godt
my soo dichmaels is roepende /
ende segghende : Zichar. i. Keert
u tot my / ende ick sal my tot u
keeren ; dat hy sog dichmaels my
is betweghende met sijn Godde-
lijche in-sprake / om dat ick sijn
vermaninghen soude waerneinen /
ghehoor gheven / niet lichtelijch en
soude voor-by laeten gaen / niet
onghehoorsaem zijn / niet weder-
staen / niet mis-prisen / niet doo-
den / ende den H. Gheest uyt my
niet bannen en soude. Want nie-
mmet en wordt teenmael quaet
op eenen bot / ghelyck dock nie-
mant t' seffens teenmael goet en
wordt : men daelt in den put der
sonden

sonden niet met eenen spronck/
maec allenkiens met trappen.
Hebdp/ mijn ziele / niet ghemercht
dat als ghp vperigh ghebeden ende
ghemediteert hebt / hoe veel goe-
de propoosten dat ghp ghemaecht
hebt / hoe vnerighlyck ghp aenghe-
nommen hebt van u te gaen ver-
sterben / u selven in als te bumpten
te willengauen / uwen wille in als
te versiecken / ende Godt naer-
volghen / dat als-dan den duypbel
u hadde connen quellen niet een
groote sonde van kibben oft mur-
meren / oft achterclap / oft on-
cupschepdt / hy en soude niemant
t' hups ghebonden hebben / ghp en
hadt hem niet willen hooren / want
die Sonne der gratien bestraelde
u al te vperighlyck / die tot die
selve Sonne geheert zynde/ afghe-
heert waert van alle aertsche ghe-
nuchten ende sonden / daerom en
is den duypbel niet ghewoone als-
dan sulcke grove sonden voor te
houden / maer soekt de ziele niet
traphiens neder te brenghen : eerst
doet hy devoor om den goeden
mensch

mensch wat te doen verslappen in
sijn vperighe oeffeninghen / ende
Godts teghenwoordicheyt niet
waer te nemen ; daer naer eenen
trap nedter / om hem over vloede-
lijck te doen upt-heeren met hou-
ten/ lagghen / tydt verlies / waer-
mede men Godts inspraecke niet
hooren en kan / ende daer af hem
van Godt berispt vindende / doet
't selve niet veel achten noch daer
op veel passen. Ende hier van hem
noch vermaent vindende/niet ghe-
haarsaem zijn/waer van (daer-en-
boven) woerdende ghestraft/inwen-
delijck doet hem het selve weder-
staen. Ende dat nu somtijts ghe-
daen hebbende / als een peert / dat
nu den toom met de tanden vast
heeft / comt den mensch alle de in-
spraecken te verachten en te mis-
prijsen / ende alsoo haest alsse op-
staen met alderhande aertsche sa-
ken te dooden / ja contrarie dich-
maels te doen sonder achterdene-
ken ofte eenigh wroeghen/ ende soo
den gheest Godts in alle sijn wer-
kente bedregeben/ te dooden / ende

te

142 Den Bloedigen Bruydegom

te vernielen. Dat desen mensch
nu occasie come om te mureuren
ost achterclap te spreken / ost
eenighe andere sonden te doen /
hy doetse lichtelijck sonder ach-
terdencken / sonder remoeg : die
hem daer af vermanen / seght hy-
vies / scrupuleus / ost queschach-
tigh te zijn. Maer is dit nochtans
den selben niet / die over soo luttel
tijds niet een ydel woordt en wil-
de spreken / die niet en wilde al-
willens verstropt wesen ? ende nu
hadde hy d' occasie / hy is vereerd
tot alle sonden / ja het is den sel-
ven. Hoe comt dat ? hy heeft de
eerste gracie wederstaen / daer van
is hy onbequamer gheworden om
die tweede ghehoor te gheven ; van
de tweede versupint te hebben /
is hy tot de derde / de vierde / vijs-
de / ende soo voorts ghetomen / soo
vecre dat den selven / die Jesum
met blijschap d' een jaer / d' een
maendt / d' een weke / ontsanghen
heeft / daer naer hem soo comt te
haeten / dat hy doende sonde op
sonde alle sijn tormenten / ghees-
len /

len / croone ende cleynigheyt ver-
niet : ja leght alle dese swaere
sonden op die teere schouders
sijns Saligmakers / die daer
krycht onder dat ghewichtte. Daer
dien dat soo is / o Heere ! soo wil
ich nu beter u Goddelijcke gra-
tie waer-nemen / u inspraecken
vol-doen/ghelooftsaem wesen/ende
groot achten / nademael dat soo
doende ich can voort-gaen in al-
le deugden/ en al waer ich als ee-
nen dupbel / soo doende / soude ee-
nen Enghel worden ; ende an-
ders doende / al waer ich eenen
Enghel / soude in eenen dupbel
veranderen. Daerom Heere / wilt
my toch stercken / ende bedwin-
gen u gracie waer te nemen / ende
in als voldoen / op dat ich u hier
ghelooftsaem wesenide / mach eens
u volghen als een oruioosel Lam-
mekken. Amen.

D E N W E G H.

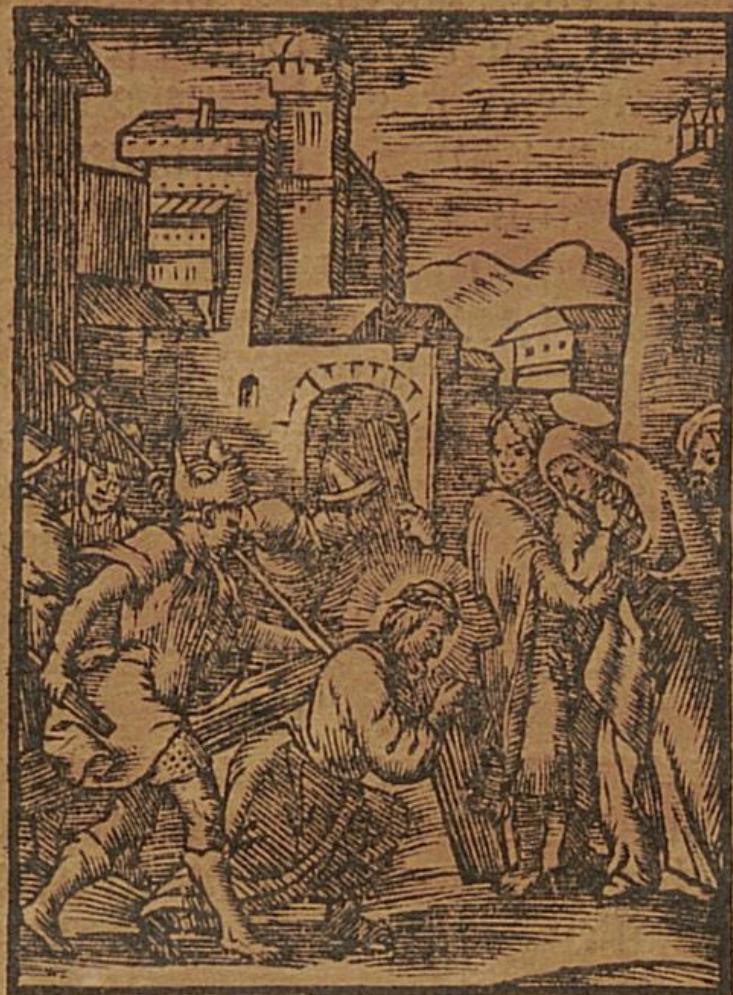
Christus is met t' Cruyce voorts-
ghegaen tot rachten tigh treden

D E

---

144 Den Bloedigen Bruydegom
DE IX. STATIE.

Den eersten val Christi onder
sijn Cruys.

Onsen Verlosser beswijckt voor't
eerst onder het groot ghewichte
des Cruys , valt jammerlijck ter
aerden , wordt met stooten ende
slaghen wreedelijck opgejaecht.

GHE-

G H E B E D T.

Ch hoe groot ende
swaer zijn mijne
sonde/die den crach-
tigen Sone Godts
onder het gewichte
des Crups doen be-
swijcken ! O Heer wie can u hier
verlichten en trooste ? Ich selve/ist
dat ick versaeche ende verlaerte alle
mijne boosheidt/ en quade begeer-
lijckheden / oorsaecke van uwen
Dal. Is het moghelyck/onmynen
Godt ! die daer light onder de
voeten der menschen/ dat ick u nu
voortgaen noch sal willen met son-
den beswaeren/ende verdruken.

O bermhertighen Godt ! geeft
mi en alle menschen gracie dooz
dese verdrukkinghe / dat wop niet
een cloeck ende sterck voornemen
moghen al het pack der sonden
teenemael af-legghen / ende uitte-
pijne verminderen met het aen-
nemen van een nieuto leven / op
dat wop aldus hier beginnen met

G

alle

146 Den Bloedigen Bruydegom
alle liefde u te loben ende dancken/
ende hier naewaels met alle de
Heylighen in alle Geulen der
Geulen-Amen.

M E D I T A T I E.

Bereydinghe.

Eerste deel der Meditatie.

Naledemael / mijn ziele / dat
alle creatueren soo zijn in
Godt dat sy nae hun wesen nim-
mermeer uyt hem en sullen we-
sen (want hy alomme ende in alle
plaetsen is (met wat eerbiedinghe
ende respect moet ghy u houden
in syne teghenwoordigheyt in
alle tijden/ maer naemelijck als
ghy niet syne moghentheyt gaet
handelen om te versoecken niet
alleen syne vrientschap / maer om
syu kindt / jaer syne beminde bruyt
te worden? Bidt hem dat hy u
daer toe een oostmoedigh herte
verleene/ ende een surver megnin-
ghe / op dat ghy alleenelijck om
hem te behaeghen / dit ghebedt
mocht doen sonder iet anders
daer int te versoecken / van het vol-
brengen

vallende onder't Cruys. 9. stat. 147

brenghen syng lieftien wille / soo
staet hier vooren inde bereydinghe
voor de eerste Meditatie. fol. 4.

HISTORIE.

Tweede deel der Meditatie.

Als oo dan (myn ziele) den
Onsterfelycken Godt van de
sterfelycke menschen ter doodt
was verwesen / ende nu als mis-
dadijgh soude de schuldij der doode
gaen betalen / die ghy schuldigh
waert / soo mooghdy dencken / dat
terstondt die trumpeten ghesla-
ghen wierden / om alle de peerdt-
ruyters te vergaderen / van vree-
se datter iemandt den Verlosser
soude comen verlossen / ende om
hem te meer te beschamen. Maer
hier en hiel niet op die waech-
gierigheyt bande Joden / maer
om hem meerder clepnigheyt
aen te doen / ende op datmen niet
peynsen en soude / datse hem dooij
nijdigheyt ter doodt brachten /
soo hebbense twee dieben / twee
quaet-doenders / met hem wullen
rechten / op datmen gheen ander

onderscheidt tusschen alle dese wesen en soude / dan dat dien den voogsten moet wesen/ diemen van drie de meeste tormenten aendedede.

Maer / mijn ziele / wilt om Godts wille wat mercken dese alder-droeffe processie. De huyters zijn vergadert / die dieven zijn daer ghebracht / het Cruyce is gehelven / ende ghestooten op die teere schouderen vanden Sone Godts/ by duysenden menschen die daer waeren vergaerdert om dien verleijder des volcks (soomen hem hiel) te sien naer de galghe gaen ; d'ene riep : Sal hy niet haest comen? d'ander seyde : Hy heeft al te langhe geleest , d'andere wenschten hem nu te moghen sien hanghen. Ende een luttel daer na / siet daer comt den Almoghenden Godt / mismaect / krank / benauwt / vol weedom / ghecroont met doornen / gheheel bebloedt / ende gheladen met den halck des Cruycen / omringhelt met een groot ghetal van beulen ende soldaten / die tierden / en huylden als raesende honden.

Hadt.

Haot gyp ghesien terstont al die
rapaille van dat cleyn ghepeu-
pelt / d'een laggende / d'ander sin-
ghende ende spottende / ende soo
voor loopen om goede plaatse te
hebben om hem te sien crupcen.
Daer naer volghde een deel sol-
daeten die de twee dieven ter doodt
leyden. In't midden volght uwen
Godt / alsoo verselschapt / ende tee-
stondt ghevolght van alle de Prin-
cyen der Priesteren ende Phariseen
te peerde / verblijdt ghelyck Leeu-
wen / die hun verheughen on een
schaep ghebonden te hebben om
te verslinden : ende in dese alder-
schandelijckste ghesteltenisse / soo
cranch ende flau wesenis dat hy
by-tans niet gaen en conide / wordt
den Godt der Hemelen gheleyd /
ost / om beter te segghen / ghetroc-
ken lanchs die vermaerde straeten
van Ierusalem / niet sulch-een
haeste / ghewelt / ende vermoeft-
heydt / dat hy commende op die
plaetse Caurus oft Corus ghe-
naemt / plat neder ter aerden viel
voor de eerste-mael. Al welche on-

150 Den Bloedigen Bruydegom

lydelycke schande die onsen Heere
in dese processie soude lijden door
den Prophete den H. Gheest was
soo swaer weghende/dat hy seide:
Psal, 58, De gene die de wacht hiel-
den aen de poorte, die waeren my
valschelijck beschuldighende; ende
die inde herberghe den wijn dron-
ken, waeren met my gec kende ende
spottende.

Consideratie oft over-legginge
van dit mysterie.

Derde deel vande Meditatie.

AL hadde men nauwke gestu-
deert / o mijn ziele / om een
schandelycke processie te willen
maecken/ soudemen wel iet ghe-
lijck ghebonden hebben: Isser
wel het minste achter ghelaten oft
vergeten dat mochte die schande
van uwen Godt vermeerderen:

Want ten eersten/ aengaende de
plaetse; waer was hy meer be-
kent:waer hadde hy meer ghepre-
dictiende miracelen ghedaen dan
in Jerusallem/ al-waer hy voor

Messias

vallenbe onder't Cruys. 9. stat. F 5 r

Messias hadde soo dichtmaels be-
kent ende aen-ghesien gheveest?
Opende den tydt : op wat pas-
wast vanden jaere datter meer
volck aldaer vergaederde / dan te
Paesschen/ om het hooghtydt van
het eten des Paesch-lams te hou-
den? Alwaer niet alleen ijt Ju-
deen/ Galileen/ oft andere naest-
ligghende Provincien de Joden
als-doen vergaedert waren / maer
oock van alle bewoonde landen
vande gheheele wereldt / daer de
Joden verstoopt waeren. Op de-
sen tydt dat het volcke van alle
canten hier vergaeder was ; heest
den Sone Godts willen ter doodt
gheleypdt worden / niet als onnoo-
sel / maer als misdadigh ; niet al-
leen / maer als den Capiteyn van
de dieben oft moordenaers ; niet
van ie nant deghelijcks/ maer van
die beulen ; niet vry ende onghe-
bonden / maer ghekoort ende ghe-
ketent ; niet op den wegh van sijn
vrienden vertroost / maer ter con-
trarien vande ghewoonelijcke
bernhertigheydt veroost. Want

152 Den Bloedigen Bruydegom

daermen de misdadigheen alle die instrumenten daer se dooz moeten sterben / soo luttel laet sien als het zijn can / daer moet den Almo- ghenden Godt sijn erghen swaer Crupce selve draghen / in sulck-een schande / droefhepdt / pijnre ende clepnighepdt. Maer wat magh hier af de reden wesen / dat hy ver- kosen heeft die upterlijckste schan- de ende versmaedthepdt die men pepnisen coste / die hy nochtans hadde connen ontgaen / hadde hy ghewilt? Hy die eeuwigh Godt was / die inden hemel vergheschapt is met milioenen van En- ghelen die hem aen-bidden / die wordt hier gheleypdt tusschen die beulen. Van wien de Salighe gheesten zijn roepende met alle eerbiedinghe: Hepligh / Hepligh / Hepligh is den Heere Godt van de Hepz-crachten: dien selven wort hier bespot ende begecht als eenen dief / quaet-boender oft misdadi- ghen. Dien selven die al de hemel- sche vorgheren dooz groote eerbie- dinghe niet en derfden aensien /

ende

vallende onder 't Cruys. 9. stat. 153
ende van wien zy al hun hepligh-
heyt/ende glorie ontfanghen/wort
hier onteert van't gheselschap van
twee dieben / in't midden vande
welche (als den misdadighsten)
hy wordt ter galghen ghelepyt.

Voor-nemen om naer te volgen:
Verweckinge vanden wille.

Vierde deel der Meditatie.

Wilt ghy dan weten / myn
ziele / waerd om dat dien groo-
ten Godt soo groote cleynigheyt
heeft gheleden/die glorie der Enge-
len soo versinaet wort/dien afgrone
alles goets soo verwoerde wort ? hy
heeft het u kermelyck gemaect doen
hy seide: Matt. 11. Leert van my dat
ick ootmoedigh ende saechmoedig
van herten ben. Ghy mensch / als
ghy versinaedt wordt van uwen
even-naesten / leert van my die
Godt ben / dat ick versinaedt we-
sende van myn schepselenen voor
u sonden / dat hebbe ootmoedelijck
ende verduldelyck gheleden / om
dat ghy u niet en soudt te goedt

154 Den Bloedigen Bruydegom

houden oock om mijnen't wille
versmaet heyd te lyden. Ghy stof
der aerden / leert van my als men
u sal valschenlyk beliegen / ende iet
op-tijghen ten onghelycke / dat sel-
ve geerne te lyden / naedemael dat
ich Schepper der aerde / ende Ver-
losser des menschen / hebbe voor u
sonden moeten als eenen dief ter
galghen gheleypdt worden. Ghy
etter ende slijm nae den lichaem /
ende eenen sack vol alle sonden
nae de ziele / leert van my als men
gheen werck van u maken en sal /
ende sult mis-presen oft cleyn ge-
acht worden / dat ich / die ben de
euwighe saligheypdt van alle crea-
turen / om u dese lesse te leere / ende
om u te verlossen / hebbe veracht /
ver-smaet / mis-presen gheweest van
de menschen / mijn creatueren / in
die vermaerdste stadt des we-
relts / op die vermaerdste plaeften
des stadtis / ende op dien tydt dat
aldaer aldermeest volck was ver-
gaedert. Maer blijst ghy nu mijn
ziele / die soo geerne ghepresen zijt /
die soo noode het minste woordt
lydt /

lydt / dat u te cort schijnt te doen
aen u eere ? Hoe suldy nu derken
die eerlijcke plaetse begheeren /
reden oft recht eysschen van die
sullen in't minste u eere te cort
ghedaen hebben ? wat suldy ant-
woorden aen uwen Godt / ghy die
soo hoedeerdigh zijt / dat ghy de
minste versmaerdept niet en condit
sijden / als hy u sal vraeghen of
ghy zijn lesse van ootmoedigheyt
hebt naer-ghebolght ? het schijnt
dattet maer fabelen en zijn / soo
luttel dat ghy u dat aen-trech /
soo luttel als ghy dat soecht te
volghen / ende nochtans die on-
misschelijcke waerheyt heeft ghe-
sept : Matt. 18. Indien ghy niet oot-
moedighen wordt als cleyne kinder-
ren , 't rijck der hemelen en sal niet
geopent worden , want daer maer
die cleynne / ende ootmoedighe van
herten in en comen / die comen
verdraeghen om Gods wille / oock
ten onghelycke versmaedt te we-
sen / ende daer-inne hunne Godts
lesse naer volgen. Wilt dese woord-
en wat weghen / o mijn ziele / ende

156 Den Bloedigen Bruydegom

aen dese elle-meten / oft ghp oock
zijt op den wegh der salighedt /
want Godts woordt is waerach-
tigh : vindt in u noch niet dese
ootmoedighedt nootsaeckelijck
tot de salighedt / wilt toch dese
lesse in't overdencken des ootmoe-
digheids uw's Godts in sijn
Passie lesen / ende soo sult ghpse
haest leeren. Maecht een vaste re-
solutie van niet meer hoobeerdigh-
te wesen / niet meer de eerste plaet-
se/etc. te begeeren / niet meer ver-
smaet wesende / u te verantwoor-
den.

D E N W E C H.

Christus is voort-ghetrocken tot
Ceenenstigh treden, ende cenen
halven voet.

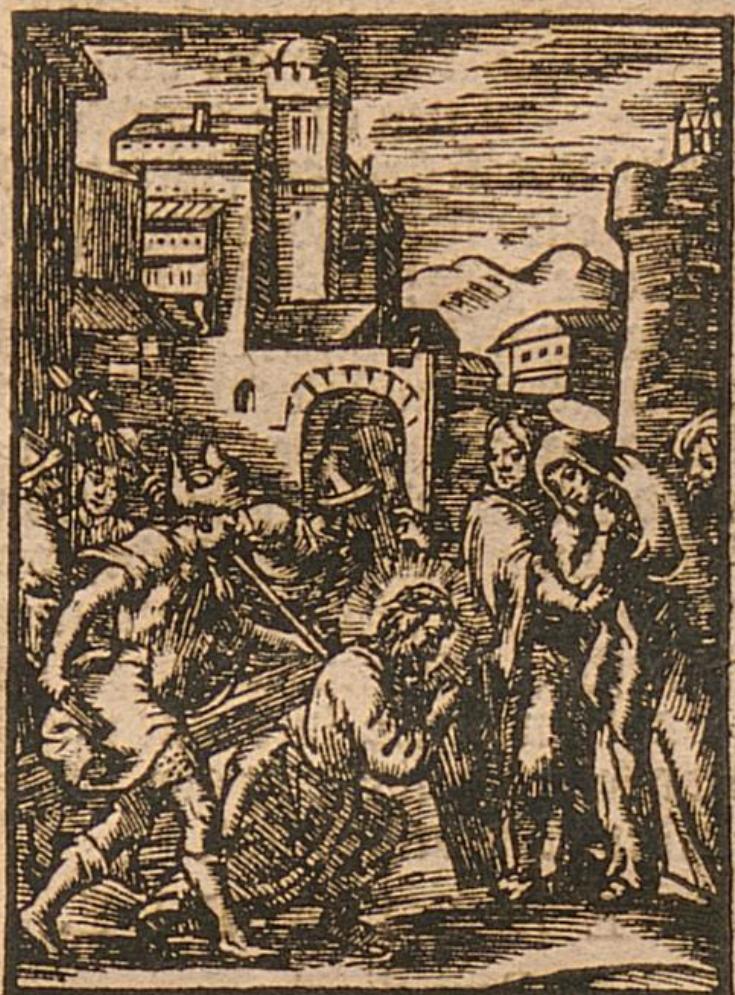

D E

ontmoet. van Maria. 10. statie. 157

DEX. STATIE.

De ontmoetinghe van de heylighe
Maeght M A R I A.

De alder-bedroefste Moeder met
onsprekelyck medelijden, comt
haren alderliefsten Sone in't ge-
moet.

67 GHE

G H E B E D T.

 Bedroefde Maget/
o Moeder vol rou-
we/ siet daer is uwē
alderliefsten Sone/
t'een emael ontsche-
ven ende doortont.

Hoe wreelt en straf een sweert des
drucks ende medelijden dooz-gaet
uwē teere ziele! depkt doch onder
ons dese droef heydt/doorsnijdt ons
herten met deernisse/beweeght ons
ghemoet over het alder-smertelijs-
ste lijden van uwē natuerlijcken
Sone/ onsen Heer ende Godt / op
dat wop aldus hier beginnen met
alle liefsde u ende hem te loben en
te dancken/ ende hier naemaelis
met alle de Heyligen in alle Cen-
wen der Eeuwen. Amen.

M E D I T A T I E.

Bereydinghe.

Eerste deel der Meditatie.

A Enghessen myn ziele / dat
Aghy niet alleen reden en hebt
van u te versot moedighen ten op-
sichte

sichtie van uwe groote verwo-
penthepdt gaende spreken aen dien
grooten Godt / in wiens teghen-
woordighepdt dien gheheelen he-
mel alsoo veel als niet is ; maer
veel meer om u groote hoofdeer-
dijc / comende voor uwen oodt noe-
dighen Godt / ghp om wien dese
lesse te leeren hy hem soo veroordt-
moedigheit heeft / siet nu u veste te
doen van u te verclepnen in sijn
teghenwoordighepdt / ende niet die
superste liefde als ghp kondt / son-
der opsight van eenighe epghen
baete oft troost / recht u meeninghe
van desen tijdt deg ghebeds over
te bringhen / soo ghp gheleert zijt
inde bereydinghe voor de eerste
Meditatie. fol. 4.

H I S T O R I E.

Tweede deel der Meditatie.

Al ist dat die menichte van
Asmerten / die uwen Saligh-
maecker is ijdinge / soo groot ende
menighuldigh zijn (mijn ziele)
dat ghp gheen tijdt noch ver-
standt en hebt om die ghenoeghsae-
melijck

160 Den Bloedigen Bruydegom

melyck te weghen ende t'overlegghen ; nochtans soos en betaemt het niet die onsprekelycke droefhepdt ende smerte te vergheeten / waer mede dat duerende al desen tydt der passien moeste behanghen wesen dat moederlyck herte van die cepte Maghet Maria. Want ghy mooght wel dencken hoe spete moede moest blijven / als haeren beminiden Sone / die zy veel meer dan haer selven beminde / gisterabondt dien droeven oorlos hadde ghenomen om te gaen sterben ; sterben / segghe ick / die aldergrouwelijckste doodt / daer - men opt af ghehoort heest / om de sonden van sijn byanden : hoe die bedruchte Moeder moeste overgoten wesen van droefhepdt / ende traenen / dat en is met gheen menschelyck verstandt begrijpelicck.

Maer als het haeren ghebenedijden Sone immers soo gheliefde / ende dat hy meer achtede die liefde die hy droegh aan die sondaers dan den troost sijns lieftse Moeders / nu hy van haer vertrocken

trocken was / siet eens hoe haer
herte moeste t' elckens op een nieu
verhaest wesen/ als sp nu van d'een
verstondt sijn ghedangenisse / van
d'ander / hoe hy tot Annas soo
deerlijck gheslaghen hadde ghe-
weest : hoe hy tot Capphas dien
alder-droefsten swaersten nacht
hadde ghepassert die opt op die
wereldt was ; hoe hem S. Peter
verlooghent hadde / ende al die an-
dere verlaeten. Dit al niet-tegen-
staende / hoe swaer het was / en
conde (soo men wel dencken magh)
haer moederlijck herte niet ver-
draeghen / oft sp en begheerde hem
te gaen volghen / ende bessen / naer
dat alle die menschen hem soo
wreedt / ende onghetrouwigh wae-
ren / oft sp ten minsten hem niet
eenighen troost en soude hebben
connen aendoen : soo gaet sp met
haer bedruct gheselschap niet te-
ghenstaende haere onsprekelycke
swackigheidt / die haer de droef-
heidt causeerde / ende volghende
soo naer als sp conde die droefhe-
processien nu van Capphas tot

Pila-

Pilatus / van Pilatus tot Herodes / van Herodes wedron tot Pilatus / ende hem niet commende eens noch sien noch sprcken om die menichtte banden volcke die daer ontrent liepen / soo heest sp apparentelijck ghebleven door het Paleys banden stechter verwach- tende dat haren Soon soude uit- comen. Maer eplace als de Stech- ter hem te vozen bracht soo wree- delijck ghegheesfelt / soo schroomie- lijk ghecroont ende riep: Siet dit is den mensch; ende die ander daer teghen: Crupst hem / Crupst hem. Wat dunckt u/o ziele/ hoe dat dese Moeder moeste te moede wesen: soudemen woorden connen binden om het selbe te beschrijven? Heent voorwaer. Maer als nu de sententie des doadts uit-ghesproken was ; verlanghende om haeren Soone noch eens te moghen van by sien/ ende den alderliesten adieu te segghen/ heest hem ieuers ver- wacht / daer hy moeste passeren. Alwaer den Soone Gods/ die oock naer den lichaem haren eenighen

Soone

Sone was in sulch-eene on-men-
schelijcken staet/ haer ontmoette.
Hoe vende die herten hier te moede
waeren/ wat die ghesichten mal-
canderen spraecken sonder woord-
dea/ hoe die bedruchte ghestelte-
nissen malcanderen ziele totter
doodt dooz-wonden/ dat laet ich
u nu bevoeden ende overdencken.

Consideratie oft over-legginghe
van dit mysterie.

Derde deel vande Meditatie.

Mijn ziele/ die meest tot desen
vijdt u hebt ghedaessent in'to-
verlegghen des lijdens uwe **S**a-
lighmakers/ slaet nu uw gedach-
ten op syne ghebenedijde **M**oeder
die haer soo troosteloos vind/ dat/
hadde God hare niet over-natuer-
lijck gestrekt/ ick niet en weet hoe
sy soude hebben connen blijven in't
leven. Want ghelyck haren ghe-
benedijden **S**oone/ alwas hy een-
paerlijck vereenigd met den wille
syne **V**aders/ nochtans nae syne
menschedt/ door de toe-latinghe

Godts/

Godts / soo was hy de doodt soo
vreesende ende bevoelende / dat al-
leen dat over-dencken der selver
hem dede water ende bloedt swee-
ten : soo ist oock gheschiedt / dat al
was die ghebenedijde Moeder t'ee-
nemael over-ghegeven in den
wille des Hemelschen Vaders /
dat sy niet en liet onsprekeliicken
druck / ende medelyden te geboelen
in haer moederlyck herte / siende
de pijnen van haren Sone. Inde
voeghen dat wel ghelooffelijck is /
dat haer min pijn soude gheweest
hebben de doodt selve te sterben /
dan aen haeren lieben Sone dese
pijnen ende de doodt te sien aen-
doen / en hem te over-leben. Want
dese twee alder-edelste herten wa-
ren met sulck-eenen onbindelijc-
ken bandt van supver liefde ghe-
bonden / dat die minste absentie
van haren Sone was dese alder-
edelste Maghet een swaer truwe /
en alle armoede / quellinghe / droef-
hendt / ende verbolgh in sijn ghe-
felschap was haer een ghenoachte.
Want nopt Moeder haeren Soon
met

niet ghelycke supver brandende
liefde en beminde als dese Moe-
der ende Maget / ende want Godt
den Vader aen sijnen eenigen So-
ne voor de costelijcke gaven gaf
dat hy in het midden van alle sijn
lyden hem beroofde van allen
troost (want naer sy-selven is dit
die edelste gawe die Godt sijne
liefste vrienden gheeft) daerom
heeft hy oock die H. Maghet met
dese groote gawe apparentelijck
al haer leven langh) maer op de-
sen tijdt) overvloedelijcke begaest.
Volghens de propheete vanden
rechtveerdighen Simeon/ Luc. 2.
dat het swerdt der mistroostigh-
heit haer ziele doorgaen soude ;
soo als heden meer dan eenighe
creatueren / die Coninginne der
Martelaren wel beproeft heeft /
ende cloekelijck (niet te min tot
den epnde toe sonder eenigen troost)
verdraeghen heeft.

Voor-

Voor-nemen om naer te volghen.
verweckinghe vanden wille.

Vierde deel der Meditatie.

Ghp zijt wel voorsekert/ mijn
Gziele / datter nopt iemant op
de aerde leefde hote Godt meer be-
minde/ dan sijn eenighen Soone/
ende die alder-heylighste Maghet
Maria ; soo is't nochtans/ dat
waer ghp hun leven aensiet/ ghp
alommie dat siet/ omringelt niet
alderhande quellinghe ende be-
nauwheypdt: maer bobent al in dit
alder-droefste spectakel/ waer den
Soone ende sijne Moeder soo be-
roost zyn van allen troost/ dat
waer dat sy hun heeren/ sy anders
niet en binden dan oorsaecke van
meerder afflictie. Want hen kee-
rende tot Godt den Vader/ sy sa-
ghen noch sijnen thoorn onghe-
blust / brandende/ ende eyfchende
wraecke van alle de sonden der
menschen / die sijnen Soone op
hem hadde ghenomen; keerden sy
hen tot die Discipelen/ den mee-
stendeel hadden hen verlaten/ den

prin-

principaelsten hadde hem ghesloo-
ghent/ den anderen vercocht/ ende
sy-selven verhanghen; keerden sy
hen tot die deulen/ sy ontsinghen
wreede flaghen/schimpende wooz-
den/ en onlydelijcke blasphemien;
keerden sy hen tot u/ mijn ziele/
soo saghen sy / Hoe ondankbaer
ghy soudt wesen van sulck-een
weldaedt/ ende hoe luttel profyt
ghy doen sfduyt met sulck-een ex-
empel/ dat hen soo diere stont/ soo
dat sy(om u doch te leeren dat ghy
op dese wereldt gheenen troost en
moet soeken) hun veroost hebben
van allen troost/ waerom sy doch
nu zijn die aldermeest ghetroost
worden. Heeft den Sone Godts
dan/ ende sijn heylighhe Moeder
allen moetsaechelycken troost uit-
wendigh ende inwendigh willen
derben/ hoe comt dan dat ich noch
alle mijnt wellusten soo onverster-
vlijck vervolghe/ die van mijn
doghen in't sien/ van mijn ooren
in curieuse tijdinghen. Ich voede
mijnen smaeck in wel't eten/ mijn
gevoelen in alderhande ghemack/

ende

ende myn begheerlijckheyt ben
ick in alderhande sinnelijckheyt
soechende. Ende soo verre dat ich
my somtijds in dese grove onver-
stoorbentheden begeere te verster-
ben / soo keere ick my terftondt tot
die inwendighe eygen liefde / ende
wille mynen troost ende smaech
in Godt binden. Ende soo ick die
niet en finde / het ghebedt comt
my te verdrieten / die ure der medi-
tatiën valt my te lanch / ick soecke
eenighe oorsaecke om die te verla-
ten: Is dat niet een openbaer teec-
ken/mijn ziele / dat ghy Godt niet
en soecht / maer wel den troost/na-
demael dat soo langhe den smaech-
kelijcken troost duert / ghy soo lan-
ghe wel soudt willen bidden / ende
sonder dien wilt het ghebedt ver-
laeten? Soo en heest den minnaer
uwer zielen niet ghedaen / hy heest
u bemindt sonder smaech / sonder
troost ; jae in d'uyterste desolatie
heest hy u gesocht / ende heest hem
laeten costen al sijn ghesontheyt/
al sijn leden/ jae sijn leven / om u te
feeren dat de waerachtighe liefde

lighc

light in het versmaeden van allen
troost ende ghenoechte / ter liefde
van die-men bemindt. Daerom/
mijn ziele / indien ghp meynt/dat
ghp uwen Godt bemindt / proeft
het hier mede ; aensiet hoe ghelyck
ghp blijft volherdende in u ghe-
bedt als ghp van alle smaeck/licht/
troost / ende bevoelichepdt beroost
zijt. Siet oft ghp dan ghetrouw-
welyck u beste doet om daer in
teenemael over-ghegheven te we-
sen in den wille van uwen Heere/
ghelyck ghp in't beginsel uwen
wille ghorecht hebt / sonder u te
quellen / om dat ghp niet bidden ;
mediteren/oft aspireren en kondt/
maer zijt teenemael te vreden met
sijnen wille / aen den selben u ghe-
rustelijck onderworpen houdende
in alle quellinghe.

D E N W E G H.

Christus treckt voorts lancks ee-
nen wech van 71.treden, ander.
halven voot.

D E

DEXI. STATIE.

Hulpe van Simon Cireneus.

Eenen driehoek daer Simon Cireneus ghedwonghen is gheweest het Cruys te helpen draghen , op dat onsen Saligmaker onder het selve niet en soude blijven.

GHE-

geholpen vā Sim. Ciren. II. stat. 171

G H E B E D T.

Gh he merck / o Heere /
dat ghp over-last ende
vermoeft zijt. Och dit
Crups holt u soo swaer
om draghen / ende be-
geert van ons gheholpen te zijn /
dat is / dat wop malcanderens
Crups / verdriet / pijn / quellinghen
souden ter liefde van u geerne hel-
pen draghen. Ende dies wilt ghp
in alle onse swaricheden ons ghe-
stadelijk wyp staen / ende den mee-
sten last draghen. Gheest ons dese
gracie Heere / ende aldus fullen wyp
t samen beginnen met alle liefde u
te loben ende dancken / ende hier
namaels met alle de Heplighen in
alle Eeuwen der Eeuwen. Amen.

M E D I T A T I E.

Bereydinghe.

Eerste deel der Meditatie.

VEn ghebzeecken dan gheen
redenen (mijn ziel) niet al-
leenom u te vernieten inde teghen-

woordighedt van die Goddelijc-
ke Majesteit/ die hemel ende aerde
verbult / maer oock omnu hem
ghetrouwelijcker te willen beha-
ghen / ende ten opficht van sijn
liefsten wille alleen u ghebedt te
gaen doen / sonder ter werelt daer
in iet te pretenderen/ streckende tot
uw troost oft solaes / maer al-
leen dat sijn liefsten wille ghe-
schiede / soo u gheleert is inde be-
repinghe voor de eerste Medita-
tie. fol. 4.

HISTORIE.

Tweede deel der Meditatie.

Als nu den Sone Gods (mijn
ziele) soo hartelijcken gevallen
was die eerste mael onder dat
swaer Crups / hoe meyn ghy dat
de felle houden / sonder acht te slaen
dat hy geheel machteloos was/
heel vermoedt / heel cranch / hebben
begonst ront om hem te coepen en
te tieren als briesschende leeuwen /
ende met stocken / met coorden / met
voeten / en vuisten hem wreedelijck

te

geholpē van Sim. Ciren. 11. stat. 173

te staen / segghende dat hy op soude
staen / dat hy voorts spoelen soude /
dat hy't soo niet ontgaen en soude.
En den ootmoedigen Jesus doen-
de al sijn uytterste best om dese
wreedheulen ghehoorsaem te zijn
so heeft hy gepooght om op te staen /
maer eplacen dat pack des Crup-
cen woegh alte swaer / hy en con-
de dat niet meer alleen op-heffen.
Wat remedie ? want die wreedhe
Joden / die niet en vrees den besmet-
te worden niet de doodt en wreedhe
slaghen / die sy den Sone Godts
aen-deden / en dorsten het Cruppe
niet aenraecken om niet besmet te
worden / want sy het Crups als
eene maledictie achten. De Her-
densche soldaten die en wildent
oock niet doen / om dat sy het
Crups versmaeden ; die Disci-
pels ende sijn vrienden en dorsten
hen niet tooghen : ende nochtans
dese beulen willen hem voorts
hebben. Hy pooght soo hy can
wat voorts te gaen / maer hy en
can het ghevoiche niet meer dra-
ghen / soo dat sy selver begonsten te

vreesen datse hem op den bergh
niet lebende crijghen en souden.
Daerom siende daer passeren Si-
mon Circeneus / hebben hem tegen
synen danch (hoe onghewillich dat
hy was) bedwoonghen / ende ghe-
welt aenghedaen / op dat hy het
achterste eynde des Crupcen drae-
ghen soude. 'Twelck hy bedwoon-
ghen zynne heest ghedaen. Maer
hoe luttel hulpe moet den Saligh-
maker van sulck-eenen bedwoon-
ghen dienst ontfaen hebben.

Consideratie oft over-legginghe
van dit mysterie.

Derde deel der Meditatie.

HOe waerachtigh (o mijn zie-
le) is die prophetije die van
desen drueben ganck is sprekende /
al-waer uben Salighmaecker is
claghende : Isaiæ 63. Torcular cal-
cavi solus , & de gentibus non est
vir mecum, Ick hebbe alleen als
een druppe onder de persse des
Crupcen gheleghen / ende van al-
le die lieden en was niet eenen
man / die my ghewilligh daer

in

ingheselschap houden soude. Godt
almachtigh nu soo debyl / cranch/
ende uyt-ghebloet wesennde / daer
hy hem niet rechten en conde / al
ghebraken hem die lichaemelijcke
crachten / nochtans vol begheerte
om op dien Bergh sijn offerhande
te gaen doen / niet meer voorts
commende / hebbende een cleynne
hulpe van noode / van alsoo veel
dupsenden van volcke die hem
qua men sien sterben / en wilde niet
eenen man hem helpen / oft sijnen
dienst presenteren : soo dat hy alleen
heeft moeten dien wijn der eeuwige
gher verlossinghe perssen sonder
hulpe / tot alder tijdt dat de felle
beulen / breegende dat hy soude op
den wegh sterben / het Cruyce
geen van al en begeerende te ge-
raechen / siende daer ontrent eenen
heydenschen man Simon van Ci-
renen / hebben hem (niet-teghen-
staende al sijn ontsegghen / teghen-
stryden / ende wortelen) bedwoon-
gen het achterste eynde des Crup-
cen te nemen / ende soo naer Iesum
te draghen. Wonder boven won-

der! dat Godt om den mensche
lijdt / ende dat den mensche hem
in't lijden gheen gheselschap en
wilt houden: Godt draegh het
meestedeel van't Cructe / ende wop
ontsegghen een cleyn deelken:
Godt die doet het ghewilligh/
ende wop door puer bedwanck ;
wat wonder, ist dat Iesus soo lut-
tel hulpe van sulck-eenen bedwon-
ghen onghewillighen dienst ont-
fanghen heeft?

Voor-nemen ende verweckinghe
van den wille.

Vierde deel der Meditatie.

Maer / mijn ziele / welck
mach de reden wesen dat
uwēn Saltighmaecker in al sijn
lijden alleen heeft gheleden ; maer
in sijn Cructe-draginghe dat hy
moet een hulpe hebben ? 't welck
hy niet soo veel toe en laet om
hem selben te vertroosten / als om
ons een verborghen mysterie te
leeren/te weten/ dat hoe wel hy dat
soo geerne droegh / als al de rest
van sijn lijden / 'tselue ons noch-

tans

tans niet te bate en soude comen/
al was het soo crachtigh / 'ten 3p
wp daghelycks mede ons Cruyce
met hem droeghen. Wonder bo-
ven wonder ! alsoo langhe als wp
hier woonen in dit dal der tranen /
moeten wp ons Cruycen / ende die
veel ende swaer daghelycks drae-
ghen / ende nochtans en willen wp
die wete niet leeren van dat op het
salighste / ende oock (om soo te spre-
ken) het ghemackelijske te doen :
want op eenen tijt een Crugs van
thien pont sal ons swaerder we-
ghen / dan op eenen anderentijdt
een Crugs van hondert pondt.
Waer dooz dat dit gheschieden cau/
suldij uyt dese ghelyckenis ver-
staen : Leght eenen last van thien
pont op eenen man die in drie da-
ghen niet gheten en heeft / die sal
hem veel swaerder vallen / dan ee-
nen last van hondert pont als hy
versch is ende wel geten heeft / ende
salder voorder mede comen gaet
sonder claghen / dan hy van te vo-
ren dede met dat van thien pont /
met het welck hy alle stappen ver-

suechte. De spijse der zielen is den
wille Godts te doen / van welcke
spijse onsen Heere Jesus sepde / dat
het volbrenghen vanden wille sijns
Vaders zijn spijse was. Iann. 4.
Als ghy dan / o mijn ziele / veel
daghen zijt sonder dese vaste goe-
de spijse te eten / ende dat op die
maniere alsmen ander spijse moet
eten om daer deught af te crighen/
te weten met goeden appetijt / met
groote begeerte / wat wonder is't
dat ghy in alle uwe macht ende
cracht verflaut zijt / ende dat ghy
soo creunt / ende claeght van een
cleyn Crupce / veel meer dan van
een groot op een ander tydt / als
ghy u teenemael oher hebt ghe-
gheven in dien wille van uwen
Godt / ende gheheel naer den sijnen
u hebt willen conformeren ? 'Cis
oock den goeden appetijt ende hon-
gher die de spijse / oock qualijck
ghecocht / dorre ende drooghe / soo
smaekelijck maeckt / ende soo nut-
tigh. Soo oock die goede ghebof-
tighe begeerte vanden wille Godts
in als te doen / is die ons desen
wille

wille soo smaeckelijck / licht / ende
saligh maecht. Waer door mynt
ghy dat comt / dat desen Simon
Cireneus meer trocht en claeght /
meer pijn ende quellinghe lydt /
ende meer bedwonghen / ende ghe-
stooten moet worden om een cleyn
deelken van't Crupce te draghen
nae Christus / dan onsen Saligh-
maechter om dat gheheel pack al-
leen ende soo langhe te draeghen.
Om dat den eenen dat soos geerne
droegh / siende dat het den wille
Godts was / ende den anderen soos
onghewillichelyck / waer ijt oock
sprukt het verschil vande profij-
ten : want men leest niet veel van
de groote profijten die Simon Ci-
reneus ghedaen heeft met sijn on-
ghewilligh draghen van het crup-
ce / ende wop zijn seker dat die ghe-
willighedt waer mede Christus
het syne droeght / de wereldt heeft
verlost. Groot / voorseker is wi-
dwaelshedydt / mijn ziele / dat het
Crupce / d'welck ghy moet dra-
ghen / 't zy u lief oft leet zy / dat ghy
dat niet en wilt sonder moepts

draghen ende niet groote vreught.
'Twelck ghy doen sult / indien
ghy dat gewillighom-helst. Men
 vindt een crupt met cleynne swac-
 ke stekende aerkens / 'twelcke hoe
 ghy min douwt / hoe langher dat
 het douwt ende stekende blijft; maer
 eens tusschen die handen ghe-
 douwt wesende / alle die stekende
 rauwe aerkens worden ghebogen /
 ende en doen gheen sinerte meer;
 van ghelycke is het oock met alle
 tribulatie / mijn ziele / hoe langher
 ghy blijft twijfelende / oft ghy die
 oock wilt aenbeerden / oft tegen
 uwen danch behrees delijck lijd /
 soo sal sy u smerten: maer omhelst
 die cloeckelijch / ende ghewilligh
 als den lieffsten wille Godts / die
 u die seyt als eenen grooten schat
 en gabe / soo en sult ghy maer een
 cleyn luttelken pijnne inde nature
 gheboelen in't beginsel / maer u-
 wen gheest sal vol ruste / vrede ende
 peys blijven / liever hebbende het
 vol-brenghen des lieffsten wille
 Godts / dan die begheerten van u
 bedorben nature. Dese considera-

tie

tie sal u daer toe wonderlyck hel-
pen / indien ghy die wel grondeert.
Te weten / dat Godt is dat opper-
ste goet / die u soo beminde / dat hy
u althijdtg begheert het beste te
gheven tot sijn eere / ende uwe sa-
ligheyt ; ende daer-en-boven / dat
hy is de opperste wijsheyt / die
weet wat daer toe beter dient ;
ende ten derden dat hy is de op-
perste moghentheyt die dat can
doen. Wilt hy u dan het beste ghe-
ven / weet hy't / ende can hy dat
doen / hoe condy van die opperste
goethedt / mistrouw / dat hy dat
niet doen en soude / die u soo be-
mint heeft ; oft hoe zypdys soo ver-
metende van beter te willen weten
wat u dient / dan hy die de opper-
ste wijsheyt is ; oft hoe zypdy soo
stout van u te setten teghen sijn
opperste moghentheyt / oft sos
kinderachtigh van te willen ont-
gaen eenen dranck om dat hy een
luttel bitter smaeckt / daer u le-
ven ende eeuwighe saligheyt aen-
hanght ? Neen / neen / myn ziele /
doet t'eenemaet contrarie / aen-

182 Den Bloedigen Bruydegom

veert ghewilligh al dat hy u laet
overcomen / van wie dat het oock
zij / als van hem alleen ghesonden
uit liefde / als het beste dat u nu
op dien tydt bequaem is / al dunc-
het u teenemael contrarie / ende soo
sal het selve swaert der tribulatiën/
dat u soude ghequerst hebben / die-
nen voor een wapen / om u eyghen
lief de te helen/ ende sult daer mede
ghenoechlijck schermen / indien
ghy dat cloeckelijck als een gabe
Godts met die hanthabe/ende niet
als een Cruce met het scherpe
aenveert ; Wilt het toch soo proe-
ven / ende sult die waerheyt
bedinden.

D E N W E G H.

Christus gaet voort tot honderd
een-en-tnegentich treden, ende
eenen halven voet.

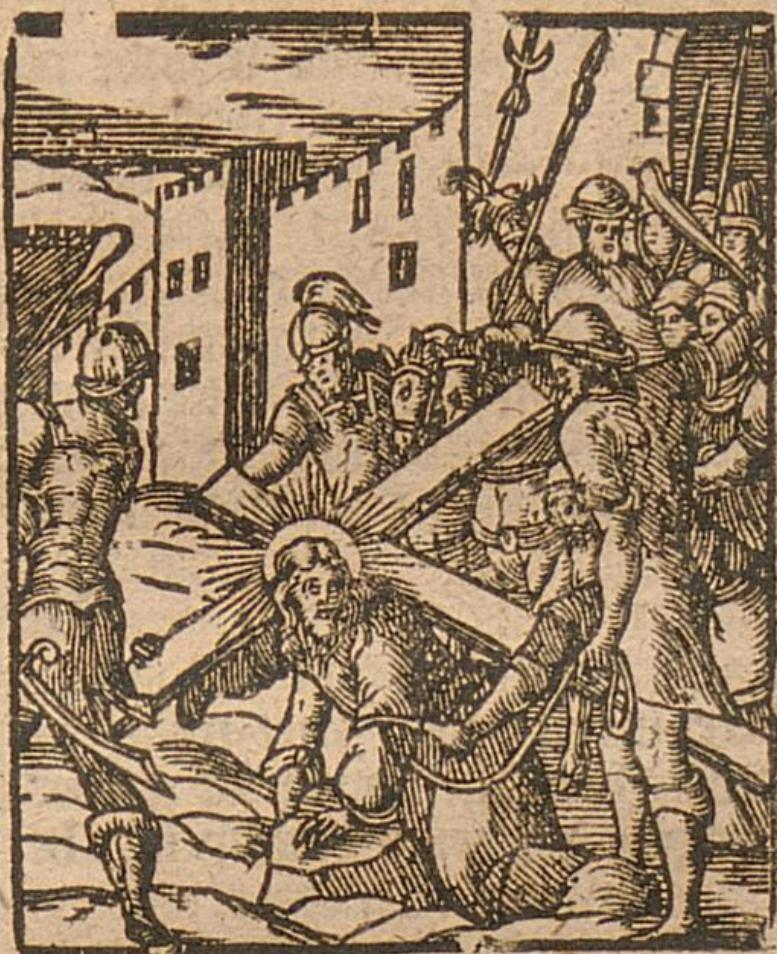

D E

vallende aende poorte. 12. stat. 183

DE XII. STATIE.

Den tweeden val Christi onder
sijn Cruys.

Plaetsegenoët PORTA IUDICARIA
alwaer den Sone Gods wederom
valt onder de voeten, overladen
met het gewichte des Cruys.

GHE-

G H E B E D T.

 Griste Jesu / ghy
 valt hier wederom
 ter aerden (door
 wiens woordt alle
 Menschē ende En-
 ghelen met de Ele-
 menten blijben staen) tusschen alle
 dese versmaetheden/ ende verwoer-
 pingen / behouden op openlyck en-
 de bekennen dat ghy alleen onsen
 wettelijcken Comick ende Godt
 z̄jt: dus willen op u niet alle oot-
 moedicheyt ende eerbiedinghe aen-
 bidden / in u vastelijck ghelooven /
 op uwē onevridelijcke verdiensten
 betrouwien / ende met gantscher
 herten wenschen om udde goedec-
 tierighe gracie: op dat op hier be-
 ginnen met alle liefde u te loben en
 dancken/ ende hier naermaels met
 alle de Heplighen in alle eeuwen
 der eeuwen. Amen.

M E.

M E D I T A T I E.

Bereydinghe.

Eerste deel der Meditatie.

Vindende / mijn ziele / met
soo veel obligatiën ghelaeden
tot uwen Salighmaker / naer dat
ghy weet dat hem niet aenghenamer
en can geschieden / dan dat wop
met hem ons selven becommeren
in't inwendich ghebed ; begint die
te doen met die meeste ootmoedig-
heyt / ende met die puerste meynin-
ge die u sal moghelyck zijn. Waer
toe u helpen sal een ooghmerck ge-
slagen op sijn onsprekelycke weer-
de / ende op u afgrondig snootheyt ;
op sijn ghetrouwe Vaderlycke lief-
de / ende uwe onbekentsame onghe-
trouwigheyt / ende vosrtg al 'tghe-
ne staet inde bereydinghe van de
eerste Meditatie. fol 4.

HIS F.O.

HISTORIE.

Tweede deel der Meditatie.

Ghy hebt/ mijn ziele/ uwen be-
ginnen ghesien in die sware
pijne/ waer hy sijn upterste beste
was dende om hem op te rech-
ten/ ende sijn Cruce weder op
sijn schouderen te nemen. Maer
soo hy dat niet machtigh en was
alleen te dragen/ die onghena-
dighe beulen hebben dat met me-
nichte van slaeghen ende dreyghe-
menten hem willen bedwinghen
te doen. Maer eplacen te ver-
ghefs / dooz dien dat den goeder-
tieren Saligmaker nu soo flauwo
was / dat hem niet moghelyck hy-
cang en was voorter te gaen/ als
de ghene die soo veel dierbaer bloet
hadde ghestort op soo veel dier-
sche plaetsen/ dat hy nu heel mach-
teloos was. Dit siende dese wzee-
de honden/ soo sy nu bedwoonghen
wesende(niet uyt liefde/ maer van
vrees dat sy hem op den bergh
van Calvarien niet en souden alle
schande aen-doen (Simon Cire-
neus)

nens hadden niet ghewelt over-
streden / ende bedwonghen om het
Crucce te helpen draeghen / soo
beginnen sy weder tot Jesum te
roepen: Was/ras / dat hy voorts
soude gaen/ waeromt den eenen
hem met syne coorde daer hy me-
de ghebonden was/trock/ den an-
deren metten hape / den anderen
die stootte hem met syne voeten/
ende die andere sloeghen hem mee
stocken. Maer wat noot ist aldit
ghewelt aen te doen / naedemael
hy meer begeerte heeft van voorts
te gaen om te sterben/dan ghyp-lie-
den/o beulen/om sijn bloet te stro-
ten ? Scheppende dan den soeten
Salighmaker eenē nieuboen moet
met alle de macht die hy can/
herneemt sijn Crups /omhelst dat
vriendelijck/ ende draeght dat met
de hulpe van sijn ongewillighen
bp-staender Simon Cireneus.
Maer doen hy nu in dit bitter
equipage hadde sommige straeten
weeghs ghedaen / ende quam aen
die poorte / die tot den bergh van
Calbarien leydde / daer is hy we-

der

188 Den Bloedigen Bruydegom
der als doodt onder dat swaer
pack des Crupce ghevallen.

Consideratie oft over-legginghe
van dit mysterie.

Derde deel vande Meditatie.

Hoe wel / mijn ziele / is heden
volbracht het woordt van den
Prophete Isaias / doen hy on-
sen Salighmaecker was inden
gheest alsoo gheladen siende gaen
met sijn swaer Crupce ter doodt/
als hy sepde: Isa. 53. Verè languores
nostros ipse tulit, ægrotationes no-
stras ipse portavit. Inde waer-
heyt hy heest wel onse ellendig-
heden ghedraghen / ende met onse
sickten gheladen gheweest. Want
als ghy wel wilt insien alle die
qualitepten van uwen Verlosser;
van sijn lichaems weghen / hy
was de ghesontste die op der aer-
den was ; van sijn lebens wegen /
hy was den onnooselsten / deugh-
delijcksten / ende onberispelijck-
sten diemen soude hebben connen
wenschen; van sijnen persoons we-
ghen / soo was hy den eenighen

Sone

Sone Godts mensch gheworden
sonder sonde. Hoe comen van dese
soo onsprekelyck tormenten aen?
Godt is rechtveerdigh / hy en
straft niemandt sonder misdaedt;
en heeft hy (ghelyck hy en doet)
gheen sonde oyt ghedaen/ is hy den
Sone Godts / die onevndelijck
goet is ; hoe is't moghelyck dat
Godt sijnen Vader / die de recht-
veerdighedpi selve is / hem soo on-
ghenadelijck straft ende castijdt?
Neemt mijn ziele / eenen deghelyc-
ken r̄cken Heere / die tot eenen
misdadighen mensch affectie dra-
ghende / borghe soude blijven aen
den Coninck / wilde hy hem sijn
misdaedt vergheven / ende al sijn
goet ende sijnen persoon te pande
soude stellen voor 't misdaedt van
dien misdadighen / indien hy hem
niet en beterde / ende noch iet dies-
gelijcks noch quame te bedrijven.
Den Coninck beweeght zynde
dooz de bedinghen van dien eer-
lijcke Edelman/ schenkt den mis-
dadigen het leven / mits de borgh-
tochte voor hem ghepresenteert /

-dat

190 Den Bloedigen Bruydegom
dat hy niet meer het selve quaet en
sal comen te doen.

Maer oft desen misdadigen soo
ondanchbaer / onbeleest / ende voos-
waere / dat hy ter stont verlost we-
sende / de selve verraderije ende
schelm-stucken bedreve / waerom
dat hy van te voren ter doodt ver-
wesen was ; soude den Coninch
gheen recht hebben op dien per-
soon / ende op al het goet van syne
borgh-tochte / ende den quaelijck
veraeden bedroghen borghe wel
reden hebben van hem te becla-
ghen van die onmenschelijcke on-
danchbaerheyt vanden boosen
mensch / die hy het leven hadde
ghesalveert / ende sulck-een vrient-
schap ghedaen / met soo groot een
verijckel / dat hem nu soo diere
den hals / ende alle sijn goedt cost /
al twelech niet-teghenstaende / de-
sen misdadighen brenght dooz
moetwillighedt sijnen verlosser
in dese upterste benautheyd.

Voor

Voornemen van sijn leven te beterē.
Verweckinghe vanden wille.

Vierde deel der Meditatie.

Hoe claerlijch can ich nu sien
de grootheydt van myn on-
dankbaerheydt? Mae-de-mael
dat ich sonder twijfel ben dien
misdaedighen / die dooz de erf-
sonde de doodt schuldich was / en-
de gebangen onder de banden van-
den thorn Godts. Den eerlijcken
Edelman heest sonder twijfel
gheweest den Sone Godts / die
my dooz sijn goetheydt bemindt
heest / ende compassie met my ghe-
hadt heest / want in my niet weer-
digh en was om bemindt te we-
sen. Desen alder-edelsten Godde-
lijcken persoon is dooz medelyden
aen Godt den Vader ghenade gaen
bidden om sijn slaebe ; sijn goedt /
sijn eere / sijn bloedt te borgh gaen
stellen / wilde hy my het leben
schencken / belovende dat ich
deughtsamigh soude leven / ende
my soude wachten van alle boos-
heyt ende doodt-sonde. Die goet-
heyt

hepdt Godts / wiens nature gheneghen is tot verinhertighedt/
schenkt aen sijnen Sone het leven
van my / sijn arme slaeve / op de
conditie van borgh-tochte / want
al is die opperste goethedt ghenadigh / soo is sy oock nochtans
rechtbeerdigh. Ich worde ver-
lost : van een kindt des duvels
worde ich ghemaecht / door de gra-
tie / een kindt Godts. Men houdt
my voor de conditien van't ac-
toordt ; ich acceptere die / ich on-
derteckene de selve / ende belooove
in't Doopsel al dat t' onderhou-
den. Maer ich en ben soo haest
niet verlost / vergetende mijnen el-
lendigen voorgaenden staet / niet
achtende op die gramschap van
den Almoghenden Coninck / geen
werck makende vande liefde van
mijn goedertieren borghe / noch
iet passende op al dat verlies / pij-
ne / schande / ja de de doodt die hy sal
moeten lijden indien ich mijne be-
loste breke ; ich gae vrymoedigh
uyt ghenoechte / ende ich bedrijve
die sonde / niet alleen een oft twee /

maer

maer thiene ende thiene / jaē hon-
dert. Ende dan ben sick verwoon-
dert den rijcken Sone Godts in
sulchi-een armoede te sien/ den ghe-
sonden met sulche wonden ghe-
quetst te aenschouwen / die schoon-
hepdt der hemelen soo ghedefigu-
reert te beinercken / die stercke mo-
ghenthepdt soo machteloos te sien
ligghen onder het Crups. Verē
languores meos ipse tulit. Inde
waerhepdt hy heeft wel myn boos-
heden ghedraghen / ende dier be-
taelt. Want ick niet van sinnen /
ende van alle menschelyck ghedoe-
len beroost / soude ick niet meer
ende swaerder gheacht hebben de
sonde te doen/ die den Sone Godts
soo dier comt te staen ? Dat ic
niet harder en waere dan eenen
steen / niet ondankbaerighet dan
een wilt dier / soude ick niet an-
ders sulchi-een onbegrijpelijck
weldaet achten ? soude ick niet an-
ders myn leven schicken ? soude
ick niet anders soecktn hem te be-
lieben ? synen wille in als te vol-
brenghen? ja ick voorwaer. Maer

194 Den Bloedigen Bruydegom;

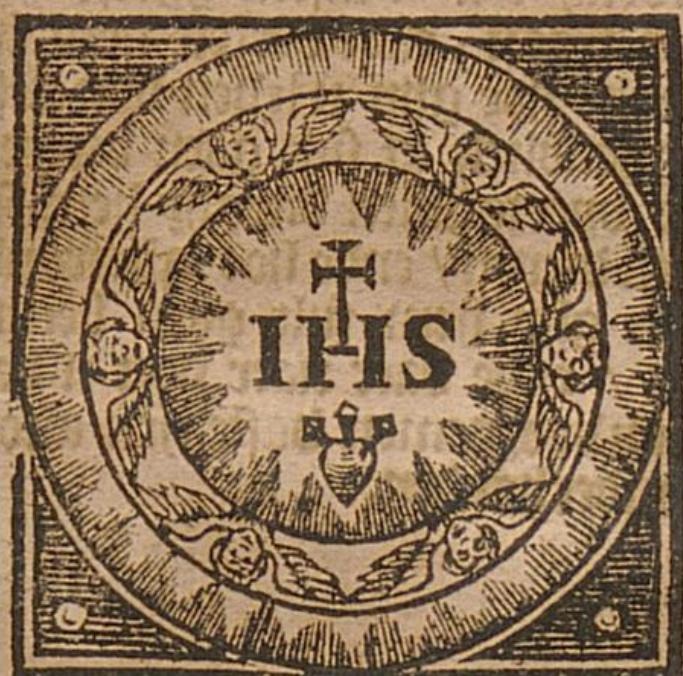
waer naer verbeypde ich ? Indien
scht van daeghe niet en beginne
eens oprechtelijck hem te dienen/
wat weet ich oft hy my morghen
den tijt sal gheven ; Hebbe ich niet
laughe jaren ghenoech uytghestelt
my t'eenemael tot synen dienst te
gaen begheven ? Wil ich noch lan-
der alle syne inspraecken versma-
den ? Wil ich noch verwachten dat
den Apostel seght / Heb.6. dat den
acker die dickmael den reghen op
hem comende drinct sonder vruch-
ten voorts te brenghen / seer haest
van Godt vermaledijdt sal wor-
den ? Hoe menichmael hebby den
daum synder gratien ende verma-
tingen / en sabonts / en smorgens /
en snachts / en in den middagh
gheboelt / ende nochtans weder-
staen ? Het sal eens die laetste zyn /
ende die niet dereste niet waer-
ghenomen / adieu voor al / inder
eeuwighedt verlozen.

Ach / mijne ziele / wilt u daer af
wachten ! Nu ter-wijlen dat den
dagh der ghenaden is noch claer
schijnende / eer hy ten abont comt /

gaet valt uwen alder-minnelijck-
sten borghe te voete / die u daer al
ligghende onder sijn Crups is
verwachtende : doet hem het be-
clach uyt den gront uwos herten
van het onghenadigh lijden dat
ghy hem hebt aenghedaen. Seght
hem u schuldt / bidt hem vergiffe-
nisse/ende naedemael dat hy geen
anderen troost en kan ontfanghen/
dan dien van u liefde (want de
doodt moet hy gaen sterben / om
dat hy voor u borghe heeft ghe-
bleven) ten minsten gheeft hem
dien troost ; ende vertelt hem in't
langhe hoe ghy u leven van desen
ooghenblick af sult gaen beteren/
hoe vperighelyck dat ghy hem sult
gaen dienen / ende hoe ghetrouw-
sijck ghy hem sult gaen bemin-
nen / ende daer naer doet u beste
om u voornemen vastelijsch altoos
te onderhouden.

D E N W E G H.

Christus is noch al voorts geleyt
Langhs eenen wegh van drie
hondert acht-en-veertich tredent,
en twee voeten, makende Landt-
voeten neghen hondert dertich en
neghen duymen, ende 't seste paere
van echen duym.

D E

de vrouwē aensprekēde. 13. stat. 197

DE XIII. STATIE.
Spraecke met de Dochteren van
Hierusalem.

Iesus keert hem tot de bedroefde en
weenende Vrouwē die hem volgē
deselve aen-sprekende : onder de
welcke Veronica hem eenen doec
biedende, ontfangt den selven van
hem weder met de gedaente sijs
aenschijns daer in gedruckt.

G H E B E D T.

 Alderliesten Heere/
en moghen wop geen
tranen over u fel lij-
den storten / dat wop
immerg bitterlijck
weenen over onse
ontallijcke sonden / eenighe oorsake
van alle dese siner ten en tormentē.

Wp vermeenen dan hier voor u
alle onse misdaden ende elien-wel
soo en connen wop ons niet ont-
houden van te starten tranen van
medelijden / aensiede u ghebenie-
dijt aenschijn sonder ghedaente/
sonder schoonheyt/teenemael ont-
stelt ende naismeacht.

Bermhertigheyt / o bermher-
tighen Jesu ! wilt doch vergeven
ende updoen alle onse sonden ende
blecken / om de welchie ghp aldus
ontstelt ende onteert zyt ghewor-
den / cepnicht ende vernieuwt het
Goddelyck Beeldt / 't welch ghp
in onse zielen hebt ghedrukt / ende
maecht daor uwé gracie dat wop
voort-aen het licht uwé aenschijns

op

de vrouwē aensprekēde. 13. stat. 199

op ons gheteekent onbehindert
houdende / moghen ten eynde van
u ontsanghen worden tot het aen-
schouwen van u minnelijck aen-
schijn inden hemel / om aldaer u te
loben met alle de Heilighen in al-
le eeuwen der eeuwen. Amen.

M E D I T A T I E.

Bereydinghe.

Eerste deel der Meditatie.

Als ghy nu (mijn ziele) u
verootmoedight hebt inde
presentie van dien groten Godt
(in wien ghy zyt lebende / roe-
rende / ende ghesloten sonder daer
inder ewigheyt upt te comen)
door het overdencken dat ghy alle
u sonden voor sijn Goddelijke
oghen ghedaen hebt / ende u her-
weckt hebt tot liefde / doort' aen-
dencken van sijn goedertieren-
heyt / dat hy u die soo lichtelijck
heeft vergheven / alsoft hy die niet
ghesien en hadde / soo haest als ghy
hem daer af met liefde hebt ver-

184 Den Bloedigen Bruydegom
giffenis ghebeden / recht u me-
ninghe van nu voortraen alle uw
wercken / maer naementlych dit
ghebedt / te gaen doen alleen om
hem te behaeghen / sooghy geleert
zijt inde bereydinghe voor d'eerste
Meditatie. fol. 4.

HISTORIE.

Tweede deel der Meditatie.

Naar den tweeden bittere val
die uwen vermeeden Salighmaecher (mijn ziele) ghevallen
was aen die poorte ludicaria ghe-
noemt / seo hebben die tweede hem
len weder uwen Salighmaecher
met veel slaegen ende stooten doen
opstaen / ende het Crupce vieder-
om doen hermenen / dat hy door
cranchheyt ende smackheyt des
lichams hadde laten vallen / waer
mede hy doch ghevallen was /
welck Crups hy nochtans met
den wille aideur om-helsde. We-
sende dan weder opstaen / ende
in desen droeven wegh nu voerde-
rende ende vermeerderende sijn
hesde hoe hy naerder het epnde

quam/

devrouwē aensprekēde 13. stat. 201

quam / al vercrachte sijn ghebe-
nedijdt lichaem lancks te meer/
soo heest hy daer een deel vrou-
wen ghesien die door die groote
mismaecht heyt/moechtept/schan-
de ende cleyninghept / dienen on-
sen Saltighmeker aer-dede / be-
weeght wesende tot compassie en
medelijden / seer bitterlijck schrey-
den. Men wie onsen Verlosser sep-
de: Luc 23 Dochters van Ierusalem
en wilt over my niet weenen maer
over u, ende over u kinderen. Al oft
hy sepde: En weent niet / al oft
ghy meynde dat ich dese bittere
doodt teghem mynen danck ginck-
lijden; Neen/want ich my ghewil-
lich gaen op-offeren ter glozie van
mynen Vader/ende om alle de son-
den der wereldt: maer weent om
u selven ende om u kinderen/ want
indien dit gheschiedt in een green
hout / wat salder gheschieden in
eenen dorren stock?

Consideratie oft over-legginghe
van dit mysterie.

Derde deel vande Meditatie.

A Enmerckt ghy niet ijt dese Historie (mijn ziele) de groote vruchten die den mensch verrijcht die hem geerne bekomert met het lijden / ende niet de passie Christi te aensien ? Want ten eersten dese goede vrouwen die mogelijck maer ijt curieusheyt en quamen die executie van onsen Saligmaker aensien / wierden terstont niet een bewegelijcke natuerlijcke compassie tot hem veroert / hen dunckende onredelijck te wesen een mensch soo te tracteren. Den Heere siende die goede dispositie / spreektse aan ende onderwijstse vande onvolmaecte bewegelijckheyt die sy hadden / ende tooghde hun de materie om een beter te hebben. Hier mede niet te vreden wesende / gheest hen die schoone leeringhe van dese weechbaere comparatie ; Indien al dit gheschiedt in het groen hout / wat

salder

Salder geschieden int droogh hout.
Want dit is de natuere vande
Goddelycke goethepdt/ dat sy eerst
den mensch is vermaenende oft
door eeuighe onverwachte middel/
byenghende tot een insien van sy-
selven / van sijn perijckel / van dat
toecomende leven / oft van iet an-
ders daer Godt weet dat hy meest
sal door beweeght worden. Indien
den mensch hem dan / volghende
dese gratie / tot Godt keert / ter-
stant comt hem Godt niet een
nieuwe meerdere gratie te ont-
moeten / de welcke / indien hy ghe-
noech doet / terstant sal hem een
andere versche geschorcken wo-
den / t'elckens hem niet meerdec-
licht/hulpe ende liefde bewegende
om Godt beter te dienen ende te
beninnen / ende dat alle die tijden
van sijn leven lanck / want Godt
eenen gheduerighen in-bloet is /
waeren op maer alleene altoos
bereedt om t'ontfangen: Daerom
sepde God den Heere: Zach. 1. Con-
vertimini ad me, & ego convertar
ad vos. Keert u lieben tot my/ende

ich sal my tot u sieden keeren. En
soo gheschiedet oock dat hoe de
ziele haer myn tot Godt ende tot
die straelen des hemels comt te
keeren/ hoe verblinder/ couder/ lichaemelijcker / ja beestelijcker dat
sy woordt. Ende daer door valt sy
van d' een sonde in d' ander / vande
clevne in een meerder / vande mid-
delbare in groote / ende vande da-
ghelyckische inde doodelijcke / ende
dat alleen om dat sy die eerste ver-
maninghe versynt heest van
haer tot Godt te keeren / ende om
dat sy dat eenpaerlijck noch ver-
synt.

Goet propoost wt berouw. Ver-
weckinge vanden wille.

Vierde deel der Meditatie.

Dit is so myn ziele/ dat al ons
welvaert comt van ons tot
Godt te keeren / ende met hem
vercommert te wesen/ verlaetende
de creaturen; ende ter contrarien
al ons verlies en comt nievers
elders up/ dan door ons herten
ende sumen te keeren tot de crea-
turen|

turen ; welch al en konnen wop
inden eersten niet verstaen / epla-
cen / wop comen t' daer nae soo dier
te becoopen ende te gheboelen / hoe
maer dat dese woorden Gods zyn/
daer hy sepde : Ieremias 2. Scito &
vide quia malum & amarum est re-
liquisse te Dominum Deum tuum.
Weet ende siet dat het quaet ende
bitter is uwen Heere uwen Godt
verlaeten te hebben / ende ghekeert
te wesen tot die armen schepelen /
die onsen hongher niet versaden
en connen / maer meer tergen ; die
onsen dorst niet en blusschen / maer
meer ontstecken. Wat hebben wop
inden wegh van Egypten / ick seg-
ghe / vande wereldt / anders ghe-
bonden dan trouble wateren / on-
lustigh ende stinkende / die in on-
se ziele veel sieckten hebben aen-
ghebrocht / ons sinnen aen de crea-
turen niet lust ghehecht / ons be-
gheerlijchkept daer aen ghecleest /
ons toornighedt ontstecken teghen
die ons de selve hebben willen be-
letten / ons hope / vrees / droef heyd
ende blijdschap vande eeuwighe

206 Den Bloedigen Bruydegom

dinghen laeten op de aertsche sinc-
ken/ons verstant verduystert/ons
memorie verstroydt / onsen wille
neder- gheboghen / ons reden heel
treupel ghemaeckt/ ende hincken-
de naer die eyghen liefde / ende on-
sen armen gheest soo diep gheda-
ghen / ende ghetprammiseert van
die sinnelyckheyt / dat hy bpcans
niet en derft eens kerken oft cla-
ghen? Och armen staet ! o desola-
te ghesteltemisse ! Hoe dier becoopt
nu die ziele dat eerste ongetrouwde
afwijken / ende wederstaen van
de Goddelijke gratie / naede nael
dat die gheneuchte die sp plach te
nemen in Godt / nu soo verandert
is / dat haer niet en smaeckt dan
de creatueren ! 't welch sp noch-
t' eenemael moet gaen ver-
anderen / wilt sp niet onderstaen
dese dreiginge die onsen Saligh-
maecker was segghende aan die
dochteren van Ierusalem : Indien
dit gheschiet in een groen hout/
wat sal't gheschieden in het dorze ?
Moet den onnooselen al dit lijden
om Godt te behaghen / ende alsoo-

te ko-

te komen in sijn glorie? wat sal
moeten den schuldighen doen?
Daerom mijn ziele heden indien
ghy sijne stemme hoorst / en wilt u
herie niet verharden. Soo langhe
als ghy nu den tijdt hebt / ende dat
Goddelyck licht op u is straelen-
de / u vermanende ende tot hem
roepende / wilt hem ghetrouwae-
lijck volghen / ende dat niet op het
slechtste / maer op het edelste: en
houdt u niet te vreden niet eenighe
goet-schijnende deughden natuer-
lijck te wercken / maer volght
Godt op het edelste naer / roept de
wortelen der ondeughden uit u/
sonder te vreden te wesen niet de
bladeren oft de tachen af te trec-
ken. En doet niet ghelyck die
dachteren van Jerusalem / die te
vreden waeren niet ons Heeren
uitwendigh lijden te beschrepen/
sonder te bemeetlen dat hum son-
den / ende die van haere kinderen
hem dit selven lijden veroorsaech-
ten; waerom hy hen vermaende
meer om die oorsaekē van sijn
lijden te beveenen dan sijn lijden
alleen.

208 Den Bloedigen Bruydegum

alleen. Volght myn ziele dese lesse nauwe / dat ghp niet alleen en schout het gene uwen Godt groot lijden soude aendoen / maer oock in't minste soude mishaghen/ ende soo suldp lichtelijck alle de siecken uwer ziele ghenesen/ ende weder af-keeren vande aerde/ ende al uwelcrachten tot Godt nevghen/ waer as al u wel-waert moet co-men.

D E N W E C H.

Christus comt naer den bergh van Calvarien dooreenen wegh van hondert een-en-sestigh treden, ende anderhalven voet, maeckende landt-voeten vier hondert eenen-dertigh twee duymen , ende twee derde deel van eenen dnym.

D E

vallende aen den berch. 14. stat. 209

DE XIV. STATIE.

Den lesteu val.

Aen den voet oft op ganck des bergs
van Calvarien, onsen Salichmaker
van bloet-storten ende vermoeyc-
helyt over-last, valt de leste reyse.

GHE-

G H E B E D T.

Oe dichtwils ballen
wp ende herballen
wp dooz crācinoe-
dighept/ ende men-
scheliche brooshept
in onse oude gebre-
ken! o Heere Jesu!
wp bidden u dooz desen ubren lessien
val / dat mach de leste repse wesen
dat wp in sonden geballen zyn: ver-
leent ons nieuwre gracie om met
verssche moet/ vā deught tot deught
vooz te gaen/ ende tot het eynde ons
lebēs cloekelijc te volherde/ op dat
wp aldus hier beginnen met alle
liefde u en hē te loven en te dancē/
en hier naemaels met alle de h. in
alle eeuwen der eeuwen. Amen.

M E D I T A T I E.

Bereydinghe.

Eerste deel der Meditatie.

Enen bequaemen middel
(mijn ziele) om die over-
troote moghenthedē te ken-
nen van dien Heere / met wien

GSP

vallende aan den berch. 14. stat. 211

ghy moet gaen handelen in't ghebedt / is / u ooghen te slaen op dat groot Firmament des hemels/ ende te dencken hoe dat eenen van sijn dienaers dien geheelen hemel is naer sijn gheliefste gheduerlijck dzaepende. Hoe moghende moet dan wesen dien Heere / die by honderd duysenden sulcke dienaers heest / jae noch hondert duysentmael schoonder ende machtigher/ dan dien soude kunnen maecken? Wel dien gaet ghy sprecken / dien Heere neemt gheneuchte in u ghebedt : beginnet dan met die puerste meynsinghe die ghy condt / alleenom hem te behaeghen sonder eenigh ander opficht oft pretensie / soo gheleert wordt inde bereydinghe voor de eerste Meditatie.

fol. 4.

HISTORIE.

Tweede deel der Meditatie.

Het is desen Almoghen- den Heere / die soo machtighe dienaers heest (mijn ziele) die ghy inde voorgaende medita-

tie

212 Den Bloedigen Bruydegom

tie heft ghelaeten noch op den
wegh reysende nae den bergh van
Calvarien/gheladen/ja overladen
met den baick des Cruycen/ soo
machteloos dooz alle die tormenten
die hy gheleden hadde / dat men
beter mocht segghen dat hy croop/
ost ghetrocken wierdt / als dat hy
ginch / want dooz dien dat gheheel
sijn lichaem soo gheslaghen was/
dat sommighe aeders gheborsten/
die andere ghequetst mochten we-
sen/ende het selvt licham van alle
santen sijpende was vanden bloe-
de/ soo was hy soo machteloos ge-
worden dat hy bptans niet den
eenen voet over den anderen en
konde stellen ; jaer elck van sijn
voetstappen wierden op der aer-
den gheteekent / door de menichte
van het dierbaer bloedt / dat hy
was stortende. Ende ten was
gheen wonder:want die perse des
swaeren Cruyce was soo swaer/
ende soo sijpende / dat sy van alle
santen uyt die hemelsche druppe
dat dierbaer sap / daer alle sondi-
ghe zielien dooz moesten ghewas-
schen

vallende aen den berch, 14. stat. 213

schen wesen / dede bloeden. 'T was
op desen wegh / o mijn ziele ! dat
uwē Beninden doorwont kniert
met die diepe / wijde / ende bloedighe
wonde op sijn schouderen / die de
devote Leerders / op dese materie
schrijvende / noemen de verborghen
wonde / die hem heest ghemaeckt
dat swaer ghewichte vanden balck
des Cruxen duerende desen lan-
ghen wegh / welcke wonde soo die-
pe was / datmer lichtelijck soude
drie vingheren in ghelept hebben /
volghende de neprinckhe van som-
mighe devote zielen. De redene
dat vereysschende / dat nademael
hy voor uwe openbaere sonden
met die openbaere wonderen / ende
me dat swaer sienlijck Crux
betaelde / dat hy oock met groote
verborghen smerten / wonderen ende
pijn en verborghen / ghedoken /
ontcruxsche sonden soude comen te
suyveren ende te wasschen / om dat
van alle canten hy u soo veel lief-
de soude betoonen / als ghy hem
leet hebt aenghedaen / ende om dat
ghy siet soudt / Quod copiosa sic

apud

214 Den Bloedigen Bruydegom

apud eum redemptio, dat den schat
über verlossinghe overbloedigh
was. Wat wonder dan mijn ziel/
dat soo ghestelt en verbult ziel-
de met bekende ende onbekende
wonden / hy niet voort meer en
konde ? Wat wonder dat tot elc-
ken voet-schap hy bycans met sijn
aenschijn op die aerde was val-
lende / 't welck hy hem wachte soo
langhe hy conste. Maer eplacen!
dat en konde niet langhe dueren/
want soo haest als hy was co-
mende aen dien voet des verhgs
van Calbarien/ als hy dien soude
gaen op-climmen/die op den esse-
nen wegh niet voort en konde/
hoe soud'hy met sijn Cruce ghe-
laden op kommen climmen , Maer
soo hy soo wilde pooghen te doen/
siet soos valt hy daer weder mach-
teloos plat ter aerden/ op sijn ghe-
benedijdt aenschijn onder sijn
Crups vooz de derde repse.

D196

Con-

Consideratie oft over-legginghe
van dit mysterie.

Derde deel vande Meditatie.

Heere valt ghy / wie sal blijv en staende; Heere zijt ghy machteloos ghewoorden/ van wien alle de creaturen hunnen macht hebben ontfanghen/ ende sonder wien sy sonder macht souden blijven? Ja ghy valt/ en ghy valt machteloos/ ende onder u Crups valt ghy machteloos / ghy stercken steuse / op den wegh van myn saligheyt. Maer myn ziele/ siet eens daer ligghen den Schepper des wereldts/hy en roert/ noch handt/ noch voet. Sijn aenschijn is sonder ghedaente onkennelijck/ rondom hem liggen plassen van bloedt compassieuselijck/ niet een woordt en spruecht hy / ende nochtans sijn arme ongheloobelijcke ghestellenis / soo hy daer light / roeft crachtelijck : Thren. 1. O vos omnes qui transitis per viam, attendite & videte si est dolor similis sicut dolor meus? O mensch die over

desen

desen wegh zijt voor-^{en} by gaende!
wilt eens stille staen / ende aensiet
oester opt smerte oft pijnne was by
dese mijne te ghelycken. Heest opt
mensche soo desolaet gheweest ? opt
misdadighen soo ghestraft ghe-
weest ? opt moordenaer soo ghepij-
nicht gheweest ? opt verrader soo
mijdelijck verdoelijkt gheweest als
ich nu ben? Ich die u lieden al van
niet gheschapen hebbe ; Ich die u
vander eeuwigheyt beminnt heb-
be ; Ich die u al den tijdt u vos le-
vens alle goet ghedaen hebbe ; Ich
die quam om u te verlossen vande
slavernije vanden dypbel / en vande
de eeuwighe doodt ? En ghy / ghy
geijpt my / ghy banght my / ghy
gheesselt my soo wreedelijck / ende
ghy overlaedt my met het Crup-
te van u sonden soo swaerlijck dat
ich wel mach segghen : Psalm. 128.
Supradorsum meum fraticaverunt
peccatores , prolongaverunt iniqui-
tatem suam. Op mijn schouderen
ende rugghe hebben de sondaeren
een swaer Cruppe ghetimmerd/
als sy hebben d'een sonde op d'an-

der

der blijven doen. Want o mensch
indien u groot swaer ende onlij-
delijck schijnt die inwendighe-
pijne die ich ben lijdende ; weet
voorzeker / dat die inwendighe/die
my u sonden doen / veel onverdra-
ghelijcker is / dooz dien dat mijn
lichaem / om dat het sterfelijsk
was / moeste sijn lijden hebben/
met eenighe maete (al was't soo
dat het niet terstondt sterben en
mochte/ om te langer te lijden/om
u te betoonen mijn liefsde.) Maer
mijn ziele (helaes!) mijn ziele / o
mensch ! die onsterfelijsk was/ die
heeft lijden ghehadt sonder mae-
ten/ ende heeft veel onverdraeghe-
lijcker ghelycht gheweest dooz
het aenmercken van u sonden/ en-
de doort aensien van't cleyn pro-
fyt/ dat ghp met mijn lijden doen
sult / maer boven al doort weten
vande groote ondankbaarighedt/
die ghp aan Godt mynen Vader
soudt bewijzen om soo groot een
beneficie ende weldaet. Want hem
niet meer en mishaeght dan de
ondankberheidt / ende niet soo

218 Den Bloedigen Bruydegom

aenghenaem al s een danckbarigh
herte / twelck ghp sult soecken dooz
t' overlegghen van sulcken welda-
den te verwecke om hem ende my
altoogs te loben / ende eenpaerlyck
te beminnen.

Danck-legginghe ende verweckin-
ge vanden wille om Godt te lo-
ven ende te dancken.

Vierde deel der Meditatie.

Ik lobe/ick dancke / ich ghebe=
nedijde u/o mijnen almoghen-
den Godt ! van die onspreecke=
lycke welsaden die ghp my u
arme slave zyt bewijsende / dat
ghp Schepper van hemel ende van
aerde u vernedert hebt uyt mede=
lijden alle de sonden van dese uwe
arme slave te comen betaelen/ende
my uwen vbandt te verlossen. O
mijnen Godt ! zyt ghp u seluen
gaen steken in alle soorte van swa-
righepdt/ende tormenten/ghelyck
ich nu met mijn ooghen des ver-
stantis ben siende / ende hekt ghp
die soo langhe om mijn sonden/
ende tot betalinghe van die / ghe=
leden/

ledē / tot dat ghp machtelooſ on-
 der dat swaer onghenadigh Crup-
 ce hebt moetēn bliſven lighende :
 Ende seght ghp noch / eeuwighe
 Waerheypdt / dat dit zijn u minſte
 Crupcen / ende dat de ghene / die
 ich door mijn voosheypdt ben doen-
 de / u veel meer mishaeghen / ende
 meerder tormenten cauſeren ? Wat
 hebby dan al om my uwen vbandt
 gheleden ? oft wat sal ich u mogen
 doen tot vergeldinghe ? Wat sal
 ich u toch gheven tot ghetupghe-
 misse van danckbaerheypdt die ich
 nu wil gaen betoonen ? Quid re-
 tribuam Domino pro omnibus qua-
 retribuit mihi ; Psal. 115. Wat sal
 ich u toch bonnen gheven ? Mijn
 ziele / mijn lichaem / mijn ledē /
 mijn goet / mijn eere / het behoort
 u al-te-mael / ghp en hebt my die
 maer gheleent. Quid ergo rettri-
 buam Domino ? Wat sal ich mo-
 ghen gheven ; naer dat ich niet en
 hebbē dan't gheene u toe-behoort ?
 Ich sal u al schencken dat ich heb-
 be / met de meeste lieſde die my
 moghelych sal wesen / ende een-

220 Den Bloedigen Brnydegum

vuldigh behyden dat ick niet en
hebbē dat ick u gheden kan dat
uws soude moghen weerdigh we-
sen / ende dat ick blijde ben / dat
ghy soo groot / edel / ende boven my
verheven zint / dat ick niet op der
aerden en kan vinden dat uws
weerdigh is : daerom̄ soo noode
ick hemael ende aerde / alle borghe-
ten des heitels / alle menschen / de
mane / de somme / de boghels / en alle
de ghedierten / datse comen naer
hem vermoghen hem loben / ende
vol-doēn dat in my ontspreechti
Ende want sy dat noch niet en
kennen doen nae uwe weerde / soos
bidd' ick u o Almoghenden Godt !
wil toch u selven loben / dancken /
ende berinnen voor alle die wel-
daden my bewesen.

D E N W E C H.

Christus climt voorts henen tot
achthien creden

DE

DE XIII. STATIE.

Wt-treckinge der cleederen.

Hier met onsprekelyke pijne en vernieuwen der aengebacken wonden,
ende vergieten des dierbaer Bloets,
zijn de cleederen Christi Iesu wreede-
lijck uyt-getrocken. De ongenadige
Ioden presenterē hem wijn met gal-
le ende myrrhe ghemenghelt.

G H E B E D T.

 God verhoort ons
 Versuchten en in-
 nige begeerten! En
 isses noch niet ghe-
 noech geleden vooz
 ons catijvige ende
 ellendige mensche!
 waer toe desen nieuwē stroom des
 Bloets? O grondeloose liefde! O
 oneindelijcke goetheid! Wij ver-
 soeken uyt alder herten/ door dese
 verneude wondē/ ende verscheur-
 de ledē/ dooz die bitter galle ende
 myghe/ laet ons eer sterben/ dan
 eenige bitterheit/ en galle van haet
 ende ijde teghen iemant in't her-
 te te draeghen/ ende alsoo scheuren
 dat elkeit der broederlycke liefde:
 gheest ons dan gracie/ o Heere! op
 dat wij aldus beginnen met alle
 liefde u te loben ende te danken/
 ende hier naemaelig niet alle de
 heilighen in alle eeuwen der
 ewiken. Amen.

M E -

M E D I T A T I E.

Bereydinghe.

Eerste deel der Meditatie.

O M te beter (mijn siele) dit come
passieuselyc mysteri te medi-
teren/wilt aenmerckē dat ghy inde
tegenwoordicept zijt van dien ho-
gen Godt/ die hier soo schandelych
ontcleet woert ; dat het den gene is/
die alle dingen bekleedt/ de hemelen
met de wolkēn / de boomen met
bladeren/de aerde met crupden en-
de blommen ; dat hy nu van sijn
eyghen cleedzen beroost woert om
uwen 't wille / 't welck u moet be-
wegen / om niet een diepe oodt-
moedigheypdt u ghebedt te gaen be-
ginnen / hebbende alsulcke mev-
ninghe om Godts wille te vol-
brenghen/ als staet inde bererdin-
ge voor de eerste Meditate. fol. 4.

H I S T O R I E.

Tweede deel der Meditatie.

Doen nu den vermoedēn
Salighmaker bōven op den

224 Den Bloedigen Bruydegom

bergh van Calbarien ghecomen /
ende van sijn swaer Cruyce ont-
laden was / als nu alle reden was
verhepsscherde / dat hy wat stille-
bens soude hebben moghen sitten
oft ligghen / om een luttelken te ru-
sten / soo en hebben de felle beulen
hem gheen respijt ghegeven / maer
hem ghelyck leeuwen omringhe-
leerde / hebben begonst sijn cleede-
ren af te trecken / met een onspre-
kelijke wreethedt / de welcke nu
teenemael aan sijn ghebenedijdt
lichaem waeren aengebacken dooz
de menichte van't dierbaer bloedt/
dat vpt alle sijn wonden ghebloedt
was. Soo dat daer mede al sijn
wonden op een nieuto vernieuwt
wierden / die overbloedigh bloedt
van alle canten waren gietende
met een onverdraeghelycke smer-
te. Ende hebbē den alder-eerlijck-
sten Heere alsoo naeckt ghelaten /
om hem niet alleen onverdraghe-
lycke pijnē aan te doen / maer oock
met onsprekelycke schaemte te
verbullen.

Con-

Consideratie oft over-legginghe
van dit mysterie.

Derde deel vande Meditatie.

Mijn ziele die nu dese won-
derlycke Historie zijt hoo-
rende / hoe die wreede tyrammen
af-ghetrocken / oft / om beter te
segghen / af-ghestroopt hebben al-
le de cleederen van uwen Godt.
Wat pijnre ende wat torment
mevnt ghy dat hy moet ghete-
den hebben? Dit suldy eenich-
sins comen ghewaer worden / in-
dien ghy overpepst / wat pijnre dat
een mensche lijdt / als men maer
een hart ghebacken plaester van
een wonde af-trekt / t'welch hoe
soetkens datment doen kan / al-
laetmen die ront-on de wonde
weycken / nochtans doet sy een seer
groote sinerte / soo dat die gequet-
ste dichtmaels seer jammerlijck
voepert ende schrepen. Wat pijnre
moeste dan wesen die gheene van
uwen Salighmaker / bat wiens
H. Lichaem gheen plaester / maer
een hart-gebacken cleedt ; niet van

een wonde / maer van sijn gheheel
doortwont lichaem / niet en wiert
soetkens af-ghedaen / maer met
byandtsche wreethedt af-getrock-
ken / soo dat daer door alle sijne
H.H. wonden op een nieuw over-
vloedelijck begonsten te bloeden.

Maer om dit te doe / wat meyn-
dp darse maeckten met de doornen
croone / vande welcke al en spreect
dat Euangelië niet / nochtais ist
seker datse moeste op het hoofst
blijven / oft af-ghedaen worden.
Bleef sp op sijn hoofst / hoe men-
ghen dooren heeft daer aen ghe-
haecht / in't oversloopen van sijn
cleederen? Hoe moesten alle die an-
dere steken doen d'een sijde vande
croone so gheroert ende ghelyst
wierdt? Als-men ons maer met
een hapze en trecht / wop comen
'tselue qualijck lijden. Hoe moest
dan onsen Saligmaker te moe-
de wesen / in't loteren van alle dese
doornen als-men dat cleerdt over
sijn hoofst trock?

Ende indien sp die doornen croo-
ne af deden / wat torment moet hy

ghele-

gheleden hebben in't uyt-treken/
ende weder insteken der doornen?

Soo hebben sy hem dan sonder
eenich medelyden sijn cleederen
uyt-ghetrocken / ende naecht voor
al de wereldt ghestelt / soo mis-
maecht/dat hy meer ghelyckenisze
hadde van een beeste die verschijne
slaghen is / dan van een mensche.
Want dat dierbaer vloedit / uyt
het hoofd / uyt het aenschijn / uyt
alle die wonden was vloepende
lancks het hary / lancks den hals /
ende lancks al het lichaem totter
aerden toe.

Denkt eens / hoe dat doortwant
lichaemi dat wonde op wonde had-
de / deurgaedt ende gescheurt was /
inden wint naecht ghestelt zynnde
moeste verstyben? Ende nochtans
dat alder-saechtmoeidighste Lam-
mekken heeft alle dese tormenten
niet alleen verduldelyck / maer met
groater begeerte om uwer't wil-
le gheleden. Siet hier mijn ziele /
die lebende fonteyne der ghenaden /
uyt de welche al dat-men soude
kennen begheeren / is vloepende.

Want uyt sijn dooz-wont lichaem
wort ghegoten dat dierbaer bloet
tot verlossinghe van alle onse son-
den; uyt sijn mont ontfanghen
wy dat Goddelijch woordt/ eenige
spisse van onser zielen; uyt sijn oog-
ghen ballen die tranen der liefde/
die ons ghetuighen / sijn ongeme-
ten goethepdt. Maer uyt sijn her-
te bloede die brandende liefde/
die hem heest alle dese tormenten
om onsent wille doen aen-beer-
dens. Wiens herte sal nu dan soo
steenachtigh blijben dat hy dooz
nptnemende weldaden niet ver-
wekt en sal worden tot liefde?

Affectie ende verweckinghe van
den wille.

Vierde deel der Meditatie.

No/nu mijn ziele/ siende uwen
bruyldegom voor u staen soo
ghewont/bebloet/mismaeckt/be-
naumt/beschaeft om u/ sijn lee-
lijcke ende met sonden mismaeck-
te brupt/ te supberen/te ghenezen/
te verlossen/ ende te vertieren: hoe
condp uwen alderliessten soo mis-
maecht.

maeckt ghesien ? soudy niet willen
gheheel in tranen smullen om sijn
H. Lichaem daer mede te komen
sypberen en wasschen ? Och ! hoe
gheluchigh soudy zijn / dat al u
bloedt / ende al het march van u
lendenen mochte costelijcken bal-
sem woorden om sijn wonden te
saluen ende te ghenezen !

Maer mocht u herte int lief-
den vper wel gecoocht woorden om
sijnen mont soet te maecken die soo
bitter is gheworden / dooz den
smaect der galle uwer sonden.
Maer aenghesien dat ghp al dit
met de wercken niet doen en conde/
doet het nietten wille / doet dat ghp
condt / ende het sal uwen beninden
ghenoech zijn / die meer den goe-
den wille aensiet dan het werck.
Volght hem na ten besten dat ghp
condt / en aengesien dat hy so scham-
delijck ontcleedt heest geweest om
ons schande te decken / en hei cleedt
van onnooselheidt / dat wop dooz
onse sondē verloren hadden / weder
te geben / wacht u wel van 't selve
met vleue sonden te besmeuren.

Stende hier(mijn ziele) den Coninck der Coninghen soo ontcleet ende ghebloot / om eenen waerachtighen spieghel te wesen vande armoede / weest nu voortgaen beschaeft van te murmureren / claghen ofte cleynhertigh te wesen/ als hy u iet sal ontnechten / oft u laten sal in upwendiche oft inwendiche armoede. Leert hier den armien/ blooten/ naeckten/ verlaeten I s v u naer-volgen/ verfoept al dat de werelt heeft / om hem te beter niet naeckte erinkens t'omhelsen / ende soo van hem omhelsst/ ende niet sijne bloote liefde vereenight te worden. Siet hier die schoonheypdt deg hemels mismaecht / die opperste hoogheypdt vernedert / dien onbedlechten spieghel der ontooselheypdt ontdeckt Siet hier Godt van sijn cleederhens beroost / jae soo beroost dat hy-se nimmermeer meer aendoen en sal/ende in die naecktheyt / ende naeckte armoede daer hy in moet sterben. Wilt ten minsten in vergeldinghe u laten blooten van u men

wen epghen wille / ende soo laeten
blooten / dat ghp dien nimmer=
meer oock meer aan en doet voor
u doodt / maer alleen sijnen wille
in u laet leven / alle dinghen die u
ober-komen het sy soet of suer
ontfanghende van sijne handt.
Ende al dat ghp doet oft laet / wilt
dat alleen doen om synen lieffsten
wille te volbrenghen / ende doet u
uyterste beste om alle dinghen op
die maniere te doen die ghp meynit
dat hem alder-behaeghelycke
wesen sal.

D E N W E G H,

Christus word alsoo ghetrocken
tot twaelf treden.

D E

DE XVI. STATIE.

Op d' aerdeghenaghelt aen
het Cruys.

Siet hier ter aerden gheworpen op
het Cruys den almogenden God.
Siet hem door-wondt aen het
hout ghespannen, ende schroo-
meliick door-naghelt.

ED

GHE-

G H E B E D T.

Gh wortpe my ter
aerden met u o
Heere ! en naghele
hier te samen han-
de en voete / herte /
liefde / en alle mijn
begheerten : op dat
ich van u nimmermeer en mach
schepden / noch op enighe creaturen
mijn sinnen en herte laete sincken /
dan op den genē die my soo crach-
telijck / soo hertelijck / soo geduerich
benint / en tot sulck - een doodt toe
behert heeft. O gaeden Godt ! laet
ons toch van nu af beginnen u te
loven ende te danchen / en hier na-
maels met alle de Heilighen in al-
le eeuwen der eeuwen. Amen.

M E D I T A T I E.

Bereydinghe.

Eerste deel der Meditatie.

Als ghy / mijn ziele / dit smec-
tende Mysterie boven alle ma-
te gaet over - leggen / wilt eens stil-
lekens insien / en in uwen geest lae-
ten

234 Den Bloedigen Brnydegom

ten daelen die waerheyt vande
tegenwoordighedt van dien over-
grooten Godt die hemel ende aer-
de verbult / ende alle dingen in
hem besluyst ; in wien wyp ende alle
sijn creaturen zijn als een spongie /
die in het middel vande zee soude
wesen / van alle syden met water
door-droncken / want noch veel
meer zijn alle de creaturen in dit
Goddelyck wesen besloten / en met
dat selue soo ghepenetrert en doorgaen /
dat Godt meer in hen is /
dan sy in hen selven zijn. 'Tis in
de teghenwoordighedt van desen
Godt / myn ziele / dat ghy gaet u
ghebedt doen / ende aen dien gaet
ghy spreken : 't is om hem te be-
zaghen ende sijnen wille te vol-
brenghen / soo breder staet inde
bereydinghe voor de eerste Medita-
tie. fol 4.

H I S T O R I E.

Tweede deel der Meditatie.

Als nu die wrede beulen had-
den den Saltghinaecker des
wereldts soo schandelyck ont-
cleet /

cleedt / hier mede niet te vreden
zijnde / hebben hem met groote
wreethedt gheghepen / ende op't
hardt cruyce ghetworpen om hem
daer op te naghelen ; een hande
beulen grypende eenen dicken groo-
ten naghel met den swaerten ha-
mer / heeft een hande ghebenedijde
handen ons Heeren op het gat /
dat daer toe gheboort was / ghe-
lepidt / ende den naghel op de handt
stekende / en slagh op slagh slaende
al te wreedelijch / aan het Cruyce
ghenaghelt / met sulck een pijn
ende tornende banden soeten s e s v ,
als sijne teere compierie / die nu
door soe vele swaere slaghen ende
diepe wonden ghekrantzt was /
te kennen mach geven. Hoe moet
elchië hamer-slagh het diepste van
sijn herte doorgaen hebben / als hy
ghetadelde dien dicken naghel door
de aederen / door de zenuwen / tus-
schen de beenderkens / met belende
vleesch in dat gheboort gat ghe-
weldelijch drijven / en slaen ? Want
om dat desen nagel bodt / ende grof
was / soo heeft hy met veel van't

bel

bel / ende van't h. bleesch vande
handt het gat ghestopt. Daer naer
nemende de ander handt om die
van ghelycke te naghelen / hebben
ghebonden datse op veel naer niet
toe en quam / want sijn hepligh
lichaem nu dooz de koude / ende
dooz de menichete van't ict-ghe-
stort bloedt ende groot liden / seer
ghetrompen was. Soo hebben sp
dan den arm met een wrede cooz
de gheweldelijck tot het ander gat
ict-gherecht / tot dat sp alle sijn
zenubben / als de pese van eenen ba-
ge spammende / dien hebben tot het
gat ghetrocken / al-waer sp hem
ghelyck den anderen sonder eenig
ghe berinhertigheyt aenghesla-
ghen hebben / met eenen groben
naghel. Daer naer met ghelyck
ghewelt hebbende sijn heplighe
beenen oock ict-ghespannen / soo
hebben sp-se oock met eenen so
grooten naghel te samen aen het
crucie door-boort. Als dit Lam
nu in sulcker voeghen op den au-
taer des Crucien vast ghemaeckt
was / soo hebben dese heulen 'tselue

met

met grooter haesten op-gherecht/
ende in't gat (daer toe gheweet ge-
maecht) soo wreedelijck laten val-
len/ dat door desen onmenschelijc-
ken schock alle de beenderen ende
sindtmaeten ons Saligh-makers
upt de litte schockten/ die nu soo
strasselijck ghespannen waeren.
Ende doen hebben eerst van deghe
begonst die bitter wonden over-
bloedelijck dat dierbaer bloedt te
gieten.

Consideratie oft over-legginghe
van dit mysterie.

Derde deel vande Meditatie.

A
Emmercht nu / myn ziele /
Auwien Brugdegom / uwen
Schepper/uwen Godt/hoe hy nu
is op-ghelommen op het bedde-
ken der liefden/ hoe breeet / ende hoe
wijt dat hy nu sijn armen upt-
recht om u te om-helsen / hoe lief-
selijck dat hy u is noodende / ende
seggende :Comt myn suster/ myn
brugt/comt myn dugbe inde ga-
ten der steenkotse / in de gaeten
mijnder wonden / die ghehouwen

zijn

238 Den Bloedigen Bruydegom

zijn nu wyp / die den waerachtighen
Drech- stern ben ; comt want vuijs
ong beddeken ghereet ghemaect /
ende verciert met die roode roosent
mijader wonden : siet eens hoe veel
hy hier om si is lijdende ; siet eens
hoe syn ledekens uit- gherecht /
ghespannen/ghescheurt / ende uit
de litten gherrocken zijn / soo dat
ter niet een bpcang in syn plaatse
en staet / ende men elck bpsonder
soude connen tellen. Hoe groot
moeste dese lieerde wesen/nademael
dat hy niet een lidt en heeft gehadt
dat hy niet ten besten en heeft ghe-
geven om te lijden voor onse sa-
ligheid. Want hy was soo wzee-
deijck ghespannen ende ghena-
ghelt / dat het een lidt geensins het
ander en konste ghehelpen / maer
alle-gaeder waren sijpende van-
den blaede. Maer boven al die bier
fonteynen goten niet groot ghe-
welt dat dierbaer water (ich seg-
ghe bloedt) daer in al die sonden
des wereldts gewaschenworden.
Achalle dorrighe ! comt toch tot
die wateren/comt nu/er bat niet
blinde

blijdschap uyt die fontepnen van
uwēn Saligh-maker; supght nu
olie / wijn / ende honigh uyt dien
harden steen. Comt / comt coopeu
sonder ghelyt ende sonder manghe-
linghe wijn ende melck / want dit
is den waerachtighen hoeck-steen
verstooten van de Joden / maer van
ons vercozen / den welcken Jacob
den hemelschen Vader tot een teet-
ken van gracie / peps / genade ende
bernhertigheyt heeft opgherecht:
comt toch soe veele als ghy Godt
minnende zijt / laet ons climmen
op den vruchtbareghen bergh des
Heeren / want hier is een rivier
die vloept uyt het middel van't
Paradijs; ich segghe uyt het lic-
haem vanden hemelschen Grup-
degom / die ons gheheel droncken
sal maecten: dit is het landt van
belofte / daer niet en vloept dan
melchende honigh. Num. 13. Dit
is de wijn-druppe dieme om haer
vruchtbareheydt moet op den
handt-boom hanghen. Dit is de
steenroede / die tweemael gheslagen
zijnde / niet alleen levende wateren /
maer

243 Den Bloedigen Bruydegom
maer oock rivieren van olie geest:
Num. 20. soo dat al die hier af co-
men te drincken(Job. 20) ghehep-
sight worden/ en moeten behyden/
met de minnende bruydt / dat sij-
nen naem is ghelyck een ultieme-
ste olie. Cant. 1. Want dit is
't bat vol van olie der gratien / dat
den Vader op der aerden heeft ge-
sonden om die wonden te ghesen-
banden armen ghequetsten / den
welcken daelende van Jerusalem
na Jericho in de handen der moor-
dernaeren viel. Luc. 10. Comt mijn
ziele/ schept olie van genaeden ulti-
dit bat / want ten heeft niet alleen
om uwent wille van alle syden
doorboort gheweest / maer den bo-
dem sal oock ingheslaghen worden
doos sijn bitter doodit / om dat ghe-
soo veel te overbloedigher soudt
kommen / niet alleen drincken / maer
met eemeren putten Laet ons dan
blumen op dit beddeken der lief-
den / o Bruydt Christi Ende daer
soecken die ons ziele bemint / want
daer sullen wy hem vinden ende
om-helsen · daer sullen wy ver-

staen

staen die verborghen secreten van
dit mysterieus beddeken. Daer
sullen wop verstaen dat het opper-
ste deel beteekent de restauratie
vande ruine vande Enghelen; het
nederste deel / de verlossinghe der
Daderen iwt het voorgeborgh der
hellen. Die rechter zijde / hoe lief-
selijck dat hy sijn vriendekens
om-helsen sal (ende die slincker
zijde / hoe ghenadelijck dat hy sijn
byanden / de sondaeren / hun mis-
daden sal vergeven. Soo dat hy
u een beddeken bereet heeft / dooz
wiens opperste deel / u gheschonc-
ken wordt die openinghe der he-
melen: doort onderste / die destruc-
tie vande helle: dooz de rechter sij-
de het vereenigen der liefsden / ende
dooz de slincker handt / de vergiffe-
nisse der sonden.

Naer-volginge ende verweckin-
ghe vanden wille.

Vierde deel der Meditatie.

Climt op / myn ziele / climt
op't beddeken / daer uwen
bruydegom u is verwachtende :

L

vere-

242 Den Bloedigen Bruydegom

vereemicht u daer teenemael met
uwē berminden / ende ghelyck hy
vander aerden op-gheheven heeft
gheweest / laet van ghelycken alle
uwē ghedachten ende gemoet up
desē aerdtſche saecken op-waerts
drijven tot hem / segghende niet ee-
nen minnaer : Job.7. Mijn ziele
heeft verkosen verhanghen te woor-
den met mijnen alderliefsten ,ende
mijn beenderen met hem te sterven.
Want hoe soudemen kunnen le-
ven sonder hem / die't waerachtigh
leven is ? Het sal u veel genoechge-
lycker wesen te sterben met dit le-
ven / dan levende te blijven sonder
dit leven : Want ghyp voort een
waerachtige doodt moet rekenen/
al dat huytendit leven van uwē
beminden is . Strecht u dan ghe-
heellancks op dit beddeken / ende
leght u teenemael gelijck hy light /
u makende alsoo gelijck aen hem /
alst u moghelych is / want hier in
light al u welvaeren. Leght u
hoest / uwē gheest / op't opperste
deel / soo dat al u verlanghen / u be-
geerten / ende alle u crachten up-
gerecht

gherecht zijn tot Godt/dooz liefde/
danchbaerheydt/lof-sauck/ eer bie-
dinghe/ ende een gheheel overghe-
ven uwo's selfs/ om hem alsoo veel
liefden te bewijzen als alle die cre-
aturen t'saemen doen kunnen/
waert u mogelijck. Ende hier me-
de noch niet te vreden wesen/de/
bidt hem / dat hy hem selven in u
ende met u wille loben nae sijn
behacghelijcksten wille/ want hy
alleen hem selven weerdelyck lo-
ben kan.

Streickt u selvert oock up naer
het neverste deel van't beddeken/
u selven vernederende/ verootmoe-
dighende/ versinckende/ ende be-
lijdende dien voosten sondaer deg
werelts te wesen/ nademael ghy
uw en bruydegom soo wreedelyc-
ke tormenten hebt aen-ghedaen.
Soect ooc van andere voor sulcks
gheshouden te wesen: want indien
ghy u wel kondt naer u verdienste
verootmoedigen/ ghy sult soo diep
in uw en niet moeten sincken / dat
Godt met alle sijn gratien en ghe-
naeden u niet en sal kommen ver-

heffen; jaē hoe hy u meer daer mede begaben sal/ hoe sy u meer sul- len neder-drucken ende vernielen.

Recht u oock uyt ter rechter-handt/ om-helsennde met den bant der liefsden alle Godts vriendekens. Ende dan u keerende naer de slycker-handt/ vergheest uyt den gront uw herten alle die eenighsins u moghen misdaen/ oft quaedt van u gheseydt hebben.

Maer boven al soecht u daer naer diepe in te laeten sincken/ en te versmooren in't middel / in't diepste van't beddeken. Ick wille segghen/ dat ghy al u crachten soo stillekens laet sincken in't verborghste van uwen grondt/tot dat ghy gestilt hebbende alle menigh- vuldighe ghedachten/ mooght tot dat verborgen schoulden des Heeren gheraecken/ daer ghy hem in een stil-swijghen van alle ghepen- sen sult verwoachten. In dese woeste wildernisse suldy sijn verbo- ghen stemme sonder ghelykt hoo- ren. Want tot dese wildernisse is hy alle de zielen noodende; om die

daer

daer toe te brenghen / leydt hy se
door alle dese statien van sijn pas-
sie / ende 't is in dese woeste wil-
dernisse / dat hy sijn bruyt count te
sprekken aen haer herte / als hy door
sijne Goddelijcke teghenwoordig-
heyt alle de inwendiche wercken
der zielen stilt / ende haer houdt in
stilder vreden met een lieffelijck
aenhanghen aen hem / sonder ee-
nigh werck des verstandes / al
maer sy aenhoort dat verborghen
woort dat hy in haer sprekken wilt /
't welch is eene onsprekelycke ru-
ste / ende vrede in haren gheest / met
een lieffelijcke gheneghent heyt
tot een onbekent goedt / dat de zie-
le selve niet en kent / noch en weet
hoe dat sy dat beminde / maer al-
leen vint haer niet begheerte / om
soo stillekens alleen met haeren
beminden inde heylige ledigheyt
te blijven / sonder trech van eeni-
ghe ghepeysen / begheerten / medi-
tatien / oft ghedachten te handelen.
En ghy moet al u beste doen om
dese stilligheyt te crighen / ende
te behouden / als het eynde / waer

246 Den Bloedigen Bruydegom

toe alle meditatien dienen / die alleenlych ghebruyckende tot dat
sy tot dese inwendighe ruste ende
stilichepdt u brengen sullen / om
met die bruydt te seggen: Eccl.24.
Ick hebbe in alle saecken ruste ghe-
socht, ende daerom sal ick in die
erve des Heeren woonen, die anders
niet en is dan desen stille slaep der
contemplatie/ soo ons den Pro-
pheet ghetuigd als hy seght: Psal.
126. Als hy den slaep sal' gheven zen
sine beminde, dit is die erve des
Heeren. Leght u altoos van te sla-
pen met desen slaep alst u ghebeu-
ren mach: want niet ghelyckigher
en kan u gheschieden dan desen
slaep / in den welchen de slijcker-
handt vanden bruydegom onder
u hoofd sal ligghen / ende niet sijn
rechter-handt sal hy u om-hel-
sen. Cant.2. Dat is te segghen/dat
ghy u metter tijt/ al en konde ghy't
in't beginzel niet/ soo sult om-rim-
ghelt / omhelst / ende versmoort
vinden in sijn onevndigh wesen/
dat ghy metter waerhepdt bewin-
den sult / dat ghy in hem leest /

roert

roert / ende zijt / ende dat hy meer
in u leeft / dan ghy in u selven. Tot
dit groot ghelyck sal u seer lichte-
lijck desen soeten slaep brenghen /
indien ghy dien gherustelijck ende
eempaerlijck soeket te volbrenghen.

D E N W E G H.

Christus is van daer voorts ghe-
sleypt tot veerthien treden.

L 4 D E

D E X V I I . S T A T I E .

Het hanghen aen't Cruyce.

Hier hanght tusschen Hemel ende
Aerde den eenigen ende waerach-
tighen Sone Godts, Verlosser des
werelts, ende Salichmaker C H R I -
S T V S I E S V S , vanden hoofde tot den
voeten doorwont , ende sterft die
alderschandelijsche ende bitterste
doodt voor uwe saligheyt.

G H E -

G H E B E D T.

Godt ende mensch!
O h. Cruys! o Heilich bloet! o suchten
ende traenen! o bitter doodt! en is dit
niet ghenoech om
my te bewegen? De Engelen ween-
nen / de somme verandert / de steenen
versseen / de graben gaen open / de
Hemelen ende de Elementen woz-
den vercoert.

O bloedighe worden! o scherpe
dooren! o grove naghelen! door-
wont myn herte / drucht in het
diepste mijns ghemoets alle dit
lyden / ende dese onsprekelyckste
hesde mijns Salighmakers. Ende
waerom o Heere sal ich iet anders
soeken oft beminne dan u? Waer-
om sal ich myn oude sonden / ende
quaede lusten volghen? Waer toe
begheere ich myn ewighen bederfse-
nisse ende eeuwighe doodt?

O Heere Jesu! die dooz uwie on-
epindelycke ghenaede / my de helle

250 Den Bloedigen Bruydegom
ghesloten ende den hemel geopen
hebt: trecht nu myn arme ziele
geweldelijcken tot u/ ende maeckt
dat niet te verghess/dit edel/ende
costelijck bloedt wyt-ghestort en
wozt: maer gheest myn toch gra-
tie/ dat ich met alle menschen van
nu af beginne met alle liefde u te
loven ende te dancken/ ende hier
naemaelg met alle de Heilighen
in alle eeuwen der eeuwen. Amen.

M E D I T A T I E.

Bereydinghe.

Eerste deel der Meditatie.

A eer ghy u stelt tot die medi-
tatie van't druchelijcke ende
compassieuselijcke misterie vande
bitter doot van uwen Salighma-
her/ slaet uwe in wendige oogen op
de ober-groote majesteit van dien/
die dat gheleden heeft/ ende in-
dien't u moghelyck is/sijn teghen-
woordigheyt/ inde stille innigh-
heyt van uwen gheest/ ghevoer
te worden/ hout u daer stillekens
in al-

in alsoo langhe als ghy sondt /
'twelch ghy altoos als ghy sondt /
alsoo doen moet. Daer naer over-
dencht hoe dat.

HISTORIE.

Tweede deel der Meditatie.

Als oo haest als de Joden on-
sen Salighmaecker soo deer-
lijck hadden opghehanghen / van
vrees dat iemandt souden gheble-
ven hebben in die goede opinie die-
se van hem hadden / dat hy Christus
den Salighmaecker was / oft
ten minsten gmoosel / soo hebben
sy twee moordenaers met hem
op-ghehanghen / ende hem inden
middel / als eenen Capiteyn van
de dieven ende moordenaers. En-
de nu niet wertende wat wreedt-
heyt sy noch meer hem souden
aen-doen / soo hebben sy teghen o-
ver het Cruys gaen staen / ende
teghen hem begonst seer schande-
lijck / ende vileynelyck te blasphem-
eren / roepende : Vah , die den
Tempel Godts condt breken ende in

drie daghen weder op-rechten , verlost u selven . Die ander heeft hy gesont gemaect , ende hem selven en kan hy niet helpen , is hy Coninck van Israel , dat hy vanden Cruycedaele , ende wysullen in hem ghe-looven . Ende dit duerde soo langhe / ende soo beele / dat die moordenaers selve hem oock alle bepde in't begintsel mede blasphemeden . Maer den aldergoedertierensten Jesus / die om de sonden des wereldts stierf / in plaatse van hun te straffen / oft ten minsten niet deelachtigh te maecken van de verdiensten sijns lydens / soo heest hy sijnen Vader voor hum ghebeden ende ghesendt : Vader verghevet hen , want sy en weten niet wat sy doen . Welch ghebedt soo crachtigh is gheweest / dat daer door den eenen moordenaer bekeert wesende / ende den anderen van sijn blasphemien berispende / heest die blijde belofte van onsen Salighmaecker ontfanghen / Heden sulst ghy met my , wesen in't Paradijs . Ende niet alleen en wierdt

onsen

onzen minnelijcken Heere ghepijnighyt door't ghehoor van alle dese blasphemien/ maar daer-en-boven / door't aensien van sijn alderliefste Moeder/ wiens moederlijcke herte soo door-wondt was van rouwe/ dat gheen verstant dat en soude kommen bedencken. Om haer dan eenighe consolatie te gheben/ soo gaf hy haer voor eenen troost in sijn plaatse sijnen liefsten Discipel Sinte Jan / segghende: Vrouwe siet hier uwen Sone. Haer noemende Vrouw/ ende niet moeder/ om haer herte niet gheen nieut torment te pijnighen. Ende aen sijnen Discipel sepde hy: Siet hier nu voortgaen u Moeder.

Vaer nae die boose Joden/ niet ophoudende van hunnen Godt te pijnighen ende te blasphemeren/ Godt niet langher dese onweerdigheyt kommende verdraeghen/ heeft die onbevoeliche creaturen laeten teecken der droefheydt inde doodt van hunnen Schepper bewijzen/ om de redelijcke menschen/ hunne onsprekelijcke wreet-

254 Den Bloedigen Bruydegom

heydte lienen te geben / die soo
stout hadden gheweest / van dit
lijden hunnen Godt aen te doen.

Want de Sonne die heeft ter-
stont verdupstert gheweest / de
steen en hebben hun ghescheurt /
ende de graven zijn open ghegaen /
maer de menschen bleven eben
hert/wreedit ende onbewe gelijck /
pijnighende/blasphemende/ter-
ghende/ende doodende dat onnoo-
sel lammeten / wiens heylige
menscheydt soo verbult / overgo-
ten / ende versmoort was in al-
derhande perssen / lijden ende toz-
menten / dat niet voorder kon-
nende / heeft begonst te roepen tot
sijnem hemelschen Vader : Mijnen
Godt, mijnen Godt, waerom nedby
my verlaeten ; Ende want die God-
delijcke rechtbeerdigheyt ver-
hiesch dat den eenighen ghebooren
Godts Sone / in die uytste ver-
latenheit sterben soude/ sonder ee-
níghe hulpe van sijnem Vader te
crÿghen/ om soo de sonden van sijn
ne knechten te betaelen / soo heeft
den troestelosen Salichimaeker

uitge-

aen't Cruys verheven. 17. statie. 255.

uyt ghedrooght wesende van't me-
michte van vloedt dat hy ghestoort
hadde gheseydt : Ick hebbe dorst.
Dit hoozende dese raesende wol-
den / op datter niet een lit en soude
wesen sonder pijn / soo hebbent sy
een spongie ghedoopt in galle ende
azijn / ende alsoo ghesloten aen
synen mond. Ende soo wiert om
uwent wille ghelaest uwen Godt/
o myn ziele / doen hy ginck ster-
ven / in synen uptersten noot / ghe-
lijck den Prophete van hem voor-
sept hadde / Psal. 68. dat se hem voor
syjse galle / endz in synen dorst
azijn te drincken hadden gheghe-
ben / welcke propheciye volbracht
zijnde / ende oock alle die andere
die van hem gheschreven waren /
soo heest hy gheseydt : 'T is al vol-
bracht. Ende aen Godt den Va-
der bevelende synen gheest / bry-
ghende sijn heiligh hooft / heeft
synen gheest ghegheden:

Con-

Consideratie oft over-legginghe
van dit mysterie.

Derde deel vande Meditatie.

No mijn ziele vergadert al u
sinnen / al u crachten/ende al
dat ghy zijt / 't is mi den tijdt/
heeft het opt gheweest / van teene-
mael te smilten in tranen / ende te
branden van liefde / overlegghen-
de dit mysterie der mysterien/
't epnde ende het slot van al dat u-
wen Salichinaecker / om u ghele-
den heeft. Comt laet ons clim-
men op den palm-boom / want
daer hanght die aenghenaeiste
vrucht / diemen soude kommen ghe-
wenschen. Laet ons als eene bpe
van roose op roose / ick wil seg-
ghen / van wonde op wonde / vlie-
ghen / want sp vol honich ghela-
den zijn: al dat aan desen boom
hanght is al voetsel / is al mede-
cijne.

Begint daute climmen / maer
en verschiet niet / al ghevoelt ghy
al climmende menichte van drup-
pelen van sijn dierbaer bloedt op
u syppen.

u sijpen. Want om dat hy inde
persse vande sonden vande men-
schen is gheperst/ soo is het cleedt
vā sijn menschept/ soo dooz-dronc-
ken vanden wijn vande Godde-
lycke granschap / dat het van alle
kanten sijpt vanden rooden bloe-
de. Hy en heeft eplacen gheen ghe-
daente van mensche meer : nopt
melaetschen / wiens seeren van-
den hoofde totten voeten van et-
ter en bloedt seepen/ en was soo
misnaeckt. Isa. 53. Wy hebben
hem/sepde eenen propheete/ ghesien
als cenen melaetschen / ende hy
was soo misnaeckt / dat wy
meypden dat iemandt moeste we-
sen / die van Gode gheslaeghen
was. Men sagh in hem noch ghe-
daente/noch forme. Sijn Coninc-
lijck hoofd / met doornen dooz-
voort / vloert vanden bloede op al-
le kanten. Sijn onnoosel handen/
die nopt het minste quaedt bedre-
ven en hebben / zijn deurgaet niet
twee plompe naghelen / en vloeden
als rode fonteynen. Sijn hepli-
ghe voeten die nopt eenen voet-

stap

stap bryten den wegh der recht-
beerdigheyt ghetreden en heb-
ben / sijn niet eenen noch veel gro-
ver naghel aen't Crupce ghesla-
ghen. Sijn alder-schoonste aen-
schijn / dat de Enghelen verblijd-
de in sijn aenschouwen / is soo
mismaeckt / dat het bycans gheen
mensch en ghelyckt. Sijn herte is
soo versmoort in droefheyt / dat
het boven menschelyck begrijp
is. Sijnen naem ende faem is soo
veeleyn ende versinaet / dan hy /
als Capiteyn van dieven / in't
middel van twee dieven ghehan-
ghen wordt. Ende in plaetsen van
de gheene die hem dit al aen doen
hart toe te spreken / oft eenighe
ontweerde te thoonen / soo roeft hy
aen sijnen hemelschen Vader : Va-
der verghevet hen, want sy en we-
ten niet wat sy doen.

Dat iemant wilde o mijn ziele!
een mensch vol pijnne schilderen /
oft veel pijnen in een lichaem ver-
sieren oft imagineren ; soude hy /
ick en segghe niet meer / maer iet
diesghelyck comen voort-haelen /

daer

daer niet een lidt vry en soude wesen van groote tormenten / in wendige / upwendiche / van vrienden / van vanden / van Godt ende vande menschen ? Maer uyt gheen saecke en suldy / myn ziele / beter comen achterhaelen een gepestekken vande swarigheit van sijn lieden / dan overleg ghende hoe dat uwen Salichmaecker moeste te moede wesen / naedemael dat hy was roepende : Mijnen Godt, mijnen Godt, waerom hebdy my verlaten ? Hoe moesten die pijnen overhoop loopen / daer Godt mensche / Godt aenriep / ende sijn beclach dede van hem verlaten te hebben naer den bevoelijken troost / ghelyck oft hy seyde : Is moghelyck Vader / dat ghy / die altijds rechtveerdigh zijt / my uwen eenighen beminden Soone verlaten hebt in soo schroomeliche tormenten ; my / die u nopt in 't minste vergramt en hebbe ; my / die nopt ghesondicht en hebbe ; om die boose sondaeren / om u knechten / die niet open houden /

noch

noch op-houden en sullen / van
goets moet s u te vergrammen /
ende alle dese mijne pijnen te ver-
nietigen. Hoe is't moghelyck /
dat u goethedydt soo teghen my
verstoort is / dat / om al de werelt
te vergheven / ick alleene moet die
schuldt van alle betaeken ; om dat
sy al souden moghen vry gaen /
dat ick alleene inde zee van alder-
hande tormenten versmoort wor-
de ? Niet Vader dat ick ontsegghje
te lijden hoor hen / maer 't gheene
dat my meer aen-gheest / is van de
cleyne vrucht die sy met dit swaer
lijden doen sullen / ende dat sy soo
lichtelyck weder niet sonden sul-
len besmeuren het cleedt dat my
soo dtere cost om te wassche. Want
om alsoo veel als die tormenten
aengaet : Sitio , ick hebbē dorst /
om noch veel meer te lijden / waert
van noode Sitio , ick hebbē dorst
vande saligheydt van hume zie-
len / die sy soo luttel achten. Ende
in teekien dat my desen dorst meer
pijnicht / dan alle mijn tormenten /
soor oep ick Sitio , ende niet Doleo.

Ich

Ich hebbē dorſt/ende en roepe niet
dat ich pijnē hebbē. Daē ich hebbē
ſulch-eenen dorſt / dat ich sterbe
van grootē dorſte. Ende daerom
Dader in uwe handen bevele ich
mijnen gheest. Hy sterft/mijn ziele/
ras/ras: hy sterft !

Affectie ende verweckinghe van
den wille.

Vierde deel der Meditatie.

Ach ! ach my ! hy sterft. Den
Agever des lebens sterft / het le-
ben ſelue sterft / Godt sterft / ende
moet ich blijben in het leven? Neen
ich geensins. Maer hoe ſoude ich
kennen blijben in't leben / als het
leben sterft? Maer de doodt des le-
bens ſoo en luſt my niet te leben/
Maer al wild' ick leben / wie kan
leben ſonder leben? En sydē dan
ghy niet / die daer hanght ſonder
leben / mijn leben? ja ghy ſonder
twijfel. Maer zijt ghy dan mijn
leben (o mijn leben!) hoe blijbe
ick dan ſonder u in't leben? ten
kan niet gheschieden. Maer hoe!

ben

262 Den Bloedigen Bruydegom

ben ich dan doodt? Neen ich. Wel
hoe kannen dan leben sonder le-
ve? Ach jaer't/maer al te veel/maer
al te langhe/ ich lebe / 't is waer/
maer naer de lichaeme/ ende ghy/
ach leven mynder ziele / zijt my al
te jammerlijck gheroost. Ich lebe
naer den vleesche/ ende ghy 't le-
ven mijns gheests zijn my beno-
men. Ich lebe eplacen/'t is waer/
maer om dat ich lebe/ daerom
hebt ghy u leven moeten verlie-
sen: 't is mijn boos leven dat u
die bitter doodt ghecost hrest.
Want ich bent/ ick belijdet/ ick
bent/ende niet de Joden/die u ge-
geffelt/ghecroont/ghecruyst ende
ghedoodt hebbe. 'Ten hebben de
Joden niet gheweest/ want van
hen staet gheschreven: 1. Cor. 2.
Hadden sy hem ghekent 'ly en sou-
den den Heere der glorie niet ghe-
cruyst hebben. Ende ick hebbe hem
ghekent/ ende wel ghekent/ ende
daerom en hebb' ick niet ghelae-
ten van ontallijcke repsen op ee-
nen dach upt ghenoegchte hem te
bespotten/ te geffelen/ te croonen/

te

te cruycen/ ende te dooden/ al myn
leven lanch. Hoe soude sulck-een
riviere van bloede uyt dit lichaem
gheloopen hebben/ hadde't als een
druppe niet de persse mynder boos-
heden niet totten uptersten uyt-
gheperst geveest? Waer dooz comt
hy met soo menichte van wonden
ghescheert te wesen/ dan dooz de
menichte van mijn sonden? Want
wat hebben anders geveest mijn
boosheden dan galie ende azijn/
die ick aen sijnen mont hebbe ghe-
streken?

'T is van my dat hy bespot is
gheweest; want al hebb' ick hem
ghekent/ ende ghehouden voor
Cionick/ niet alleen van Israel/
maer van hemel ende van aerde/
nochtans en hebbe ick niet ghe-
veest met hem te gecken/ niet
achtende sijn Goddelijcke ghebo-
den/ ende die selve goets moet so-
vertredende.

Hoe dickmaels hebb' ick niet
de Joden ghesept; Daest vanden
Cruyce/ als ick belooft hebbe my
te beteren; ende terstont daer naer
hebbe

hebbe weder vanden selven oft
argher ghedaen & Nochtans al
hebb' ick soo dickmaels gheson-
dight/ ende u mijn Godt soo veel
cleyninghept's aen-ghedaen/ soo wil
ick noch op u hopen / ende al mijn
betrouwwen op u setten. Want u
heplighe voeten / die met stercke
naghels vast ghemaeckt zijn/ ver-
wachten my lancmoedelyck son-
der t'ontloopen tot penitentie. D
armen zijn uyt-gherecht om my
t'ontfangen. O hooft is neder -ge-
hoghen om my te verhooren ende
te kussen. Ende tot u herte hebt
ghy een openinghe doen maecken/
my daer toe noodende / ende roe-
pende: Comt tot my alle die aer-
beydt'ende verswaert zijt onder het
pack der sonden , ende ick sal u ver-
maecken. O liefsde ! o goetheyd die
alle ghepepsen te boven gaet ! ick
cruyce u/ ende ghy roept my tot
ghenade ; ick gheve u galte te
drincken/ ende ghy presenteert my
vermaech. Ick doode u/ ende ghy
wilt my gheven het leben. Dat
mijne arme ziele dese uwe noo-
dinge

dinghe te baete magh komen / dat
bidd' ick u. Want al is't soo dat
ick u ghecrupst hebbe / ick en heb-
be dat niet uyt quaethedt ghe-
daen/ghelyck de Joden / maer uyt
cranchepdt / om mijn sinnekens
ende wellusten te vol-doen / noch
ick en hebbe u niet vergramt om
ute versmaeden / maer dooz men-
schelijcke swachighepdt / my laten-
de verwinnen vande tentatien.
Ende 'tis my leet / wist my dat
vergheven.

D E N W E G H.

VAn het Cruys is het heyligh
Lichaem ons Salighmaeckers
te grave ghedragen gheweest, lancks
eenen wegh van hondett ende acht
treden.

266 Den Bloedigen Bruydegom
DE XVIII. STATIE.
de Begravenisse.

Het alderheyligste Lichaē Christi Iesu
is met seer kosteliche salve gebalsēt,
ende in een suyver cleedt ghewonden
geweest. Den edelen Ioseph van Ara-
mathien, ende Nicodemus, met de H.
Moeder Godts Maria, ende sommige
Godvruchtige Vrouwen, hebben dit
metten hoofde Westwaert in een
steenens Graf begraven.

GHE-

G H E B E D T.

Hemelschen Vа-
der / siet daer is u-
wen Sone/die my
dus verre bemint
heest. Sijn stille-
swijgen / sijn doot/
sijn wonderen die
spreken / dese roode open ledien / dit
gescheurt lichaem/dit Bloet roept
crachtelyk tot u / niet om wraec-
ke/maer om ghenade.

¶ lief-hebber der ziel'en thoocht
ons immers nu dese verinhertic-
heyt / dat wij hier alle onse quade
ghewoonten ende sonden begraa-
ben / ende spoedich tot een nieuw
leben moghen opstaen / ende teene-
mael verrijzen / op dat wij alsoo be-
ginnen met alle liefde u met uwen
ghebenedijden Sone/ende den heyl-
ighen Gheest van u af te loben
ende te danken / en hier naemaels
met alle de Heylighen in alle eeu-
wen der eeuwen. Amen.

M E D I T A T I E.

Bereydinghe.

Eerste deel der Meditatie.

W^Illende nu / mijn ziele / u gaen voegen met de gene die uwen Bruydegom gaen begraven / ende alsoo hem helpen in sijn rustplaetse legghen / om dat hy oock soude moghen rusten in u / begraest doch niet alleen uwē sonden / maer oock alle affectien ende begheerten die niet puerlijck en zijn naer sijnen liefsten wille / ende soeckende uwē ruste in dien ende nerghens elderg in / stelt u selben met alle ootmoeidicheyt ende eericheyt die u moeglyck sal wesen in sijne teghenwoordicheyt / aenbeerdende dese Meditatie te doen alleen om sijnen wille te volbrenghen / soo ghy inde bereydinge voor de eerste Meditatie gheleert zijt gheweest. fcc

HISTO-

HISTORIE.

Tweede deel der Meditatie.

Nmer dat Christus Jesus voor
de salighedt der menschen
aen't Crups ghestorven was / soo
heeft den hemelschen Vader d' on-
nooselheydt van sijnen Sone ver-
claert / doende scheuren dat voor-
hancksel des Tempels / de aerde
beben / de steenen scheuren / de Son-
ne verdonckeren / ende dooz an-
dere teecken: welcke Christi on-
nooselheydt vanden Centurio be-
kent is ghetweest: daer nae hebben
de Joden begheert van Pilato/
want den grooten hoogh-tijt van
Paesschen was / ende onbehooz-
lijck datter eenigh doode lichaem
aen't Crups soude blijven han-
ghen / dat sy souden moghen bre-
ken de beenen vande ghecrupste;
ende consent hebbende / soo heb-
bense de beenen der moordnaren
ghebroken. Ende siende dat Je-
sus ghestorven was / soo en bra-
kense sijn beenen niet / maer een

vande soldaten heest niet een lancie de syde Christi doorsteken/ ende ter stondt bloedde daer uyt water ende bloedt. Maer Joseph van Arimathien/ een rych edelman/ ende niet min rechtbeerdigh/ is tot Pilatus ghegaen/ versoecken de het lichaem Christi om te moghen begraven: 't welck vertregen hebbende/heest niet hulpe van Nicodemus met weerdigheyt de naghelen uyt de handen ende voeten ghetrocken / ende alsoo 't H. Lichaem vanden cruyce af-ghedaen ende geleyt (soo't wel te bedroeden is) in den schoot van de bedruchte Moeder Maria.

Naer dat de H. Maget / ende die andere vriendekens haerlieder beweninge gedaen hadde / hebben dit lichaem/ naer de maniere / van bloedt ende vugelicheyt af-ghewassen / ghesalst met myrrhe en aloe / waer van sy hadden ontrent hondert pont / hebben't bewonden in een sneudo wit cleedt / het hoofd met eenen sweet-doech ghedeckt/ en alsoo hebben sy dit H.

Lichaem

Lichaem ghelept in een nieu graf
daer nientant te vozen in geleghen
en hadde uyt den steen gehouwen
in eenen hof daer ontrent wesen-
de/ voentelende eenen grooten steen
tot aen die doze des grass.

Consideracie oft over-legginge
van dit mysterie.

Derde deel vande Meditatie.

Met wat debotie ende vriende-
lyckheit heeft de gebenedijde
Moeder Christi/ sijn doot Lichaem
af-gedaen sijnde van't crups in ha-
re moederlijcke ermen om-helsen-
de aen haer hertekien gedrukt? hoe
zijn alle haer ledeken met nieuwe
compassie veroert geweest? Hoe is
haer ziele worden smeltende van
minne / ghelyck was dat het vper
ghenaecht? hoe heeft sy ghemeeent?
hoe heeft sy op sijn aenschijn ghe-
valken / dat soo mismaecht was/
kussende dat sonder op-houden/
'tselue waschende in haere heete
tranen? hoe heeft dien H. Joannes
hem geboeght in weenen en droef-

heypdt niet Maria die hy hield als
syne Moeder? Hoe heest hy hem
oock op die H. Worf Christi Jesu
gheworpen met perselycker ban-
gicheydt des gheests/ daer hy te
vozen soo soetelijck op-gerust had-
de/ stortende weder in die fonte-
ne dat water der deboter tranen/
daer hy dat waeter der saligher
wijsheydt ijt-gedroncken hadde?
hoe dewotelijck heest Magdalena
aen die voeten Christi gheballen/
dooz de welcke sy soo groote gra-
tie vercreghen hadde? Sy heeftse
anderwoerf niet haere tranen ghe-
wasschen/ ende die heylige won-
den ghekuyst/ de selve liefde betoo-
nende aen sijn doodt lichaem/ die
sy aen 't selve levende ghedaen
hadde. Och hoe zijn alle de vrien-
den Christi/ die daer waeren/ niet
compassie beweeght/ en niet min-
nen ontsteken gheweest? hoe bit-
terlijck hebbense gheweent? hoe
bloeden die tranen op dat heyl-
igh lichaem? hoe hebben de such-
tinghen ten hemel gheclonmen?
Wat droeber begravinge isser opt

ghe-

geweest? Maer ghp-lieder/o En-
ghelen! ghp clare Cherubinen/
ghp brandende Seraphinen/condt
ghp-lieder u wel onthouden van
weenen/ siende uwen Coninch en-
de lieben Heere/ door sulcke sma-
dighe doodt vernielt? Laet u de
glorie die ghp-lieden besit/niet toe
te weenen? ten minsten weet ich
dat ghp staet verwondert/ siende
dat leuen uyt minnen ghestorven/
op dat de doode lebende soudent
worden; siende dat heyligh Lic-
haem Christi soo onmenschelyck
verscheurt ende ghedoodt/ siende
sijne Moeder dat soo dichtmaels
omhelsen/ cruppen van wonde tot
wonde/ elck bysonder ondersoec-
hende/ kussende/ beweenende/ met
haar tranen wasschende.

Maer/o bedruckte Moeder! den
avont is naeckende / het is tijdt
datmen dit Lichaem begraeben/
datmen dit tarwe-graen in de aer-
de legghe/ om dat het met meerder
vrucht wederom op-stae. Gaet/
mijn ziele/ gaet mede met dit H.
geselschap/ helpt soo ghp condt om

't lichaem van uwen Salighmaker te begraven. Och niet wat ijden ende suchten scheydt ghy van soo lieben ende weerdighen schat / o heyligh Maghet ! hos minnelijck omhelst ghy nu het graf ! my duncit dat ghy metter herten seght / want de groote droefheydt laet u anders niet veel spreken : O heyligh graf ! o salighe tombe ! o costelijcken steen ! o wonderlijcke ciborie ! wat grooten schat / hoe grooten Heere wort in u besloten ! ouptvercozen bat ! o ghelyckiche creature / die weerdigh zijt uwen Schepper in u t'ontfanghen ende te herberghen den Coninch der glorien ! Leght nu af uwe natuerlycke hardighed / ende vermoede u / om niet reverentie te ontfanghen die teere ledeken van mijnen lieben sone. O glorieuse arche ! o excellenter tempel ! ghy ontfanght dat lichaem dat uyt my ghecomen is / dat ich in mijn lichaem ghedraghen hebbe / dat glorien's instrument vande heyligh Drieuldigheydt / daer Godt soo

wonder-

wonderlijck mede gewrocht heeft/
dien onwaerdeerlijcken schat der
werelde / dat groot goet dat heimel-
ende aerde te boven gaet. Maer wat
drageſſept is die bedructe Moeder
van die graf ghescheiden?

Affectie ende verweckinghe van
den wille

Vierde deel der Meditatie.

Ende ghp myn ziele / zijdg
Eniet beweeght niet compas-
sie ende medelyden tot dese lieve
Moeder Gods / Moeder van
ons allen ? Maer salte ghp u
niet haer ende die andere vrien-
dekens niet voeghen om te be-
woenen de docht Christi / om mee
ubre traenen die wonden te was-
schen die ghp niet mit sine sonden ver-
oorzaecht hebt ? Suldg doch niet
die wonden in u herte prenten/els
ledekens pijn in u herte overwe-
ghen / op elch swaerlijck versuch-
ten ? siddg niet in het binnense
van u herte een salfken maecken
van versterkinghe uwſ ſelfe/ als

276 Den Bloedigen Bruydegom
van gheestelijcke myrche/ niet an-
dere deughden als wel-rieckende
spicerijen/ ghemenghelt / om daer
mede Christum te salben? Maer
aensiet ghy syne wonden niet soo
wel aen / dat ghy sult kiesen uwe
wooninge inde selve / ghelyck de
dypbe inde gaten vanden steen?
Suldp niet segghen niet Iermias;
Ierem.48. Ick sal die Steden (dat is
die verwoerlijckheydt des volcks)
laten, ende ick sal gaen woonen in
cenen steen; Hier ben ich by van
alle vbanden / dat out serpent en
magh daer niet ghenaken. Hier
woerd' ick verheven vander aer-
den/ ende inden wegh des Hemels
ghestelt. Laet de werelt ten-
teren/ den vbandt dreyghen / dat
lichaem claeghen : ick ben gheson-
deert op eenen steen / mijnen by-
dom wil ick soecken inde wonden
Christi.

Maer/mijn ziele/hoe soudt ghy
als eene dypbe inde holen van dese
wonden blijven/ aenghesien dat
men nu uwen beminden gaet be-
graben / ende upt u ooghen wief-
ren;

ren; hoe sal het u nu moghelyck
wesen nae sijne begrabenisse obec-
te blijven ende te deruen de tegen-
woordigheyt vanden gheene die
u in't leven houdt? Salt u wel
moghelyck wesen te leben sonder
hem? Ach neemt / want t is sijne
teghenwoordigheyt die my houdt
in't leven / 't is om hem dat ich
leve / en sonder hem en soude ich
niet connen leven. Daerom o heyl-
iche vriendekens ons Saligh-
maechers / die aen sijn doodt lie-
haem desen laetsten dienst noch
wilt bewijzen / siet wat ghp doet:
want inde plaatse van eenen over-
ledene te begraven / soo suldy eenen
lebenden doen sterben. Daerom
soo laet my hem hier / ende doet
dese vrientschap aen sijn bedruck-
te Roeder / ende aen my / die son-
der hem niet wesen en konnen.
My sullen hem wel machten / my
sullen den wel mede betijden. Oft
wel / wilt ghp hem immers be-
graven / leght my in't selve graf/
alwaer ich my eens sal versaden
van hem t'om-helsen / sijn won-

278 Den Bloedigen Bruydegom

dekens te kussen / ende die te was-
schen met mijn tranen. Maer ep-
laes ! mijn ghebeden en worden
niet verhoort / men draeght hem
binnen in't graf / doende aer eenen
onbevoelijcksten steen die gracie
diemen my ontseght. Sult ghy
dan o graf mijnen be nijder ont-
nemen ? Sult ghy dan o wreedien
steen lief van lief gaen scheppen ?
O harden steen/diene net mijn droef-
weenen niet vermoort en wordt !
maer wat seggh' ich? de droefheit
doet my suffen. Ich lastere dat ich
verhoore te prijsen. Ach mocht iek
segghen / O costelijcken steen / die
alle Diamanten ende alderhande
ghesteenten in waarde te boven
gaet ! O gheluckighen steen die
nu den meesten schat des werelds
verbergh ! O weerdighen steen die
nu niet min weerdigheyt en
hebt dan de hemelen selve / naede-
mael dat ghy den selven beslupt
die sy herberghen ! O heilige rust-
plaetse daer dit Lichaem ons Hee-
ren mach rusten ! O supver Cibo-
rie daer den costelijcken pant des

hemels

hemels in licht! Ich bewijde u
gheluck/ghy gheniet dat ich moet
derven: want ick mynen bemin-
den Jesum in my/noch my selben
in Jesu/ost met Jesum en can be-
graven. Maer waerom en kan
dat niet gheschieden/ naedemael
datter gheschreven staet: Colso. 3.
Ghy zijt doodt ende u leven is niet
Christo begraven in Godt; Hoe sou-
de dat connen gheschieden? naer
den lichaem?neen. Boo soude dat
dan naer den geest moeten wesen.
Ich moet sterven van alle sonden/
van alle passien / van alle quaede
gheneghentheyt / van alle quade
ghewoonten / ich moet gheestelijck
doodt wesen. Een doodt lichaem
en coert hem niet / en siet niet mit
sijn ooghen / en gaet niet mit sijn
voeten / en wercht niet mit sijn
handen / maer blijft stil ligghende
in eenen doodelijcken slaep. Wilt
ghy met Christo begraven wo-
den/mijn ziele / soo en moeten niet
alleen de ghebreken in u sterven/
maer ghy moet oock ophouden al-
len die woelende werckelijckheyt

van

280 Den Bloedigen Bruydegom

banu nederste deel: u werckelyck
verstant en magh niet meer na-
tuerlyc uyt-bloeyen/ uwe memorie
niet sien/ noch uwen wille niet na-
tuerlyck wille/ gelijck sy plachten.
Dese drie crachten moeten slapen/
moeten rusten soude den gheest be-
ginnē te leben/ om dat wy door dit
leben sauden verborghen worden
met Chrsto in Godt. In Godt ?
O salige schuyplplaetse! O edel ver-
borghenheypdt ! Als ich dan sal
sterven tot alle quaedt / ende stil-
len alle die woelende werckelyck-
heypdt der crachten mijnde ziele/
sal dan mijnen gheest en Godt
begraben zijn/ in Godt rusten/ in
Godt slaepen? Wat meerder ghe-
luck soude my comen gheschie-
den? Soo haest ich daer sal slae-
pen/ ich en wille niet meer ont-
wecht wesen; daer begraben zijn-
de/ ich en wille niet omgraben
worden: 't is in dese rust-plaetse
dat ich eens wille alle die ver-
moeytheypdt mijnder 3felen laeten
rusten in vrede. In pace in idipsum
dormiam & requiescam. In vrede/

in

in dat selve in Godt sal ich slaepen ende rusten / als ich die wete
sal ghebonden hebben van alle
mijn intwendiche wercken te be-
graben oft te stillen in idipsum , in
Godt. Hier toe dient al den ar-
beyd om eens ruste te binden ;
tot dese ruste der contemplatie
leeden alle die vermoedende wer-
ken der meditatie. Hier toe noodt
den Brugdegom alle die minnen-
de zielen / ende en wilt niet dat-
men soude wacker maecken die
desen slaep slapen. O salighem
slaep ! Ich beswere u dachteren
van Jerusalem / door die gepten
der velden / en wilt my niet wec-
ken / als ich soo slapen sal / tot dat
ich selve begeere. Cant. 3 . Laet my
slapen ende in Godt ontslapen / in
hem leben / in hem rusten / ende
den voorsmaeck ghenieten van't
toecomende Vaderlandt / naerde-
mael hy ons daer toe allegader
niet alleen en is noodende / maer
gheen rust en laet tot dat wy daer
toecomien : Inquietum est cor no-
strum donec requiescat in te.

Daerom

Daerom en wilt niet op-houden alle minnende zielen / en geeft gheen ruste aen u ooghen / tot dat ḡhp de selbe rust-plaetse ghebon-den hebt : want alle dinghen son-der die onvolcomen zijn / ende son-der defen slaep gebonden te hebben moeten de zielen ongherust blijven ende quelen.

Die wilt weten wat de treden be-dragen in elcken wegh hier vooren ghestelt, die lese de Voor-reden.

Corte

Corte onderwijsinghe nopen de
Meditatie vande Passie Christi, en
de het ghebruyck vande Medita-
tien hier voren ghestelt.

Al ist dat in ons
Brupdegomis Bed
deken de maniere
van te mediteren de
Passie Christi soo
volcomelyck wort
gestelt/dat iegelyck
dies aengaende daer lichtelijck ge-
noeghsame onderrechtinge ca bin-
den/ so heeft my nochtans goet ge-
docht de selve maniere in't coet be-
gripen hier by te voegē/ tot vercla-
ringe vande Meditatiën hier voerē
gestelt / en̄ ter hulpe vande gene die
maer desen boeck ter hant en̄ sou-
den hebben.

De Meditatie hebbē my gedeylt
in vier deelen. Het eerste is Prepara-
tie ofte Bereydinghe; Het tweede de
Historie ofte materie daermen op
wilt mediteren; Het derde de Con-
sideratie oft overlegginghe vande
selve;

selve; Het vierde de Affectiē oft ver-
weckingen banden vryjen wille/ die
gemeenlijck vloezen in gemeensha-
me t' samen-sprekingen met God/
en ten lesten in Petrie ende epfſchen
van hem van alle nootsakelijckeit/
ende besonderlijck van crachtighe
gracie tot een oprecht volbrenghen
van al't gheene daer toe wyp inde
meditatie verwecht zijn ghebeest.

Die hem selven den dagh dooz
wel waer-neemt / ende sijn sinnen
ende ghepeſen wel besnydt van
alle ijdele ende onnutte dinghen/
ſal doen d' alderbeste bereydinghe
tot het ghebedt / oock anders dgen-
de en iſt gheen wonder dat men
hem tot de meditatie qualijck be-
reydt hint / ende datmen daer dooz
luttel gevoordert wort.

Maer nopende de epghen berey-
dinge alſmen aldus gaet inwende-
lijck bidden oft mediterē/die bestaat
in een stellen ſjins ſelfs in Godts
tegenwoordicheit met groote oot-
moedicheit / ende eerbiedinghe/
met eene beschaefticheit over onſe
kleynheyt ten opſien van Godt/
ende

ende over onse sonden / daer mede
wy dien goeden Heere vergramt
hebben / scheppende daer over iwt
liefden een oprecht leetwesen / ende
voornemen van ons voort-aen
te enemael te beteren / ende van dat
ghebedt te willen doen / alleen om
Godt te behagen / ende sijnen wil-
le te volbrenghen / ende dat wy
(nochtans ons beste doende) bereet
zijn vanden selven t' ontfanghen
al 't gheene hem sal belieben over
ons te ghehenghen / alles soo ghp
hier vozen gheleert zijt inde Be-
repinghe voor de eerste Medita-
tie van desen boeck / waer ghp dit
breeder sult verclaert binden ; soo
dat van gheenen noot en is hier af
op dese plaatse wederom breeder te
schrijven.

Het tweede deel der Meditatie
Historie ghenoent / bestaet in een
oprecht ende eerstigh insien van
het Mysterie ende gheschiedenis
diemen vozen heeft.

Naer het aensien vande His-
torie soo volght de Consideracie oft
overlegginghe vande selve / niet

de om-standen die mogen dienen
om u te beweghen / als wie daer
lijdt ' voor wien ' waerom ende hoe
hy lijdt. Dese dingen meugt ghe-
ondersoechen / vraghende u selven /
oft iemandt die hem vertoont by
den lijdenden Salighmaecher te
wesen / oft aan hem selven niet hem
sprekende / u latende duncken dat-
men u antwoordt / dat het Gode
selfs is / die voor u sondaer lijdt / om
u van uw sonden te verlossen / eer
ghewillighijck met alle liefde en-
de patientie / &c. Dit moet men
al rijpelijck ende neerstelijck doen /
sonder nochtans dooz te stercke
inbeeldinghe / oft te groot ghewelt /
sijn hoofd te quetsen / waer as men
alsoo wel wachten moet als van
slaperich / slap / ofte flauw te wesen.

Het vierde deel vande Medita-
tie zijn de Affectien ' als zijn mede-
lijden / berouw van sonden / haet
van sp-selven / vrees van Godt
noch te vergrammen / naer Godt
verlanghen / betrouwden op sijn
onsprekelijcke verhertigheid /
blyschap in't aenmercken sijnder

goet-

goetheydt / waer dooz de ziele ont-
steken wordt om hem te loben ende
te dancken / haer-selven hem op te
offeren / ende boven al om hem altoos
lief te hebben en beminnaen /
welcke affectien te beter vloeden /
als wyp te vozen in ons hebben
gehadt eene groote verwonderinghe /
waer dooz wyp doch ghemeyn-
lijck verwecht worden om ghe-
trouwelijsch naer te volghen de
deughden die meest blincken in het
mysterie dat wyp voor handen beb-
ben / ende tot dien eynde maecht-
men die goede opsetten ende voor-
nemen om de selve te werck te stel-
len. Een ieghelyck magh blijven
langher tijdt in die affectien die
hem profijtelijckste duncken ; een
beginneride mensch in die van
medelijden ende herouw van son-
den ; als hy nu wat gevordert is /
sal hy hem oeffenen inde nae-vol-
ginghe der deughden Christi / ende
principalijck inde liefde. Noch-
tans moet hy boven al waer-nemien
waer toe dat hem Godt meest
trecht / want dat is hem altoos

288 Corte onderwijs vande Medit.

het beste / ende daerom moet men
leeren alle sijn ghebedt doen son-
der epghendom / altoos bereet zij-
de om van Godt ghelepydt te wor-
den.

De Meditatie mooght ghy
sluyten met de petitie ende het ep-
schien van uwe nootsaeckelijckhe-
den/ als vooren gheseydt is.

Breeder ende claerder onder-
wijsinghe sult ghy vinden in ons
Brup degomis Beddeken.

F I N I S.

